

قانون مالیاتهای مستقیم

باب اول - اشخاص مشمول مالیات

ماده ۱ -

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیات میباشند:

- ۱ - کلیه مالکین اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی نسبت به اموال یا املاک خود واقع در ایران طبق مقررات باب دوم.
- ۲ - هر شخص حقیقی ایرانی مقیم ایران نسبت به کلیه درآمدهائی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل مینماید.
- ۳ - هر شخص حقیقی ایرانی مقیم خارج از ایران نسبت به کلیه درآمدهائی که در ایران تحصیل می نماید.
- ۴ - هر شخص حقوقی ایرانی نسبت به کلیه درآمدهائی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می نماید.
- ۵ - هر شخص غیر ایرانی اعم از حقیقی یا حقوقی (نسبت به درآمدهائی که در ایران تحصیل می نماید و همچنین نسبت به درآمدهائی که بابت واگذاری امتیازات یا سایر حقوق خود و یا دادن تعلیمات و کمکهای فنی و یا واگذاری فیلمهای سینمایی که بعنوان بها یا حق نمایش یا هر عنوان دیگر عاید آنها میگردد) از ایران تحصیل می کند.

ماده ۲ -

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیاتهای موضوع این قانون نمیباشند:

۱ -

وزارتخانهها و مؤسسات دولتی و دستگاههایی که بودجه آنها وسیله دولت تأمین میشود و شهرداریها و موسسات وابسته به دولت و شهرداریها که بصورتی غیر از شرکت طبق قوانین تأسیس شده باشند.

۲ -

جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان تأمین اجتماعی، صندوقهای پس انداز بازنشستگی، مدارس علوم اسلامی، جامعه الامام الصادق (ع) و نهادهای انقلاب اسلامی و صندوق عمران موقوفات کشور مادام که درآمد صندوق مزبور صرف امور عمران موقوفات و تأمین هزینههای سازمان حج و اوقاف و امور خیریه میگردد.

تشخیص مدارس علوم اسلامی بعهدہ شورای مدیریت حوزه علمیه قم و نهادهای انقلاب اسلامی با هیأت وزیران است.

۳ -

موقوفات عام که درآمد آنها طبق موازین شرعی به مصرف اموری از قبیل تبلیغات اسلامی، تحقیقات فرهنگی، علمی، دینی، فنی، تحقیقاتی، اختراعات، اکتشافات، تعلیم و تربیت، بهداشت، بنا و تعمیر و نگهداری مساجد، مصلی‌ها و مدارس علوم اسلامی، مراسم تعزیه و اطعام، تعمیر آثار باستانی، امور عمرانی و آبادانی، کمک به مستضعفین و آسیب دیدگان حوادث ناشی از سیل، زلزله، آتش سوزی جنگ و حوادث غیر مترقبه دیگر میرسد مشروط بر اینکه درآمد و هزینه مزبور مورد گواهی سازمان حج و اوقاف و امور خیریه باشد.

۴-

مؤسسات عام‌المنفعه که به ثبت رسیده و درآمد آنها بموجب اساسنامه بمصرف امور مذکور در بند ۳ فوق برسد و همچنین مجامع حرفه ای که بموجب قوانین خاص تشکیل شده‌اند مشروط بر اینکه بردآمد و هزینه‌های مؤسسات و مجامع مذکور از طرف مقام رهبری و یا قائم مقام رهبری و یا دولت و یا شهرداریها نظارت شود.

۵-

انجمن‌ها یا هیأت‌های مذهبی مربوط به اقلیت‌های دینی مذکور در قانون اساسی مشروط بر اینکه رسمیت آنها بتصویب وزارت کشور رسیده و در آمد و هزینه آنها توسط سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تأیید شده باشد.

تبصره ۱-

شرکت‌هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص و مؤسسات مذکور در بند های فوق باشند سهم درآمد یا سود آنها مشمول حکم این ماده نخواهند بود. حکم این تبصره مانع استفاده شرکت‌های مزبور از معافیت‌های مقرر در این قانون حسب مورد نمی باشد.

تبصره ۲-

آن قسمت از درآمد موقوفات مذکور در بند ۳ این ماده که عاید اشخاص میگردد مشمول معافیت مربوط به موقوفات نخواهد بود.

تبصره ۳-

آن قسمت از درآمد موقوفات و مؤسسات عام‌المنفعه و انجمن‌های مذکور در بند ۳ و ۴ این ماده که تا سه سال پس از انقضای سال مالی به مصارف مقرر در بندهای مزبور نرسد طبق مقررات مربوط مشمول مالیات خواهد بود مگر اینکه لزوم نگهداری بیش از مدت مذکور به تأیید سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و یا سایر مراجع ناظر حسب مورد رسیده باشد.

تبصره ۴-

آئیننامه اجرائی مربوط به این ماده توسط وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارائی و کشور و ارشاد اسلامی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران بموقع اجراء گذارده خواهد شد.

تبصره ۵ -

در هر سال مالی که شرایط و ترتیبات مقرر در این ماده و آئیننامه اجرائی آن رعایت نشود معافیت مالیاتی مقرر نسبت به اشخاص مذکور در بندهای ۳ و ۴ و ۵ این ماده برای آن سال جاری نبوده و درآمدهای سال مزبور آنها طبق مقررات مربوط مشمول مالیات خواهد بود.

باب دوم - مالیات بردارائی

فصل اول - مالیات سالانه املاک

ماده ۳ -

کلیه مالکین اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی نسبت به جمع ارزش املاک خود و حسب مورد املاک فرزندان تحت تکلف خود اعم از مسکونی و سایر املاک واقع در محدوده شهرها و شهرکها به استثنای یک واحد مسکونی شخص حقیقی اعم از خانه یا آپارتمان به انتخاب او) بشرح زیر مشمول مالیات سالانه میباشند:

تا مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریالمعاف

تا مبلغ ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۲٪

تا مبلغ ۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۳٪

تا مبلغ ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۴٪

تا مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۶٪

نسبت به مازاد ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال به نرخ ۸٪

ارزش املاک بر اساس ارزش معاملاتی موضوع ماده ۱۳۶۴ این قانون محاسبه خواهد شد در تعیین ارزش املاک از لحاظ تعیین مالیات سالانه قیت اشجار منظور نمی گردد.

تبصره ۱ - ساختمانهای ویلایی، ییلاقی و قشلاقی بطور کلی و همچنین ساختمانهای واقع در سواحل دریای خزر به استثنای واحد مسکونی فوق‌الذکر که خارج از محدوده شهرها و شهرکها واقع شده‌اند مشمول مقررات این فصل خواهد بود.

تبصره ۲ - املاک متعلق به شرکتهائی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها به دولت تعلق دارد نسبت به سهم مالکیت دولت و املاک متعلق به شرکتهای تعاونی مسکن که برای مسکن اعضاء اختصاص یافته باشد و همچنین املاک متعلق به سفارت خانه‌ها بشرط معامله متقابل از پرداخت مالیات موضوع این فصل معاف است.

تبصره ۳ - در مواردی که ملکی با استفاده از وام بانکی یا وام دریافتی از صندوقهای قرض‌الحسنه خریداری یا احداث شده باشد بدهی مستهلک نشده مالک به بانک یا صندوقهای قرض‌الحسنه حداکثر تا معادل ارزش معاملاتی از ارزش آن ملک کسر خواهد شد.

ماده ۴ -

املاکی که برای تولیدات صنعتی و کشاورزی و دامی مورد استفاده میباشند در مدت بهره برداری و همچنین خانه‌های سازمانی کارگری و کارمندی و سرد خانه‌ها و املاکی که مالک در آنها بموجب احکام مراجع قضایی ممنوع‌المعامله گردیده و یا بنا به عللی به گواهی مراجع ذیصلاح دولتی یا نهاد های انقلاب اسلامی بهره برداری از آنها از عهده مالک خارج باشد و یا حق استفاده از آنها بطور رایگان در اختیار اشخاص و مؤسسات مذکور در ماده ۲ این قانون قرار گیرد مادامی که دارای وضعیت ذکر شده باشند مشمول مالیات این فصل نخواهند بود.

ماده ۵ -

در مواردی که مالیات ملک انتقال میباید ملک مورد انتقال بطور کلی در سال انتقال مشمول مالیات موضوع این فصل نخواهند بود.

ماده ۶ -

املاکی که برای آنها از تاریخ اجرای این قانون به بعد پروانه ساختمان صادر میگردد در صورتی که ظرف مدت تعیین شده یا تمدید شده در پروانه باتمام برسد از تاریخ صدور پروانه ساختمان تا دو سال پس از خاتمه بنا طبق گواهی مرجع ذیصلاح از پرداخت مالیات موضوع این فصل معاف میباشد.

این حکم نسبت به املاکی که قبل از تاریخ مزبور برای آنها پروانه ساختمان صادر گردیده در صورتی که ظرف مدت یکسال از تاریخ اجرای این قانون و یا ظرف مهلت مقرر در پروانه هر کدام که بیشتر باشد خاتمه یابد نیز جاری خواهد بود.

تبصره ۵ - واحد های مسکونی که طبق ضوابط تعیین شده دولت و با تنظیم سند رسمی برای سکونت به اجاره داده میشود، در مدت اجاره از پرداخت مالیات موضوع این فصل معاف میگردد.

آئیننامه اجرائی این تبصره به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و امور اقتصادی و دارائی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۷ -

کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی یا قائم مقام قانونی آنها مکلفند در هر سال برای املاک خود و حسب مورد املاک فرزندان تحت تکفل خود واقع در ایران که مشمول مقررات این فصل است اظهار نامه مالیاتی بر طبق نمونه ای که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و در دسترس آنها قرار خواهد گرفت تنظیم و به ضمیمه رونوشت یا تصویر مدارک مثبت حق مالکیت تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد به حوزه مالیاتی محل اقامتگاه قانونی یا محل سکونت خود تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند. در صورتیکه خارج از محدوده حوزه مالیاتی محل اقامتگاه یا محل سکونت دارای ملک یا املاکی باشند مکلفند نسخه ای از رو نوشت اظهار نامه فوق‌الذکر را جهت اطلاع به حوزه مالیاتی که ملک یا املاک در محدوده آن واقع است نیز تسلیم نمایند.

ماده ۸ -

ممیز مالیاتی محل اقامتگاه قانونی یا محل سکونت مودی موظف است به اظهارنامه‌های واصله رسیدگی و در صورتی که ملک یا املاک در خارج از محدوده حوزه مزبور باشد پس از استعلام ارزش ملک از حوزه مالیاتی مربوط، مالیات متعلق را تشخیص و مطالبه نماید و در

صورت عدم تسلیم اظهارنامه مکلف است نسبت به شناسائی و ارزیابی و تشخیص و مطالبه مالیات متعلقه اقدام کند.

ماده ۹ -

ممیز حوزه مالیاتی مکلف است در مورد املاک واقع در محدوده آن حوزه که مالکان آنها در خارج از آن محدوده سکونت دارند رونوشت اظهارنامه‌های دریافتی را رسیدگی و املاک مندرج در اظهارنامه‌های واقع در محدوده حوزه خود را ارزیابی و نتیجه را به حوزه مالیاتی اقامتگاه قانونی یا محل سکونت مالکان اعلام نماید و در مورد آن قسمت از املاک مذکور که مالکان آنها در موعد مقرر از تسلیم رونوشت اظهارنامه خودداری نموده‌اند مشخصات و ارزش املاک مزبور را در صورت اطلاع از محل اقامتگاه قانونی یا محل سکونت به حوزه مالیاتی محل آنها و در غیر این صورت به مرکز سجل مالیاتی اعلام نماید.

فصل دوم - مالیات مستغلات مسکونی خالی

ماده ۱۰ -

هر گاه مستغلات مسکونی واقع در مراکز استانها و شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر آماده برای اجاره باشند و بدون داشتن موانع قانونی بیش از مدت شش ماه متوالی خالی و بلااستفاده نگهداشته شوند نسبت به بعد از شش ماه مذکور مشمول مالیات بشرح زیر خواهند بود:

۱ - تا یکسال معادل دو در هزار ارزش معاملاتی مستغل به ازای هر ماه.

۲ - در صورت تجاوز از یکسال معادل چهار در هزار ارزش معاملاتی مستغل به ازای هر مازاد بر یکسال مزبور.

تبصره - هرگاه خالی ماندن ملک مستغل به عللی خارج از اختیار مالک باشد در این مدت از پرداختن مالیات موضوع این فصل معاف خواهند بود.

ماده ۱۱ -

مودیان مشمول مالیات این فصل مکلفند در هر سال برای مستغلات مسکونی خالی خود اظهار نامه مالیاتی طبق نمونه ای که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و در دسترس آنها قرار خواهد گرفت تنظیم و تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد به حوزه مالیاتی که مستغل در محدوده آن واقع است تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند. ممیز حوزه مالیاتی مزبور مکلف است در صورت عدم تسلیم اظهار نامه نسبت به شناسائی و تشخیص و مطالبه مالیات مستغل اقدام کند.

تبصره ۱ - هرگاه محل دو یا چند مستغل مشمول مالیات این فصل در محدوده یک حوزه مالیاتی باشد مالک می‌تواند برای تمام آنها یک اظهار نامه تسلیم نماید.

تبصره ۲ - هرگاه مالک تنها محل سکونت خود را خالی نگهدارد نسبت به آن مشمول مالیات این فصل نخواهد بود.

فصل سوم - مالیات براراضی بایر

ماده ۱۲ -

کلیه اراضی بایر واقع در محدوده شهرها که بدون عذر موجه بایر بمانند مشمول مالیات سالانه بشرح زیر میباشند:

۱ - اراضی که تا دو سال از تاریخ اجرای این قانون بایر نگهداشته شوند معادل دو درصد ارزش آن به ازای هر سال.

۲ - اراضی که تا چهار سال از تاریخ اجرای این قانون بایر نگهداشته شوند معادل چهار درصد ارزش آن به ازای هر سال مازاد بر دو سال مذکور.

۳ - اراضی که بیش از چهار سال از تاریخ اجرای این قانون بایر نگهداشته شوند معادل پنج درصد ارزش آن به ازای هر سال مازاد بر چهار سال مذکور.

ماده ۱۳ -

مالکان اراضی بایر موضوع این فصل مکلفند در هر سال برای هر یک از قطعات اراضی بایر ملکی خود اظهار نامه مالیاتی طبق نمونه ای که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و در دسترس آنها قرار خواهد گرفت تنظیم و تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد به حوزه مالیاتی که اراضی در محدوده آن واقع است تسلیم و مالیات متعلق را به ترتیب مقرر در این بخش پرداخت نمایند. ممیز حوزه مالیاتی مزبور مکلف است در صورت عدم تسلیم اظهار نامه نسبت به شناسائی و تشخیص و مطالبه مالیات متعلق اقدام کند.

تبصره ۱ - در صورتی که دو یا چند قطعه از اراضی بایر در محدوده یک حوزه مالیاتی واقع باشند مالک میتواند برای تمام قطعات یک اظهار نامه مالیاتی تسلیم نماید.

تبصره ۲ - اراضی بایر از نظر این قانون تابع تعریف مذکور در قانون اراضی شهری میباشد.

ماده ۱۴ -

ارزش اراضی بایر بر اساس ارزش معالاتی موضوع ماده ۶۴ این قانون تعیین و ماخذ محاسبه مالیات خواهد بود.

ماده ۱۵ -

در صورتیکه اراضی بایر بر حسب گواهی مراجع ذیصلاح از شمول عنوان مذکور خارج شوند از سال خروج، مشمول مالیات این فصل نخواهد شد.

ماده ۱۶ -

مالکان اراضی بایری که برای اراضی آنها از سوی مراجع ذیربط مجوز احداث بنا یا عمران صادر میشود از تاریخ صدور مجوز تا پایان مهلت مذکور در آن و در صورت تمدید مهلت با رعایت مهلت جدید از پرداخت مالیات متعلق معاف خواهند بود مشروط بر اینکه در مهلهای مقرر طبق گواهی مراجع مربوط احداث بنا خاتمه و یا عمران انجام شده باشد.

تبصره ۱ - در صورتیکه پس از درخواست مجوز احداث بنا و یا عمران، صدور مجوز بعلل خارج از اراده مالک امکان پذیر نباشد و موضوع

با ذکر علت مورد تأیید مرجع ذیربط واقع شود باستثنای مواردی که صدور مجوز قانوناً ممنوع میباشد از تاریخ درخواست تا رفع علل مذکور مالک از پرداخت مالیات متعلق معاف خواهد بود.

تبصره ۲ - مالکان اراضی بایری که برای فروش اراضی بایر خود به وزارت مسکن و شهر سازی اعلام آمادگی نمایند و طبق گواهی وزارت مزبور اقدامات لازم را معمول دارند از تاریخ اعلام از مالیات متعلق معاف میباشند حکم این تبصره در صورت عدم تمایل وزارت مذکور به خرید اراضی بایر نیز جاری است.

تبصره ۳ - در مورد کسی که خود یا افراد تحت تکفل او فاقد محل مسکونی مناسب بوده و مالک یک یا چند قطعه اراضی بایر باشد تا حد نصاب مقرر در قانون اراضی شهری مصوب ۲۲/۶/۱۳۶۶ مجلس شورای اسلامی مشمول پرداخت مالیات موضوع این فصل نمیشد ونسبت به مازاد، مشمول مالیات خواهد بود. در مواردی که مالکان از معافیت این تبصره استفاده می نمایند حوزه مالیاتی محل وقوع ملک مکلف است مراتب را با ذکر مشخصات اراضی بایر به مرکز سجل مالیاتی اعلام دارد.

تبصره ۴ - اراضی بایر متعلق به شرکتهائی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها به دولت تعلق دارد به نسبت سهم دولت و اراضی بایر متعلق به شرکتهای تعاونی مسکن که برای اعضاء اختصاص یافته باشد و همچنین اراضی بایر متعلق به سفارتخانهها بشرط معامله متقابل از پرداخت موضوع این فصل معاف میباشد.

تبصره ۵ - در مواردی که انتقال قهری باشد، انتقال گیرنده اراضی بایر تا پایان بیست سالگی مشمول مالیات موضوع این فصل نخواهد بود.

تبصره ۶ - آن قسمت از اراضی بایری که مالک در آنها ممنوع المعامله گردیده و یا به عللی به گواهی مراجع ذیصلاح دولتی و یا نهادهای انقلاب اسلامی بهره برداری از آنها از عهده مالک خارج و یا در طرح شهرداریها قرار گرفته باشد و همچنین اراضی بایری که به علت دعوی مالکیت از طرف سازمان حج و اوقاف و امور خیریه یا دولت یا شهرداریها یا مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها مالکان آنها بموجب گواهی مراجع صلاحیتدار مربوط نوع المداخله شده اند مادام که دارای وضعیت ذکر شده هستند مشمول مالیات موضوع این فصل نخواهند بود.

فصل چهارم - ۴۳۳۰ مالیات برارث

ماده ۱۷ -

هرگاه در نتیجه فوت شخصی اعم از فوت واقعی یا فرضی اموالی از متوفی باقی بماند بشرح زیر مشمول مالیات است:

۱ - در صورتیکه متوفی یا وارث یا هر دو ایرانی و مقیم ایران باشند نسبت به سهم الارث هر یک از وارث از اموال مشمول مالیات برارث موضوع ماده ۱۹ این قانون واقع در ایران یا در خارج از ایران پس از کسر مالیات برارثی که بابت آن قسمت از اموال واقع در خارج از ایران بدولت محلی که مال در آن واقع گردیده پرداخت شده است بنرخ مذکور در ماده ۲۰ این قانون.

۲ - در صورتیکه متوفی و وارث هر دو ایرانی و مقیم خارج از ایران باشند سهم الارث هر یک از وارث از اموال و حقوق مالی متوفی که در ایران موجود است به نرخ مذکور در ماده ۲۰ این قانون و نسبت به آن قسمت که در خارج از ایران وجود دارد پس از کسر مالیات بر ارثی که از آن بابت به دولت محل وقوع مال پرداخت شده است به نرخ بیست و پنج درصد.

۳ - در مورد اتباع خارجی و سایر موارد نسبت به آن قسمت از اموال و حقوق مالی متوفی که در ایران موجود است کلاً مشمول مالیات به نرخ مذکور در ماده ۲۰ این قانون برای وارث طبقه دوم.

ماده ۱۸ -

وراث از نظر این قانون به سه طبقه تقسیم میشوند:

- ۱ - وراث طبقه اول که عبارتند از: پدر، مادر، زن، شوهر اولاد و اولاد و اولاد.
- ۲ - وراث طبقه دوم که عبارتند از: اجداد، برادر، خواهر و اولاد آنها.
- ۳ - وراث طبقه سوم که عبارتند از: عمو، عمه، دایی، خاله و اولاد آنها.

ماده ۱۹ -

اموال مشمول مالیات برارث عبارتست از کلیه ما ترک متوفی واقع در ایران یا خارج از ایران اعم از منقول و غیر منقول و مطالبات قابل وصول و حقوق مالی پس از کسر هزینه کفن و دفن در حدود عرف و عادت و واجبات مالی و عبادی در حدود قواعد شرعی و دیون محقق متوفی.

تبصره - بدهی که متوفی به وراث خود دارد در صورتیکه مستند به مدارک قانونی بوده و اصالت آن مورد تأیید هیأت حل اختلاف مالیاتی قرار گیرد قابل کسر از ما ترک خواهد بود در مورد مهریه و نفقه ایام عده تأیید هیأت مذکور لازم نیست و در مورد وراث طبقه دوم و سوم کسر دیون منوط به آنست که متوفی تا تاریخ فوت خود دارای وراث از طبقه ما قبل حسب مورد بوده باشد.

ماده ۲۰ -

نرخ مالیات برارث نسبت به سهم الارث بشرح زیر میباشد:

طبقه اول طبقه دوم طبقه سوم

تا مبلغ ۵۰۰۰۰۰ ریال معاف معاف ۱۵٪

از ۵۰۰۰۰۱ ریال تا ۱۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۵۰۰۰۰۰ ریال معاف ۱۵٪ ۲۰٪

از ۱۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۲۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۱۰۰۰۰۰۰ ریال معاف ۲۰٪ ۲۵٪

از ۲۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۲۰۰۰۰۰۰ ریال ۵٪ ۲۵٪ ۳۰٪

از ۳۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۴۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۳۰۰۰۰۰۰ ریال ۵٪ ۳۰٪ ۳۵٪

از ۴۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۶۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۴۰۰۰۰۰۰ ریال ۱۰٪ ۳۵٪ ۴۰٪

از ۶۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۸۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۶۰۰۰۰۰۰ ریال ۱۲٪ ۴۰٪ ۴۵٪

از ۸۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۸۰۰۰۰۰۰ ریال ۱۵٪ ۴۵٪ ۵۰٪

از ۱۰۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۱۵۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال ۱۷٪ ۵۰٪ ۶۰٪

از ۱۵۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت بمزاد ۱۵۰۰۰۰۰۰ ریال ۲۰٪ ۵۵٪ ۷۰٪

از ۲۰۰۰۰۰۰۱ ریال به بالا نسبت به مزاد ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال ۲۵٪ ۶۵٪ ۸۰٪

تبصره ۱ - معافیت سهم الارث هر یک از وراث طبقه اول که کمتر از بیست سال سن داشته باشند یا محجور و یا معلول از کار افتاده یا صرفاً مشغول تحصیل بوده و کمتر از ۲۰ سال تمام سن داشته باشند و همچنین فرزندان اناث متوفی که تا حین الفوت متوفی شوهر اختیار نکرده اند به سه میلیون ریال افزایش خواهد یافت و مزاد طبق نرخ مقرر مربوط مشمول مالیات میباشد.

تبصره ۲ - در صورتیکه وراث طبقه دوم کمتر از بیست سال سن یا محجور یا معلول از کار افتاده و یا صرفاً به تحصیل اشتغال داشته و کمتر از بیست و پنج سال تمام سن داشته باشند معافیت سهم الارث آنها به یک میلیون و پانصد هزار ریال افزایش خواهد یافت و مزاد

طبق نرخ مقرر مربوط مشمول مالیات خواهد بود.

تبصره ۳ - هر گاه بین وراث عیال یا حداقل یک فرزند کمتر از بیست سال سن یا محجور و یا معلول از کار افتاده و یا فرزند کمتر بیست و پنج سال سن و صرفاً مشغول تحصیل وجود داشته باشد و اموال غیر منقول متوفی منحصر به یک خانه با آپارتمان محل سکونت وراث باشد جمع معافیت‌های سهم‌الارث معادل ارزش خانه یا آپارتمان یا مبلغ بیست میلیون ریال هر کدام کمتر است افزایش مییابد و در صورتی که جمع معافیت‌های سهم‌الارث معادل یا بیشتر از حد نصاب مذکور باشد حکم این تبصره جاری نخواهد شد.

ماده ۲۱ -

اموالی که جزء ماترک متوفی باشد و تا یکسال پس از قطعیت مالیات و غیر قابل رسیدگی بودن پرونده امر در مراجع مالیاتی طبق قوانین و یا احکام خاص مالکیت آنها سلب و بموجب گواهی سازمان ذیربط بلا عوض در اختیار وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی یا شهرداریها و یا نهادهای انقلاب اسلامی و یا شرکتهای دولتی که صددرصد سهام آنها متعلق به دولت باشد قرار گیرد از شمول مالیات برارث خارج و در صورتی که بابت سلب مالکیت عوضی داده شود ارزش آن عوض جزء اموال مشمول مالیات برارث محسوب و در هر حال چنانچه مالیاتی اضافه پرداخت شده باشد مسترد خواهد شد. حکم این ماده در مواردی که وراث تمام یا قسمتی از اموال را که جزء ماترک باشد بطور رایگان به یکی از سازمانها یا مؤسسات مذکور در بندهای ۱ و ۲ و ۴ ماده ۲ این قانون واگذار و یا طبق بند ۳ ماده مذکور وقف نمایند و یا به انجام امور مذکور در بند ۳ ماده مزبور با نظارت دولت یا شهرداریها برسانند نیز جاری است.

ماده ۲۲ -

در صورتی که بموجب رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی مطالبات متوفی غیر قابل وصول تشخیص داده شود مطالبات مذکور جزء ماترک منظور نمیشود و اگر مالیات آن قبلاً وصول شده باشد مسترد خواهد شد و در صورت وصول احتمالی این گونه مطالبات ورثه ملزم به پرداخت مالیات متعلق خواهند بود. در هر صورت وزارت امور اقتصادی و دارائی از نظر تأمین مالیات متعلق میتواند بعنوان ثالث در دعوی مربوط شرکت و یا رسماً اقامه دعوی نماید.

ماده ۲۳ -

خرید و یا انتقال ملک یا کارخانه یا سهام با نام یا سهم‌الشرکه بنام اولاد و اولاد و اولاد که صغیر و یا غیر رشید باشند علاوه بر مالیات مربوط به معامله، مشمول مالیات مقطوع دیگری به نرخ بیست و پنج درصد ارزش مال مورد انتقال که در مورد املاک بر اساس ارزش معاملاتی و در مورد املاک و املاکی که فاقد ارزش معاملاتی است بر اساس بهای روز انجام معامله یا وقوع عقد تقویم میشود از ناحیه انتقال گیرنده خواهد بود و چنانچه ثابت شود قسمتی از اموال مذکور از محل سهم‌الارث یا فروش دارائیهای غیر منقول آنها پرداخت شده باشد ما به التفاوت آن مشمول مالیات موضوع این ماده خواهد بود و اگر تمام قیمت اموال مذکور از منابع فوق تأمین شده باشد مالیاتی به آن تعلق نخواهد گرفت.

ماده ۲۴ -

اموال زیر از شمول مالیات این فصل خارج است :

۱ - وجوه بازنشستگی و وظیفه و پس انداز خدمت و بیمه‌های اجتماعی و نیز وجود پرداختی توسط مؤسسات بیمه یا بیمه گزار و یا کارفرما از قبیل بیمه عمر، خسارت فوت و همچنین دیه و مانند آنها حسب مورد که یکجا و یا بطور مستمر به ورثه متوفی پرداخت می‌گردد.

۲ - اموال منقول متعلق به مشمولین بند ۴ ماده ۳۹ قرار داد وین مورخ فروردین ۱۳۴۰ با رعایت شرایط مقرر در قرارداد مزبور با شرط معامله متقابل.

۳ - اموالی که برای سازمانها و مؤسسات مذکور در بندهای ۱ و ۲ و ۴ ماده ۲ این قانون یا انجام امور مذکور در بند ۳ ماده مزبور مورد وقف یا نذر یا حبس یا وصیت واقع گردد بشرط تأیید سازمانها و مؤسسات مذکور و در مورد انجام امور مذکور در بند ۳ ماده ۲ این قانون شرط آنکه دولت یا شهرداریها با مراجعی که مورد قبول دولت باشد در اجرای آن حق نظارت داشته باشند. نحوه اجرای مفاد این بند به موجب آئیننامه ای که از طرف وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارائی و دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید تعیین میشود.

ماده ۲۵ -

وراث طبقات اول و دوم نسبت به اموال شهدای انقلاب اسلامی مشمول مالیات برارث موضوع این فصل نخواهد بود. احراز شهادت برای استفاده از مقررات این ماده منوط به تأیید یکی از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و یا بنیاد شهید انقلاب اسلامی حسب مورد میباشد.

ماده ۲۶ -

وراث منفرداً یا مجتمعاً یا ولی یا امین یا قیم یا نماینده قانونی آنها مکلفند ظرف ششماه از تاریخ فوت متوفی اظهارنامه ای روی نمونه مخصوصی که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه میشود حاوی کلیه اقلام ماترک با تعیین بهای زمان فوت تصریح مطالبات و بدهیهای که طبق مقررات این فصل قابل احتساب هستند به ضمیمه مدارک زیر به حوزه مالیاتی صلاحیتدار تسلیم و رسید دریافت دارند.

۱ - رونوشت یا تصویر گواهی شده اسناد مربوط به بدهی و مطالبات متوفی.

۲ - رونوشت یا تصویر گواهی شده کلیه اوراقی که مثبت حق مالکیت متوفی نسبت به اموال و حقوق مالی است.

۳ - در صورتی که اظهار نامه از طرف وکیل یا قیم یا ولی داده شود رونوشت یا تصویر گواهی شده وکالتنامه یا قیم نامه.

۴ - رونوشت یا تصویر گواهی شده آخرین وصیت نامه متوفی اگر وصیت نامه موجود باشد.

تبصره - تسلیم اظهار نامه با مشخصات مذکور از طرف یکی از وراث، سالب تکلیف سایر ورثه میگردد.

ماده ۲۷ -

حوزه مالیاتی صلاحیتدار در مورد ارث، حوزه ای است که آخرین اقامتگاه قانونی متوفی در محدوده آن واقع بوده است و اگر متوفی در ایران مقیم نبوده حوزه مربوط در تهران خواهد بود.

تبصره - اقامت از نظر این قانون تابع تعاریف مقرر در قانون مدنی میباشد.

ماده ۲۸ -

مشمولین مالیات برارث مکلفند مالیات متعلق را بر اساس اظهار نامه تا سه ماه پس از تسلیم آن به رسم علی الحساب پرداخت و رسید دریافت دارند.

تبصره - حوزه مالیاتی مربوط مکلف است پس از رسیدگی و قطعی شدن مالیات و پرداخت آن از طرف مودی مفاصا حساب صادر و باو تسلیم نماید.

ماده ۲۹ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است بمنظور اجرای صحیح مقررات مالیات برارث دفتر مرکزی ارث را در تهران تشکیل دهد حوزه‌های مالیاتی مکلفند اظهار نامه های دریافتی را ظرف مدت یک هفته پس از دریافت به دفتر مذکور ارسال نمایند دفتر مرکزی ارث اظهار نامه های واصله را ثبت و ممهور و ظرف یک ماه جهت اقدامات قانونی بعدی به حوزه مربوط اعاده خواهد نمود. در صورتی که برای یک متوفی اظهار نامه های متعددی واصل شده باشد دفتر مرکزی ارث اظهار نامه های مذکور را به حوزه مالیاتی که اولین اظهار نامه را به دفتر مزبور فرستاده است ارسال و مراتب را به سایر حوزه‌های مالیاتی ذیربط اعلام خواهد نمود.

ماده ۳۰ -

ممیز مالیاتی حوزه مربوط مکلف است اظهار نامه مودیان را طبق مقررات این فصل رسیدگی و ارزش اموال را تشخیص و بشرح زیر عمل کند:

الف - در صورتی که جمع ارزش اموال مشمول مالیات اظهار شده در اظهار نامه با ارزش تعیین شده همان اموال توسط ممیز که مورد تأیید سر ممیز قرار گرفته باشد بیش از پانزده درصد اختلاف نداشته باشد اظهار نامه را قطعی تلقی و مراتب را ظرف ششماه به مودی ابلاغ نماید و در صورتی که مدت مذکور کافی نباشد مراتب با ذکر دلیل توسط ممیز و تأیید سر ممیز به ممیز کل اعلام خواهد شد و ممیز کل مدت لازم را که از یکسال تجاوز نخواهد نمود تعیین و به ممیز ابلاغ خواهد کرد.

ب - در صورتی که اختلاف بیش از پانزده درصد باشد و همچنین در مواردیکه وراثت یا نماینده قانونی آنها و سایر کسانی که طبق مقررات این قانون مکلف به دادن اظهار نامه هستند از تسلیم اظهار نامه خودداری کنند یا در اظهار نامه قسمتی از اموال را ذکر نمایند مالیات متعلق را بر طبق مقررات این قانون تشخیص و به مودی ابلاغ کند.

تبصره - هر گاه وراثت ظرف یکماه از تاریخ اخطار کتبی ممیز مالیاتی از ارائه اموال به منظور ارزیابی خودداری نمایند ممیز مالیاتی نسبت به تعیین بهای اموال راساً اقدام خواهد نمود.

ماده ۳۱ -

ممیز مالیاتی مکلف است پس از تسلیم اظهار نامه از طرف وراثت یا نماینده قانونی آنها در صورت درخواست کتبی ظرف یک هفته گواهینامه متضمن رونوشت مصدق ریز ما ترک را که در اظهارنامه نوشته شده صادر و به مودی تسلیم نماید این گواهینامه فقط از نظر صدور برگ حصروراثت معتبر است رسیدگی به تقاضای حصروراثت در دادگاهها موکول به ارائه گواهینامه مذکور در این ماده خواهد بود

و مدیران دفتر دادگاههای صادر کننده تصدیق حصروراثت موظفند رونوشت گواهی شده آنرا ظرف پانزده روز از تاریخ صدور به حوزه مالیاتی محل بفرستند.

ماده ۳۲ -

مأخذ ارزیابی املاک اعم از عرصه یا اعیان ارزش معاملاتی ملک در زمان فوت بوده و در صورتی که فاقد ارزش معاملاتی باشد ارزش آن بر حسب اوضاع و احوال اقتصادی محل در زمان فوت تعیین خواهد شد و مأخذ ارزیابی سایر اموال و حقوق مالی متوفی ارزش آنها در تاریخ فوت خواهد بود و در مواردی که اموال یا حقوق مالی مزبور دارای قیمت رسمی باشند قیمت رسمی حین الفوت با رعایت افت قیمت در مورد اموال قابل استهلاك مناط اعتبار است.

تبصره ۱ - اثاث البیت محل سکونت از نظر مالیاتی جزء ماترک متوفی محسوب نخواهد شد.

تبصره ۲ - در مورد ساختمانهایی که با توجه به نوع مصالح یا طرز معماری خاص دارای ارزش فوق العاده هستند ارزش معاملاتی اعیانی ملاک نبوده ممیز مالیاتی مکلف است در این مورد و همچنین در ارزیابی جواهر و اشیاء نفیس از نظر کارشناس یا کارشناسان و متخصص یا متخصصین ذیربط در وزارتخانهها و مؤسسات وابسته به دولت یا نهاد های انقلاب اسلامی استفاده کند.

تبصره ۳ - در مواردی که منفعت مال مورد وصیت یا نذر واقع میشود و همچنین در حبس چنانچه پس از انقضای مدت اصل مال عاید وراثت شود ارزش مال مورد وصیت و نذر و حبس به تدریج حین الفوت مورث با رعایت مسلوب المنفعه بودن آن تقویم و به سهم الارث وراثی که مال عاید آنها میشود اضافه و مشمول مالیات برارث خواهد بود.

ماده ۳۳ -

مأموران کنسولی ایران در خارج از کشور موظفند ظرف سه ماه از تاریخ اطلاع از وقوع فوت اتباع ایرانی مراتب را ضمن ارسال کلیه اطلاعات در مورد ماترک آنان اعم از منقول یا غیر منقول واقع در کشور محل مأموریت خود با تعیین مشخصات و ارزش آنها از طریق وزارت امور خارجه به وزارت امور اقتصادی و دارائی اعلام نمایند.

تبصره - آئیننامه اجرائی این ماده ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط وزارتخانههای امور اقتصادی و دارائی و امور خارجه تهیه و بتصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳۴ -

بانکها و شرکتهای و مؤسسات و اشخاصی که اموالی از متوفی نزد خود دارند مکلفند ظرف یکماه از تاریخ اطلاع از فوت صورت آن اموال اعم از وجوه نقد یا سفته یا جواهر و نیز مقدار سهام یا سهم الشکره متوفی را تنظیم و به حوزه، مالیاتی محل تسلیم نمایند، همچنین موظفند در صورت مراجعه مأموران تشخیص، دفاتر و اسناد مورد نیاز را برای رسیدگی در اختیار آنها بگذارند.

ماده ۳۵ -

ادارات ثبت اسناد و املاک موقعی که مال غیر منقول را به اسم وراثت یا وصی له ثبت می نمایند همچنین کلیه دفاتر اسناد رسمی در موقعی که می خواهند تقسیم نامه یا هر نوع معامله وراثت راجع به ماترک را ثبت کنند باید گواهی نامه حوزه مالیاتی صلاحیتدار را مبنی

بر عدم شمول مالیات یا اینکه مالیات متعلق کلا را پرداخت یا ترتیب یا تضمین لازم برای پرداخت آن داده شده است مطالبه نمایند و قبل از ارائه این گواهی نامه مجاز به ثبت آن نیستند.

ماده ۳۶ -

بانکها و شرکتهای و مؤسسات و اشخاصیکه وجوه نقد یا سفته یا جواهر یا سهام یا سهم‌الشرکه و یا هر نوع مال دیگری از متوفی نزد خود دارند مجاز نخواهند بود آنرا به وراثت تسلیم و یا بنام آنان ثبت نمایند مگر اینکه گواهینامه موضوع قسمت اخیر ماده ۳۵ این قانون ارائه گردد.

ماده ۳۷ -

در صورتی که بموجب احکام دادگاهها بر اساس حقوق مالی متوفی مالی به ورثه برسد مدیران دفتر دادگاهها مکلفند رو نوشت حکم را به حوزه مالیاتی مربوط ارسال دارند تا در صورتی که قبلاً مالیات آن وصول نشده باشد اقدام به مطالبه مالیات گردد. این حکم در مواردی که اسناد و مدارک تازه ای مربوط به دارائی متوفی بدست آید نیز جاری خواهد بود. در صورتی که پس از قطعیت مالیات اسناد و مدارک تازه ای مربوط به بدهی متوفی ارائه گردد و در محاسبه مالیات مؤثر باشد پرونده امر جهت صدور رأی مقتضی به هیأت حل اختلاف مالیاتی ارسال و طبق رأی هیأت، اقدام خواهد شد.

ماده ۳۸ -

اموالی که بموجب وقف یا حبس یا نذر یا وصیت منتقل میشود در صورتی که از موارد معافیت مذکور در بند ۳ ماده ۲۴ این قانون نباشد و یا مشمول مقررات فصل مالیات بر درآمد اتفاقی نگردد بشرح زیر مشمول مالیات است:

الف - در مورد وقف و حبس، منافع مال هر سال مشمول مالیات به نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون خواهد بود.

ب - در نذر و وصیت چنانچه منافع مورد نیاز نذر و وصیت باشد بشرح بندالف فوق و در صورتی که عین مال مورد نذر و وصیت باشد ارزش مال طبق مقررات این فصل تعیین و یکجا به نرخ مقرر برای وراثت طبقه دوم مشمول مالیات خواهد بود.

تبصره ۱ - مال مورد وصیت وقتی مشمول مالیات خواهد بود که وصیت با فوت موصی قطعی شده باشد.

تبصره ۲ - حوزه مالیاتی صلاحیت دار در مورد وقف و حبس و نذر و وصیت حوزه ای است که محل اقامت متولی یا حبس و نذر کننده یا موصی در محدوده آن واقع است و در صورتی که افراد مذکور مقیم ایران نباشد حوزه مالیاتی مربوط در تهران خواهد بود.

تبصره ۳ - دفاتر اسناد رسمی و ادارات ثبت اسناد و محاکم دادگستری و سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و اداره سرپرستی صغار و محجورین و همچنین بانکها و سایر مؤسسات مجاز نخواهند بود به مفاد وصیت نامه ای ترتیب اثر دهند مگر اینکه گواهینامه حوزه مالیاتی مبنی بر اینکه وصیت نامه مذکور از طرف وصی یا وراثت به حوزه مالیاتی صلاحیتدار تسلیم شده است ارائه گردد.

ماده ۳۹ -

در مورد وقف، متولی و در مورد حبس و نذر کننده و در مورد وصیت، وصی مکلفند حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ وقوع عقد یا فوت موصی حسب مورد اظهار نامه ای روی نمونه ایکه از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه میشود حاوی مشخصات و ارزش مال مورد

وقف یا حبس یا نذر یا وصیت به انضمام اسناد مربوطه به حوزه مالیاتی

صلاحیتدار تسلیم و رسید دریافت دارند و همچنین در صورتیکه مورد از مصادیق بندالف ماده ۳۸ این قانون باشد مالیات منافع هر سال را تا آخر تیر ماه سال بعد و چنانچه مورد از مصادیق قست اخیر بند ب ماده مزبور باشد مالیات متعلق را حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهار نامه پرداخت کنند و یا از تسهیلات مذکور در مواد ۴۰ و ۴۱ این قانون استفاده نمایند.

تبصره - در مواردی که موضوع وقف یا حبس یا نذر یا وصیت از مصادیق بند ۳ ماده ۲۴ این قانون و یا مشمول مقررات فصل مالیات بردرآمد اتفاقی اموال مورد وقف یا حبس یا نذر یا وصیت و مشخصات ذینفع را روی نمونه ای که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه میشود درج و حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ وقوع عقد یا فوت موصی به حوزه مالیاتی صلاحیتدار تسلیم و رسید دریافت دارند.

ماده ۴۰ -

در صورتیکه مشمولان مالیات این فصل قادر به پرداخت تمام یا قسمتی از مالیات خود نباشد وزارت امور اقتصادی و دارایی میتواند با اخذ تضمین معتبر قرار تقسیط آنرا تا مدت سه سال از تاریخ قطعی شدن مالیات متعلق بدهد و در صورتی که دادن تضمین و تقسیط برای وراث مقدور نباشد میتواند طبق ماده ۴۱ این قانون عمل کند.

ماده ۴۱ -

وزارت امور اقتصادی و دارایی میتواند در صورتیکه جزء ماترک، وجوه نقد موجود نباشد به تقاضای کتبی وراث معادل مالیات متعلق مالی را اعم از منقول یا غیر منقول از ماترک با توافق وراث انتخاب و به قیمتی که مبنای محاسبه مالیات برارث قرار گرفته است بجای مالیات قبول کند.

تبصره - در صورتی که در اجرای این ماده مالی بجای مالیات قبول شود انتقال آن به وزارت امور اقتصادی و دارایی مشمول هیچگونه مالیاتی نخواهد بود.

ماده ۴۲ -

در صورتیکه جزء ماترک متوفی کارخانه یا کارگاه تولیدی باشد و ارزش سایر اموال متوفی تکافوی مالیات ارث متعلق به ماترک را نکند پس از وصول مالیات از محل سایر اموال نسبت به مازاد مالیات و همچنین در مواردی که ما ترک منحصر به کارخانه یا کارگاه تولیدی باشد وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است در صورت تقاضای وراث با تقسیط مالیات در مدت مناسبی موافقت نماید.

ماده ۴۳ -

در صورتی که بانکها و شرکتها و مؤسسات و اشخاصیکه مالی از متوفی نزد خود دارند از اجرای مواد ۳۴ و ۳۶ این قانون تخلف نمایند علاوه بر اینکه تا معادل ارزش مالی که نزد آنها بوده با وراث نسبت به پرداخت مالیات و جرایم متعلق مسوولیت تضامنی دارند مشمول جریمه ای معادل پنج درصد قیمت مال نیز خواهند بود. در مورد بانکها و شرکتهای دولتی مؤسسات دولتی، متخلف و شرکاء و معاونان وی در تخلف نیز مسوولیت تضامنی خواهند داشت.

فصل پنجم - حق تمبر

ماده ۴۴ -

از هر برگ چک که از طرف بانکها چاپ میشود در موقع چاپ دو ریال حق تمبر اخذ میشود.

ماده ۴۵ -

از اوراق مشروحه زیر نسبت به مبلغ آنها معادل پنج در هزار حق تمبر اخذ میشود:

برات

فتنه طلب سفته) و نظایر آنها

تبصره - حق تمبر مقرر در این ماده بابت کمتر از هزار ریال معادل حق تمبر هزار ریال خواهد بود.

ماده ۴۶ -

از کلیه اسناد تجاری قابل انتقال که در ایران صادر و یا معامله و مورد استفاده قرار داده میشود باستثنای اوراق مذکور در مواد ۴۵ و ۴۸ این قانون) و اسناد کاشف از حقوق مالکیت نسبت به مال التجاره از قبیل بارنامه دریائی و هوائی و همچنین اوراق بیمه مال التجاره صد ریال و از بارنامه زمینی چهل ریال حق تمبر دریافت خواهد شد.

ماده ۴۷ -

از کلیه قراردادهای و اسناد مشابه آنها بشرح زیر که بین بانکها و مشتریان آنها مبادله یا از طرف مشتریان تعهد میشود در صورتیکه در دفاتر اسناد رسمی ثبت نشود معادل پنجاه ریال حق تمبر اخذ میشود:

۱ - برگ قبول شرایط عمومی حسابجاری.

۲ - قرارداد وام یا اعطای تسهیلات از هر نوع که باشد و نیز اوراق و فرمهای تعهد آوری که بانکها بنامهای مختلف در موقع انجام معاملات به امضای مشتریان خود میرسانند.

۳ - قراردادهای انواع سپردههای سرمایه گذاری.

۴ - وکالتنامههای بانکی که در دفتر بانک تنظیم میشود و مشتریان حق امضای خود را به دیگری واگذار می نمایند.

۵ - قراردادهای دیگری که بین بانکها و مشتریان منعقد میشود و طرفین تعهدات و مسوولیتهایی را به عهده می گیرند و به امور مذکور در این ماده مرتبط میشود.

۶ - ضمانت نامههای صادره از طرف بانکها.

۷ - تقاضای صدور ضمانت نامه در صورتی که نقاضا از طرف بانک قبول شده و ضمانت نامه صادر گردد.

۸ - تقاضای گشایش اعتبار اسنادی برای داخله ایران یا برای کشورهای خارج در صورتی که تقاضا از طرف بانک قبول شده و اعتبار اسنادی گشایش یابد.

ماده ۴۸ -

سهام شرکتهای سهامی و مختلط سهامی ایرانی، خواه طبع و منتشر شده یا نشده باشد بر اساس ارزش اسمی سهام به قرار دو در هزار مشمول حق تمبر خواهد بود کسور صد ریال هم صد ریال محسوب میشود.

تبصره ۱ - حق تمبر سهام شرکتهای سهامی باید ظرف یکماه از تاریخ ثبت قانونی شرکت و در مورد افزایش سرمایه و سهم اضافی از تاریخ ثبت افزایش سرمایه در اداره ثبت شرکتهای از طریق ابطال تمبر پرداخت شود افزایش سرمایه در مورد شرکتهایی که قبلاً سرمایه خود را کاهش داده‌اند تا میزانی که حق تمبر سهام آن پرداخت حق تمبر معاف است.

تبصره ۲ - سهام شرکتهای تعاونی از پرداخت حق تمبر معاف است.

تبصره ۳ - حق تمبر سهام شرکتهایی که سرمایه آنها صددرصد متعلق به دولت است از دو میلیون ریال تجاوز نخواهد کرد و مازاد آن بخشوده خواهد شد معافیت حق تمبر شرکتهای آب منطقه ای موضوع ماده ۲۲ قانون آب و نحوه ملی شدن آن مصوب بیست و هفت تیر ماه ۱۳۴۷ ناظر به حق تمبر موضوع این فصل نیست.

ماده ۴۹ -

در صورتی که اسناد مشمول حق تمبر موضوع مواد ۴۵ و ۴۶ و ۴۷ و ۴۸ این قانون در ایران صادر شده باشد صادرکنندگان باید تمبر مقرر را بر روی آنهاالصاق و ابطال نمایند و هر گاه اسناد مذکور در خارج از کشور صادر شده باشد اولین شخصی که اسناد مزبور را متصرف میشود باید قبل از هر نوع امضاء اعم از ظهر نویسی یا معامله یا قبولی یا پرداخت به ترتیب فوق عمل نماید و در صورت کلیه مؤسسات یا اشخاصیکه در ایران اسناد مذکور را معامله یا دریافت یا تأدیبه می‌نمایند متضامناً مسوول پرداخت حقوق مقرر خواهند بود.

ماده ۵۰ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز است سفته و برات و بارنامه و اوراق دیگر مشمول حق تمبر را چاپ و در دسترس متقاضیان بگذارد. وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند در مواردی که متقاضی بداند بجایالصاق و ابطال تمبر به دریافت حق تمبر در قبال صدور قبض مالیات اکتفا نماید.

ماده ۵۱ -

در صورت تخلف از مقررات این فصل، متخلف علاوه بر اصل حق تمبر معادل دو برابر آن جریمه خواهد شد.

باب سوم - مالیات بردرآمد

فصل اول - مالیات بردرآمد املاک

ماده ۵۲ -

درآمد شخص حقیقی یا حقوقی ناشی از واگذاری حقوق خود نسبت به املاک واقع در ایران پس از کسر معافیه‌های مقرر در این قانون مشمول مالیات بردرآمد املاک می‌باشد.

تبصره - درآمد املاک شرکت‌هایی که تمام سرمایه آنها بطور مستقیم یا با واسطه متعلق به دولت است تابع مقررات این فصل نبوده و از طریق رسیدگی به دفاتر تشخیص خواهد شد.

ماده ۵۳ -

درآمد مشمول مالیات املاکی که به اجاره واگذار می‌گردد عبارتست از کل مال الاجاره اعم از نقدی و غیر نقدی پس از کسر بیست و پنج درصد بابت هزینه‌ها و استهلاکات و تعهدات مالک نسبت به مورد اجاره.

درآمد مشمول مالیات در مورد اجاره دست اول املاک مورد وقف یا حبس بر اساس این ماده محاسبه خواهد شد.

در رهن تصرف، راهن طبق مقررات این فصل مشمول مالیات خواهد بود.

هرگاه موجر مالک نباشد درآمد مشمول مالیات وی عبارتست از ما به التفاوت اجاره دریافتی و پرداختی بابت ملک مورد اجاره.

حکم این ماده در مورد خانه‌های سازمانی متعلق به اشخاص حقوقی در صورتیکه مالیات آنها طبق دفاتر قانونی تشخیص شود جاری نخواهد بود.

تبصره - محل سکونت پدر یا مادر یا همسر یا فرزند یا اجداد و همچنین محل سکونت افراد تحت تکلف مالک اجاری تلقی نمی‌شود مگر اینکه به موجب اسناد و مدارک ثابت گردد که اجاره پرداخت می‌شود. در صورتیکه چند مستغل محل سکونت مالک و یا افراد مزبور باشد یک مستغل برای سکونت مالیک و یک مستغل جمعاً برای سایر افراد مذکور به انتخاب مالک از شمول مالیات این بخش خارج خواهد بود و اگر مالک بیش از یک همسر دائم داشته باشد واحد مستقل محل سکونت هر یک از همسران دائم نیز غیر اجاری تلقی خواهد شد. تبصره ۲ - املاکی که مجاناً در اختیار سازمانها و مؤسسات موضوع بند های ۱ و ۲ و ۴ و ۵ ماده ۲ این قانون قرار می‌گیرد غیر اجاری تلقی می‌شود.

تبصره ۳ - از نظر مالیات بردرآمد اجاره املاک هر واحد آپارتمان یک مستغل محسوب می‌شود.

تبصره ۴ - در مورد املاکی که با ائاثیه یا ماشین آلات به اجاره واگذار می‌شود درآمد ناشی از اجاره ائاثیه و ماشین‌الات نیز جزء درآمد ملک محسوب و مشمول مالیات این فصل می‌شود.

تبصره ۵ - مستحدثاتی که طبق قرارداد از طرف مستأجر در عین مستأجره بنفع موجر ایجاد می‌شود بر اساس ارزش معاملاتی روز تحویل مستحدثه به موجر تقویم و پنجاه درصد آن جزء درآمد مشمول مالیات اجاره سال تحویل محسوب می‌گردد.

تبصره ۶ - هزینه‌هایی که به موجب قانون یا قرارداد بعهده مالک است و از طرف مستأجر انجام می‌شود و همچنین مخارجی که به موجب قرارداد انجام آن از طرف مستأجر تقبل شده در صورتی که عرفاً به عهده مالک باشد به بهای روز انجام هزینه تقویم و به عنوان مال الاجاره غیر نقدی به جمع اجاره بهای سال انجام هزینه اضافه می‌شود.

تبصره ۷ - در صورتی که مالک اعیان احداث شده در عرصه استیجاری ملک را کلاً یا جزئاً به اجاره واگذار نماید مبلغ اجاره پرداختی بابت عرصه به نسبت مورد اجاره از مال الاجاره دریافتی کسر و مازاد طبق مقررات صدراین ماده مشمول مالیات خواهد بود.

تبصره ۸ - در صورتی که مالک محل سکونت خود را بفروشد و در سند انتقال بدون اجاره بها مهلتی برای تخلیه ملک داده شود در مدتی که محل سکونت انتقال دهنده می‌باشد تا شش ماه در بیع شرط مادام که طبق شرایط معامله مبیع در اختیار بایع شرطی است اجاری تلقی نمی‌شود مگر اینکه بموجب اسناد و مدارک ثابت گردد که اجاره پرداخت می‌شود.

ماده ۵۴ -

مال الاجاره از روی سند رسمی تعیین میشود و در صورتیکه اجاره نامه رسمی وجود نداشته باشد یا از تسلیم سند یا رونوشت آن خودداری گردد و یا موجر علاوه بر اجاره بها وجهی بعنوان ودیعه یا هر عنوان دیگر از مستأجر دریافت نموده باشد میزان اجاره بها بر اساس املاک مشابه تعیین خواهد شد. چنانچه بعداً اسناد و مدارک مثبت بدست آید که معلوم شود اجاره ملک بیش از مبلغی است مأخذ تشخیص درآمد مشمول مالیات قرار گرفته، مالیات مابه‌التفاوت طبق مقررات این قانون قابل مطالبه خواهد بود.

تبصره - ارزش اجاری مستغلات در مواردی که باید بر اساس اجاره بهای املاک مشابه تقویم گردد وسیله ممیز مالیاتی حوزه ای که ملک در آن واقع است با تأیید سر ممیز مالیاتی مربوط تعیین خواهد شد و در صورت وجود اختلاف بین نظر ممیز و سر ممیز نظر سر ممیز با رعایت مقررات، ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۵۵ -

هر گاه مالک خانه یا آپارتمان مسکونی، آنرا به اجاره واگذار نماید و خود محل دیگری برای سکونت خویش اجاره نماید یا از خانه سازمانی که کارفرما در اختیار او می‌گذارد استفاده کند در احتساب درآمد مشمول مالیات این فصل میزان مال الاجاره ای که بموجب سند رسمی یا قرارداد می‌پردازد یا توسط کارفرما از حقوق وی کسر یا برای محاسبه مالیات حقوق تقویم میگردد از کل مال الاجاره دریافتی او کسر خواهد شد.

ماده ۵۶ -

در صورتی که مالک قسمتی از محلی را که در آن سکونت دارد جهت سکونت به اجاره واگذار نماید تا سی هزار ریال مال الاجاره ماهانه دریافتی مالک از این بابت معاف و مازاد طبق مقررات این فصل مشمول مالیات خواهد بود.

ماده ۵۷ -

در مورد شخص حقیقی که هیچگونه درآمدی ندارد در صورت مجرد بودن تا بیست و پنجهزار ریال و در صورت داشتن زن و یا فرزند تا پنجاه هزار ریال از درآمد مشمول مالیات ماهانه مستغلات از مالیات معاف و مازاد طبق مقررات این فصل مشمول مالیات میباشد. مشمولان این ماده باید اظهار نامه مخصوصی طبق نمونه ای که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه خواهد شد به حوزه مالیاتی محل وقوع ملک تسلیم و اعلام نمایند که هیچگونه درآمد دیگری ندارند. حوزه مالیاتی مربوط باید خلاصه مندرجات اظهار نامه مودی را به حوزه مالیاتی محل سکونت مودی ارسال دارد و در صورتیکه ثابت شود اظهار نامه مودی خلاف واقع است مالیات متعلق به اضافه یک برابر آن بعنوان جریمه وصول خواهد شد.

در اجرای حکم این ماده حقوق بازنشستگی و وظیفه دریافتی و جوائز و سود ناشی از سپرده‌های بانکی درآمد تلقی نخواهد شد.

تبصره ۱ - حکم این ماده در مورد فرزندان صغیری که تحت ولایت پدر باشند جاری نخواهد بود.

تبصره ۲ - در صورتی که سایر درآمد های مشمول مالیات ماهانه مودی کمتر از مبالغ مذکور در این ماده باشد آن مقدار از درآمد مشمول مالیات اجاره املاک که با سایر درآمد های مودی بالغ بر مبالغ فوق باشد معاف و مازاد طبق مقررات این فصل مشمول مالیات خواهد بود.

تبصره ۳ - مودیان موضوع این فصل در صورتی که فرزند معلول یا عقب مانده ای که قادر به کار نباشد در تکفل خود داشته باشند علاوه

بر سایر معافیت‌های مذکور در این فصل که حسب مورد از آن استفاده خواهند نمود ماهانه تا ده‌هزار ریال از درآمد مشمول مالیات اجاری املاک آنها به ازاء هر یک از پرداخت مالیات معاف میشود.

ماده ۵۸ -

در صورتی که سهم مال‌الاجاره هر یک از مالکین مشاع بیش از پنجاه‌هزار ریال در ماه نباشد از پرداخت مالیات بر درآمد اجاره املاک معاف خواهد بود.

ماده ۵۹ -

مالیات نقل و انتقال قطعی املاکی که تاریخ تملک انتقال دهنده آن قبل از اجرای این قانون بوده عبارتست از چهار درصد ارزش معاملاتی در زمان فروش.

ماده ۶۰ -

درآمد مشمول مالیات در مورد نقل انتقال قطعی املاکی که تاریخ تملک آن بعد از تاریخ اجرای این قانون باشد عبارتست از اضافه ارزش معاملاتی زمان فروش نسبت به ارزش معاملاتی زمان تملک که به نرخ مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون مشمول مالیات است و در صورتی که مالیاتی به معامله تعلق نگیرد و یا مالیات متعلق کمتر از چهار درصد ارزش معاملاتی زمان فروش باشد مالیات به مأخذ چهار درصد ارزش معاملاتی زمان فروش وصول خواهد شد.

تبصره ۱ - آن قسمت از ابنیه ملک مورد انتقال که توسط انتقال دهنده احداث گردیده در محاسبات مربوط به درآمد و مالیات موضوع این ماده منظور نخواهد شد و مالیات اینگونه ابنیه کلا عبارت چهار درصد ارزش معاملاتی آن در زمان فروش خواهد بود.

تبصره ۲ - در مورد زمینهایی که از طرف مالک تفکیک و به گواهی ثبت اسناد و تأیید شهرداری قسمتی از زمین بعنوان شارع عام بدون دریافت بها از تصرف مالک خارج میشود بهای این قسمت از زمین به میزان ارزش معاملاتی تاریخ تملک محاسبه و به ارزش معاملاتی تاریخ تملک باقیمانده زمین اضافه میشود.

ماده ۶۱ -

در مواردی که انتقال ملک در دفاتر اسناد رسمی انجام نمیشود نیز ارزش معاملاتی ملک طبق مقررات این فصل در محاسبه مالیات ملاک عمل خواهد بود و بطور کلی برای املاکی که ارزش معاملاتی آنها تعیین نشده ارزش مذکور در سند مناط اعتبار میباشد.

ماده ۶۲ -

در مورد املاکی که با مغازه یا محل کسب خالی انتقال داده میشود چنانچه حسب گزارش ممیز مالیاتی و تأیید سر ممیز مالیاتی مغازه یا محل کسب مزبور به لحاظ موقعیت تجاری متضمن ارزشی بیش از ارزش همان ملک در صورت فقدان مغازه یا محل کسب خالی است

باشد به مأخذ این تفاوت ارزش که ناشی از موقعیت تجاری یا محل کسب خالی است باشد به مأخذ این تفاوت ارزش که ناشی از مغازه یا محل کسب مزبور است نیز مالیات دیگری مقطوعاً تا بیست میلیون ریال به نرخ ۴ درصد و نسبت به مازاد آن به نرخ ۸ درصد محاسبه و وصول خواهد گردید.

اختلافات حاصله از این بابت خارج از نوبت در هیأت حل اختلاف مالیاتی مطرح و منجر به صدور رأی خواهد شد. رأی صادره قطعی و لازم‌الاجراء میباشد.

ماده ۶۳ -

نقل و انتقال قطعی املاکی که به صورتی غیر از عقد بیع انجام میشود باستثنای نقل و انتقال بلا عوض که طبق مقررات مربوط مشمول مالیات است مشمول مالیات نقل و انتقال قطعی املاک برابر مقررات این فصل خواهد بود و چنانچه عوضین، هر دو ملک باشند هر یک از متعاملین به ترتیب فوق مالیات نقل و انتقال قطعی مربوط به ملک واگذاری خود را پرداخت خواهند نمود.

ماده ۶۴ -

تعیین ارزش معاملاتی املاک بعهده کمیسیون تقویم املاک متشکل از شش عضو میباشد که در تهران از نمایندگان وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارائی، مسکن و شهرسازی، کشاورزی و نماینده سازمان ثبت اسناد و املاک و دو نفر معتمد محل بصیر و مطلع در امور تقویم املاک به معرفی شورای شهر و در شهرستانها از مدیران کل یا روسای ادارات امور اقتصادی و دارائی، مسکن و شهرسازی، کشاورزی و ثبت اسناد و املاک به ترتیب در مراکز استانها یا شهرستانها حسب مورد و یا نمایندگان آنها و دو نفر معتمد محل بصیر و مطلع در امور تقویم املاک به معرفی شورای شهر تشکیل و هر سه سال یکبار نسبت به تعیین ارزش معاملاتی املاک اقدام خواهد نمود.

در موارد تقویم املاک واقع در هر بخش و روستاهای تابعه بر اساس تقسیمات کشوری) دو نفر معتمد محل بصیر و مطلع در امور تقویم املاک توسط شورای بخش مربوط معرفی خواهند شد. در صورت نبودن شورای شهر یا بخش دو نفر با شرایط مذکور که کارمند دولت نباشند به معرفی فرماندار یا بخشدار مربوط در کمیسیون شرکت خواهند نمود.

کمیسیون تقویم املاک در تهران بدعوت وزارت امور اقتصادی و دارائی و در شهرستانها بدعوت مدیر کل یا رئیس امور اقتصادی و دارائی در محل وزارت مزبور یا ادارات تابعه آن تشکیل خواهد شد. جلسات کمیسیون با حضور کلیه اعضاء رسمیت مییابد و تصمیمات متخذه با دو سوم آراء معتبر است.

کمیسیون مزبور مکلف است:

الف - قیمت اراضی شهری را با توجه به آخرین ارزش معاملاتی تعیین شده و موقعیت جغرافیایی شبکه بندی زمین، نوع خاک، خدمات تحت‌العرضی، آب و هوا و ارتفاع) و وضعیت عمومی مشاع بودن، نوع مالکیت از لحاظ جاری بودن یا داشتن دفترچه مالکیت، استیجاری بودن) و خدمات شهری آب، برق، تلفن، گاز، بهداشت، آموزش و پرورش، شبکه حمل و نقل شهری و سایر خدمات) و میزان مساحت و تراکم جمعیت و تراکم حساب موقعیت ملک از لحاظ قرار داشتن در مناطق تجاری و صنعتی و مسکونی آموزشی و یا مختلط و به طور کلی کاربری اراضی و دسترسی‌ها به فضای سبز و مراکز خرید و کیفیت شوارع از نظر حمل و نقل و عبور و مرور.

ب - قیمت زمینهای کشاورزی و روستائی را علاوه بر رعایت مذکور در بندالف فوق فاصله تا شهر، نوع محصول و قیمت آنها، نوع خاک و میزان آب و داشتن قابلیت برای کشت مکانیزه و وضعیت طبیعی زمین و داشتن جاده و نوع جاده و فاصله تا جاده‌های اصلی و مواردی که مالکین عرصه و اعیان و اشجار باغات متفاوت باشند.

ج - قیمت ساختمان را با توجه به نوع مصالح اسکلت فلزی یا بون آرمه یا اسکلت بتونی وسوله و غیره) و قدمت و تراکم و طریقه استفاده از آن مسکونی، تجاری، اداری، آموزشی، بهداشتی و خدماتی و غیره) و نوع مالکیت از نظر عرصه و اعیان تعیین نماید.

ارزش معاملاتی تعیین شده پس از یکماه تاریخ تصویب نهائی کمیسیون تقویم املاک لازم‌الاجراء میباشد و تا تعیین ارزش معاملاتی جدید معتبر است.

تبصره ۱ - وزارت امور اقتصادی و دارائی یا ادارات تابعه وزارت مزبور میتوانند قبل از اتمام دوره سه ساله، کمیسیون تقویم املاک را در موارد زیر تشکیل دهند:

۱ - برای تعیین ارزش معاملاتی تعیین شده نقاطی که فاقد ارزش معاملاتی است.

۲- برای تعدیل ارزش معاملاتی تعیین شده نقاطی که حسب تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارائی با مقایسه با نقاط مشابه‌همانگی ندارند.

۳ - برای تعدیل ارزش معاملاتی تعیین شده نقاطی که حسب تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارائی با توجه به عوامل ذکر شده در این ماده تغییرات عمده در ارزش تعیین شده به وجود آمده باشد.

ارزش معاملاتی تعیین شده حسب این تبصره پس از یکماه از تاریخ تصویب نهایی کمیسیون تقویم املاک لازم‌الاجراء بوده و تا تعیین ارزش معاملاتی جدید معتبر خواهد بود.

تبصره ۲ - مادامی که ارزش معاملاتی املاک طبق مقررات این قانون تعیین نشده است آخرین ارزش معاملاتی تعیین شده معتبر است.

ماده ۶۵ -

نقل و انتقال قطعی املاک که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی بعمل آمده و یا خواهد آمد و واحد های مسکونی از طرف شرکتهای تعاونی مسکن به اعضاء آنها مشمول مالیات موضوع این فصل نخواهد بود.

ماده ۶۶ -

در صورتی که انتقال گیرنده دولت یا شهرداریها یا مؤسسات وابسته به آنها بوده و همچنین در مواردی که ملک بوسیله اجرای ثبت و یا سایر ادارات دولتی به قائم مقامی مالک انتقال داده میشود چنانچه بهای مذکور در سند کمتر از ارزش معاملاتی باشد در محاسبه مالیات موضوع مواد ۵۹ و ۶۰ این قانون بهای مذکور در سند بجای ارزش معاملاتی حین انتقال حسب مورد ملاک عمل قرار خواهد گرفت. مفاد ماده ۶۲ این قانون در این قبیل موارد مجری نخواهد بود.

ماده ۶۷ -

فسخ معاملات قطعی املاک براساس حکم مراجع قضایی بطور کلی و اقاله یا فسخ معاملات قطعی املاک در سایر موارد تا دو ماه بعد از انجام معامله به عنوان معامله جدید مشمول مالیات موضوع این فصل نخواهد بود.

ماده ۶۸ -

املاکی که در اجرای ماده ۳۴ قانون ثبت مصوب مرداد ماه ۱۳۲۰ و اصلاحات بعدی آن به دولت تملیک میشود از پرداخت مالیات نقل و انتقال قطعی معاف است.

ماده ۶۹ -

اولین انتقال قطعی واحدهای مسکونی ارزان و توسط قیمت که ظرف مدت ده سال از تاریخ تصویب این قانون مطابق ضوابط و قیمت‌هایی که وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و امور اقتصادی و دارائی تعیین می‌نمایند احداث و حداکثر در مدت یکسال از تاریخ انقضای مهلت اجرای برنامه احداث که حسب مورد توسط وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری محل تعیین میشود منتقل گردد از پرداخت مالیات بر نقل و انتقال قطعی املاک معاف می‌باشد.

ماده ۷۰ -

هر گونه مال یا وجوهی که از طرف وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی یا شهرداریها بابت خرید املاک و اراضی برای ایجاد و یا توسعه مناطق نظامی یا مرافق عامه از قبیل توسعه یا احداث جاده، راه آهن، خیابان، معابر، لوله کشی آب و نفت و گاز، حفرنهر و نظایر آنها به مالک تعلق می‌گیرد یا به حساب وی به ودیعه گذاشته میشود از مالیات نقل و انتقال موضوع این فصل معاف خواهد بود.

ماده ۷۱ -

زمینهایی که از طریق اسناد عادی معامله گردیده است در موقع تنظیم سند رسمی بنام خریدار قیمت اعیانی احداث شده وسیله خریدار که تاریخ خاتمه آن قبل از تصویب این قانون بوده باشد در محاسبه منظور نخواهد شد مشروط بر اینکه موضوع مورد تأیید مراجع ذیصلاح دولتی یا محاکم قضایی یا شهرداری محل که ملک در محدوده آن واقع است حسب مورد قرار گرفته باشد.

ماده ۷۲ -

در مواردی که پس از پرداخت مالیات از طرف مودی معامله انجام نشود حوزه مالیاتی مربوط مکلف است بنا به درخواست مودی و تأیید دفتر اسناد رسمی مربوط، مبنی بر عدم ثبت معامله ظرف پانزده روز از تاریخ اعلام دفتر اسناد رسمی مالیات وصول شده متعلق به معامله انجام نشده را از محل وصولی جاری طبق مقررات این قانون مسترداد دارد. حکم این ماده در مورد استرداد مالیاتهای مربوط به حق واگذاری و درآمد اتفاقی نیز جاری خواهد بود.

ماده ۷۳ -

درآمد مشمول مالیات در مورد انتقال حق واگذاری محل از طرف مالک مشروط بر اینکه قبلاً ملک را به اجاره واگذار ننموده و یا بابت تخلیه آن وجهی بعنوان حق واگذاری محل به مستأجر نپرداخته باشد و تاریخ تملک ملک بعد از تاریخ اجرای این قانون باشد عبارت است از:

اضافه ارزش معاملاتی زمین در تاریخ انتقال حق واگذاری محل نسبت به ارزش معاملاتی زمین در تاریخ تملک، ضرب در مبلغ دریافتی بابت حق واگذاری محل تقسیم بر ارزش معاملاتی زمین در تاریخ انتقال حق واگذاری محل، در مواردی که مالیاتی به معامله تعلق نگیرد و یا مالیات متعلق کمتر از مالیات بر طبق نرخهای مقرر در ماده ۶۲ این قانون باشد و همچنین در مواردی که تاریخ تملک ملک قبل از

تاریخ اجرای این قانون بوده و برای اولین بار حق واگذاری دریافت شود دریافتی بابت حق واگذاری مقطوعاً به نرخهای مقرر مذکور در ماده ۶۲ این قانون مشمول مالیات خواهد بود.

تبصره ۱ - در صورتیکه مالک قبلاً بابت تخلیه ملک خود وجهی بعنوان حق واگذاری محل به مستأجر پرداخت و از مستأجر بعدی مبلغ بیشتری بابت انتقال حق واگذاری محل دریافت کند درآمد مشمول مالیات مالک عبارتست از اضافه دریافتی‌ها نسبت به آنچه قبلاً پرداخت کرده است.

تبصره ۲ - حق واگذاری محل از نظر این قانون عبارتست از وجوهی که مالک یا مستأجر از بابت حق کسب و پیشه و یا حق تصرف محل و یا به لحاظ موقعیت تجاری ملک تحصیل می‌نماید. در مواردی که به جای دریافت پول امتیازاتی تحصیل شود درآمد مشمول مالیات از طریق برآورد ارزش حق واگذاری محل تشخیص داده خواهد شد.

ماده ۷۴ -

در مورد املاک با عنوان دستداری یا عناوین دیگر که حسب عرف محل در تصرف شخصی است چنانچه متصرف تمامی حقوق خود نسبت به ملک را به دیگری منتقل نماید انتقال مزبور مشمول مالیات نقل و انتقال قطعی املاک برابر مقررات این فصل میباشد، همچنین در مورد درآمد حاصل از واگذاری سایر حقوق مربوط خواهد بود و در موارد فوق تاریخ تصرف تملک متصرف محسوب میگردد.

ماده ۷۵ -

از نظر مالیاتی مستأجرین املاک اوقافی اعم از اینکه اعیان مستحدثه در آن داشته یا نداشته باشند نسبت به عرصه مشمول مقررات این فصل خواهند بود.

تبصره ۱ - در محاسبه مالیات اینگونه مودیان تاریخ اجاره بجای تاریخ تملک منظور خواهد شد.
تبصره ۲ - حکم این ماده در مواردی که ملک توسط مستأجر واگذار میشود مانع اجرای تبصره ۷ ماده ۵۳ این قانون نخواهد بود.

ماده ۷۶ -

در مواردی که نقل و انتقال موضوع ماده ۵۲ این قانون طبق مقررات این فصل مشمول مالیات مقطوع باشد وجه دیگری مالیات بردرآمد مطالبه نخواهد شد.

ماده ۷۷ -

در مواردی که مودی بابت ملک مورد انتقال مشمول مالیات بساز و بفروشی قرار می‌گیرد مالیات نقل و انتقال قطعی مربوط به اعیان در احتساب مالیات بساز بفروشی منظور میشود و اگر نسبت به فعالیت بساز و بفروشی مالیاتی تعلق نگیرد و یا مالیات متعلق کمتر از مالیات نقل و انتقال قطعی اعیان باشد به مالیات نقل و انتقال قطعی پرداختی اکتفا خواهد شد.

تبصره - علاوه بر اشخاصی که شغل آنها بساز و بفروشی است هر شخص حقیقی که در یکسال مالیاتی بیش از یک واحد مسکونی و یا هر دو واحد کسبی اعم از کامل یا ناتمام را که خود بنای آن نگذشته است بفروشد از نظر مالیاتی بساز و بفروش تلقی میشود. تاریخ

خاتمه بنا به تشخیص ممیز و تأیید سر ممیز مربوط میباشد. در اجرای این تبصره هر واحد آپارتمانی یک واحد مسکونی یا کسبی حسب مورد و هر مغازه یک واحد کسبی محسوب میشود.

ماده ۷۸ -

درآمد مشمول مالیات در مورد واگذاری هر یک از حقوق مذکور در ماده ۵۲ این قانون از طرف مالک عین غیر از مواردی که ضمن مواد ۷۷ تا ۷۳ این قانون ذکر شده است عبارت است از جمع کل درآمدی که از واگذاری حقوق مزبور عاید مالک میشود.

ماده ۷۹ -

درآمد مشمول مالیات در مورد واگذاری هر یک از حقوق مذکور در ماده ۵۲ این قانون از طرف صاحبان حق غیر از مالک عین عبارتست از اضافه دریافتی صاحب حق نسبت به آنچه که برای تحصیل این حقوق یا استفاده از آن قبلاً پرداخت نموده است هزینه‌هایی که موجب تغییر در عین بنا با تجدید یا احداث بنا و افزایش ارزش حق باشد در صورتی که قبلاً جزو هزینه‌های شغلی در محاسبه مالیات صاحب حق منظور نشده باشد از مبلغ دریافتی کسر خواهد شد.

تبصره - در مواردی که وراثت به انتقال حق واگذاری محل استیجاری که از طریق ارث به آنها منتقل شده می‌نمایند مبلغی که از این بابت در رسیدگی به پرونده مالیات برارث جزء ماترک منظور شده و قطعیت یافته از دریافتی زمان انتقال کسر خواهد شد.

ماده ۸۰ - مودیان موضوع این فصل مکلفند اظهار نامه مالیاتی خود را روی نمونه ای که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و در دسترس آنها قرار می‌گیرد تنظیم و در مورد حق واگذاری محل و نیز مودیان موضوع ماده ۷۴ این قانون تا سی روز پس از انجام معامله و در سایر موارد تا آخر تیر ماه بعد به انضمام مدارک مربوط به حوزه مالیاتی محل وقوع ملک تسلیم و مالیات متعلق را طبق مقررات پرداخت نمایند.

تبصره ۱ - در مواردی که معاملات موضوع ماده ۵۲ این قانون به موجب اسناد رسمی انجام می‌گیرد مودی مکلف است قبل از انجام معامله میزان دریافتی و یا درآمد موضوع هر یک از مالیاتهای مندرج در ماده ۱۸۷ این قانون را به تفکیک به حوزه مالیاتی ذیربط اعلام دارد این اعلام باستثنای مواردی که موجد تغییر ننموده به منزله انجام تکالیف مقرر در متن این ماده میباشد.

تبصره ۲ - در مواردی که معاملات موضوع این فصل بموجب اسناد رسمی انجام نمی‌گیرد انتقال گیرنده مکلف است مراتب را ظرف سی روز از تاریخ انجام معامله کتباً به حوزه مالیاتی محل وقوع ملک اطلاع دهد.

فصل دوم - مالیات بردرآمد کشاورزی

ماده ۸۱ -

درآمد حاصل از کلیه فعالیتهای کشاورزی، دامپروری، پرورش ماهی و زنبور عسل تا پایان سال ۱۳۷۲ از پرداخت مالیات معاف میباشد.

دولت مکلف است مطالعات و بررسی های لازم را در زمینه کلیه فعالیتهای کشاورزی و آن رشته از فعالیتهای مزبور که ادامه معافیت آنها ضرورت داشته باشد معمول و لایحه مربوط را به موقع تهیه و به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

فصل سوم - مالیات بردرآمد حقوق

ماده ۸۲ -

درآمدی که شخص حقیقی در خدمت شخص دیگر اعم از حقیقی یا حقوقی) در قبال تسلیم نیروی کار خود بابت اشتغال در ایران بر حسب مدت یا کار انجام یافته بطور نقد یا غیر نقد تحصیل می‌کند مشمول مالیات بردرآمد حقوق است. تبصره - درآمد حقوقی که در مدت مأموریت خارج از کشور از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران یا اشخاص مقیم ایران) از منابع ایرانی عاید شخص میشود مشمول مالیات بردرآمد حقوق میباشد.

ماده ۸۳ -

درآمد مشمول مالیات حقوق عبارت است از حقوق مقرری یا مزد، یا حقوق اصلی) و مزایای مربوط به شغل اعم از مستمر یا غیر مستمر قبل از وضع کسور و پس از کسر معافیه‌های مقرر در این قانون. تبصره - درآمد غیر نقدی مشمول مالیات حقوق بشرح زیر تقویم و محاسبه میشود: الف - مسکن با اثاثیه معادل ۲۰درصد و بدون اثاثیه ۲۰درصد حقوق و مزایای مستمر نقدی بااستثنای مزایای نقدی معاف موضوع ماده ۹۱ این قانون) در ماه پس از وضع وجوهی که از این بابت از حقوق کارمند کسر میشود. ب - اتومبیل اختصاصی با راننده معادل ۱۰درصد و بدون راننده معادل ۵درصد حقوق و مزایای مستمر نقدی بااستثنای مزایای نقدی معاف موضوع ماده ۹۱ این قانون) در ماه پس از کسر وجوهی که از این بابت از حقوق کارمند کسر میشود. ج - سایر مزایای غیر نقدی معادل قیمت تمام شده برای پرداخت کننده حقوق.

ماده ۸۴ -

تا میزان هفتصد و بیست هزار ریال درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق از یک یا چند منبع از پرداخت مالیات معاف خواهد بود. تبصره - میزان معافیت موضوع این ماده در مورد کارکنانی که حقوق آنها توسط وزارتخانه‌ها و سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و یا از محل اعتبارات دولتی پرداخت میگردد در صورت داشتن افراد تحت تکفل به‌هشتصد و چهل هزار ریال افزایش مییابد.

ماده ۸۵ -

پرداخت کنندگان حقوق هنگام هر پرداخت یا تخصیص آن مکلفند مالیات متعلق را بر اساس درآمد مشمول مالیات سالانه پس از کسر معافیه‌های مقرر در این فصل طبق نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون محاسبه و کسر و ظرف سی روز ضمن تسلیم فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت کنندگان حقوق و میزان آن به حوزه مالیاتی محل پرداخت و در ماههای بعد فقط تغییرات را صورت دهند.

ماده ۸۶ -

پرداختهائی که از طرف اشخاص غیر از پرداخت کنندگان مقرری، مزد و حقوق اصلی بعمل می‌آید مشمول مالیاتی به نرخ ده درصد می‌باشد.

پرداخت کنندگان این قبیل وجوه مکلفند هنگام هر پرداخت مالیات متعلق را کسر و ظرف سی روز با صورتی حاوی نام و نشانی دریافت کنندگان و میزان آن به حوزه مالیاتی محل پرداخت کنند.

ماده ۸۷ -

اضافه پرداختی بابت مالیات بر درآمد حقوق طبق مقررات این قانون مسترد خواهد شد مشروط بر اینکه بعد از انقضای تیر ماه سال بعد تا آخر آن سال با درخواست کتبی حقوق بگیر از حوزه مالیاتی محل سکونت مورد مطالبه قرار گیرد.

حوزه مالیاتی مذکور موظف است ظرف سه ماه از تاریخ تسلیم درخواست رسیدگیهای لازم را معمول و در صورت احراز اضافه پرداختی و نداشتن بدهی قطعی دیگر در آن حوزه مالیاتی نسبت به استرداد اضافه پرداختی از محل وصولیهای جاری اقدام کند. در صورتی که درخواست کننده بدهی قطعی دیگر مالیاتی داشته باشد اضافه پرداختی بحساب بدهی مزبور منظور و مازاد مسترد خواهد شد.

ماده ۸۸ -

در مواردی که از اشخاص مقیم خارج که در ایران شعبه یا نمایندگی ندارند حقوق دریافت شود دریافت کنندگان حقوق مکلفند ظرف سی روز از تاریخ دریافت حقوق مالیات متعلق را طبق مقررات این فصل به حوزه مالیاتی محل سکونت خود پرداخت و تا آخر تیر ماه سال بعد اظهار نامه مالیاتی مربوط به حقوق دریافتی خود را به حوزه مالیاتی مزبور تسلیم نمایند.

ماده ۸۹ -

صدور پروانه خروج از کشور یا تمدید پروانه اقامت و یا اشتغال برای اتباع خارجه باستثنای کسانی که طبق مقررات این قانون از پرداخت مالیات معاف می‌باشند موقوف به ارائه مفاصا حساب مالیاتی است.

ماده ۹۰ -

در مواردیکه پرداخت کنندگان حقوق مالیات متعلق را در موعد مقرر نپردازند و یا کمتر از میزان واقعی پرداخت نمایند حوزه مالیاتی محل مکلف است مالیات متعلق را به انضمام جرایم موضوع این قانون محاسبه و از پرداخت کنندگان مطالبه نماید. این مالیات قطعی است و در صورتی که ظرف سی روز از تاریخ مطالبه پرداخت نشود از طریق عملیات اجرائی وصول خواهد شد مگر اینکه پرداخت کنندگان حقوق ظرف سی روز از تاریخ مطالبه کتباً اعتراض خود را به حوزه مالیاتی ذیربط تسلیم نمایند در اینصورت پرونده به هیأت حل اختلاف مالیاتی احاله خواهد شد. رأی هیأت قطعی و لازم‌الاجراء است. حکم این ماده نسبت به مشمولان ماده ۸۸ این قانون نیز جاری خواهد بود.

ماده ۹۱ -

درآمدهای حقوق بشری زیر از پرداخت مالیات معاف است:

- ۱ - رؤسا و اعضای مأموریت های سیاسی خارجی در ایران و رؤسا و اعضای هیأت های نمایندگی فوق العاده دول خارجی نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دولت متبوع خود بشرط معامله متقابل و همچنین رؤسا و اعضای هیأت های نمایندگی سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی آن در ایران نسبت به درآمد حقوق دریافتی از سازمان و مؤسسات مزبور در صورتی که تابع دولت جمهوری اسلامی ایران نباشند.
- ۲ - رؤسا و اعضای مأموریت های کنسولی خارجی در ایران و همچنین کارمندان مؤسسات فرهنگی دول خارجی نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دول متبوع خود بشرط معامله متقابل.
- ۳ - کارشناسان خارجی که با موافقت دولت جمهوری اسلامی ایران از محل کمک های بلاعوض فنی و اقتصادی و علمی و فرهنگی دول خارجی و یا مؤسسات بین المللی به ایران اعزام میشوند نسبت به حقوق دریافتی آنان از دول متبوع یا مؤسسات بین المللی مذکور.
- ۴ - کارمندان محلی سفارتخانه ها و کنسولگریها و نمایندگی های دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دولت جمهوری اسلامی ایران در صورتیکه دارای تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران نباشد بشرط معامله متقابل.
- ۵ - حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری و پایان خدمت و خسارات اخراج و باز خرید خدمت و وظیفه یا مستمری پرداختی به وراث.
- ۶ - هزینه سفر فوق العاده مسافرت مربوط به شغل و فوق العاده های بدی آب و هوا، محرومیت از تسهیلات زندگی، محل خدمت، اشتغال خارج از مرکز، مرزی، شرایط محیط کار، نوبت کاری، کشیک، جذب و همچنین مزایای ارزی و اشتغال مأمورین در خارج از کشور. معافیت های مذکور در این بند به استثنای هزینه سفر و فوق العاده مسافرت مربوط به شغل در مواردی که به کارکنان بخش خصوصی مربوط میگردد تا سی درصد مقرر یا مزد یا حقوق اصلی از فوق العاده های مذکور قابل اعمال خواهد بود.
- ۷ - تا میزان ده هزار ریال در ماه برای هر یک از فوق العاده های کسر صندوق و تضمین صاحب جمعان.
- ۸ - مسکن واگذاری در محل کارگاه یا کارخانه جهت استفاده کارگران و خانه های ارزان قیمت سازمانی در خارج از محل کارگاه یا کارخانه که مورد استفاده کارگران قرار میگیرد و همچنین سایر مزایای غیر نقدی پرداختی به آنها و یا جوهری که تحت عنوان ایاب و ذهاب یا تغذیه دریافت میدارند.
- ۹ - وجوه حاصل از بیمه بابت جبران خسارات بدنی و معالجه و امثال آن.
- ۱۰ - عیدی سالانه یا پاداش آخر سال جمعاً تا میزان یکصد هزار ریال.
- ۱۱ - خانه های سازمانی که با اجاره قانونی یا بموجب آئیننامه های خاص در اختیار مأموران کشوری گذارده میشود و همچنین مزایای غیر نقدی یا وجوه نقدی که بابت مزایای غیر نقدی به افراد مذکور بموجب قانون و آئیننامه های مربوط داده میشود.
- ۱۲ - وجوهی که کارفرما بابت هزینه معالجه کارکنان خود یا افراد تحت تکفل آنها مستقیماً با وسیله حقوق بگیر به پزشک یا بیمارستان باستناد اسناد و مدارک مثبت پرداخت کند.
- ۱۳ - وجوهی که از طرف وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت، شرکتهای دولتی و نیز سازمانهایی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است یا از محل اعتبارات دولتی تحت عناوین فوق العاده پرواز و اضافه کار پروازی و به خلبانان و گروه عملیاتی و خدماتی پرواز و با اضافه کار، حق محرومیت از مطب حق الزحمه کار اضافی، حق کشیک و آنکال به پزشکان، دندانپزشکان، پیراپزشکان، دامپزشکان و دکتر های دارو ساز و یا حق التدریس به استادان، معلمان و مدرسین اعم از تمام وقت یا نیمه وقت پرداخت میگردد مشمول مالیات مقطوعی به نرخ ده درصد میباشد و به این درآمدها مالیات دیگری تعلق نخواهد گرفت.
- ۱۴ - درآمد حقوق پرسنل نیرو های مسلح جمهوری اسلامی ایران اعم از نظامی و انتظامی.

ماده ۹۲ -

تا پنجاه درصد مالیات حقوق حقوق بگیران شاغل در روستاها و همچنین در نقاط محروم و دور افتاده کشور طبق لیست وزارت برنامه و بودجه بخشوده میشود.
تبصره - بدهی مالیات بردرآمد حقوق کادر نظامی و انتظامی تا تاریخ اجرای این قانون بخشوده میشود.

فصل چهارم - مالیات بردرآمد مشاغل

ماده ۹۳ -

درآمدی که شخص حقیقی از طریق اشتغال به مشاغل یا به عناوین دیگر غیر از موارد مذکور در سایر فصلهای این قانون در ایران تحصیل کند پس از کسر معافیههای مقرر در این قانون مشمول مالیات بردرآمد مشاغل میباشد.
تبصره - درآمد شرکتهای مدنی اعم از اختیاری یا قهری) و همچنین درآمدهای ناشی از فعالیتهای مضاربه در صورتی که عامل مضارب) شخص حقیقی باشد تابع مقررات این فصل میباشد.

ماده ۹۴ -

درآمد مشمول مالیات مودیان موضوع این فصل که دارای دفاتر قانونی هستند عبارتست از کل فروش کالا و خدمات به اضافه سایر درآمدهای آنان که مشمول مالیات فصول دیگر شناخته نشده پس از کسر هزینهها و استهلاکات مربوط طبق مقررات فصل هزینههای قابل قبول و استهلاکات.

ماده ۹۵ -

دفاتر قانونی از نظر مالیاتی عبارتست از دفتر روزنامه اعم از نقدی یا غیر نقدی) و دفتر کل موضوع قانون تجارت و یا دفاتر مخصوصی که وزارت امور اقتصادی و دارائی بعنوان دفتر مشاغل دفتر درآمد و هزینه) تهیه و دردسترس مودیان قرار میدهد.
تبصره ۱ - آئین نامه مربوط به نحوه تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر و حساب و اسناد و مدارک توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی با نظر خواهی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان حسابرسی و اطلاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران منتشر خواهد شد. عدم رعایت مقررات مزبور حسب مورد موجب تعلق جرایم حداکثر تا یکصد هزار ریال یا عدم قبول دفاتر بعنوان دفاتر قانونی طبق آئیننامه موضوع این تبصره خواهد بود.

تبصره ۲ - وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است به آن دسته از مودیان که شغل آنها از نظر مالیاتی نوعاً اقتضای استفاده از اوراق مخصوصی از قبیل برگ فروش کالا و خدمات و قبض رسید و حواله انبار و امثال آنها را دارد نمونه اوراق مذکور را تهیه و مراتب را در روزنامههای رسمی کشور و یا یکی از روزنامههای کثیرالانتشار آگهی نماید و مودیان مالیاتی که دفاتر قانونی نگهداری مینمایند باید در معاملات خود و ثبت آنها در دفاتر قانونی از اوراقی که نمونه آنها آگهی شده است از سال بعد از انتشار آگهی استفاده نمایند در غیر این صورت دفاتر آنها برای تشخیص درآمد مشمول مالیات آن سال برفع خودشان قابل استناد نخواهد بود.

تبصره ۳ - وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند بنا به تقاضای قبلی مودی با نمونه دفاتر و وسایل دیگر نگاهداری حساب موافقت نماید.

ماده ۹۶ -

اشخاص حقیقی مذکور بشرح ذیل مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی میباشند و درآمد آنان از روی دفاتر قانونی تشخیص داده میشود.

- ۱ - دارندگان کارت بازرگانی و کلیه واردکنندگان و صادر کنندگان.
- ۲ - صاحبان کارخانهها و کارگاهها و واحدهای تولیدی که برای آنها پروانه تأسیس و یا بهره برداری از وزارت ذیربط صادر شده یا بشود.
- ۳ - صاحبان مؤسسات ساختمانی و تأسیسات فنی و صنعتی و دفاتر فنی و مهندسی مشاور و مؤسسات نقشه کشی و نقشه برداری و نظارت.
- ۴ - صاحبان مؤسسات حسابرسی و مشاوره ای.
- ۵ - صاحبان هتلها و متلها.
- ۶ - صاحبان بیمارستان، زایشگاه، آسایشگاه، تیمارستان و درمانگاهها.
- ۷ - بهره برداران معادن.
- ۸ - صاحبان مؤسسات حمل و نقل موتوری، زمینی، دریائی و هوائی اعم از مسافری و یا باربری.
- ۹ - صاحبان مجلات روزنامهها و مؤسسات نشر کتاب و مؤسسات چاپ.
- ۱۰ - صاحبان مؤسسات تعلیم و تربیت که دارای پروانه از یکی از وزارتخانههای آموزش و پرورش یا فرهنگ و آموزش عالی میباشند.
- ۱۱ - صاحبان سینما - تماشاخانه و مؤسسات فیلمبرداری و دوبلاژ فیلم.
- ۱۲ - پزشکان، دندانپزشکان که دارای مطب هستند و دامپزشکان که به دامپزشکی اشتغال دارند.
- ۱۳ - صاحبان آزمایشگاه و لابراتور و نظایر آنها اعم از طبی و غیر طبی و صاحبان رادیولوژی و فیزیوتراپی و مؤسسات بهداشتی.
- ۱۴ - دلالان و حق العمل کاران باسثنای عاملین توزیع فرآوردههای نفتی.
- ۱۵ - نمایندگان مؤسسات تجاری و صنعتی اعم از داخلی و خارجی.
- ۱۶ - صاحبان تعمیر گاههای مجاز و اتوسرویسها.
- ۱۷ - صاحبان دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق.
- ۱۸ - وکلا، کارشناسان و مترجمین رسمی دادگستری.

مودیان مذکور در ردیفهای ۷ تا ۱۸ می توانند از دفاتر مشاغل استفاده نمایند.

تبصره ۱ - وزارت امور اقتصادی و دارائی در صورت تشخیص ضرورت می تواند تکلیف نگاهداری دفاتر قانونی روزنامه و کل را به دفاتر قانونی مشاغل تغییر دهد و یا بر حسب مقتضیات و نوع فعالیت شغلی اشخاص حقیقی مجاز به نگاهداری دفاتر مشاغل را از نگاهداری دفاتر مذکور معاف نماید، مکلفین به نگاهداری دفاتر قانونی روزنامه و کل که مجاز به نگاهداری دفاتر مشاغل میشوند بعداً از نگاهداری دفاتر مشاغل معاف نخواهند شد.

این موارد تا آخر دیمه هر سال از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی در روزنامه رسمی و یکی از جراید کثیرالانتشار آگهی خواهد شد و اشخاص موضوع آگهی از سال بعد از سال انتشار مکلف به اجرای آن میباشند.

تبصره ۲ - منظور از صاحبان مذکور در این ماده اشخاصی است که بهره برداری از مؤسسات بحساب آنان انجام میشود.

تبصره ۳ - مضمولان این ماده که در محل شغل خود دارای فعالیتهای شغلی دیگر موضوع این فصل میباشند مکلفند فعالیتهای شغلی مربوط را در دفاتر قانونی خود ثبت نمایند.

ماده ۹۷ -

در موارد زیر درآمد مشمول مالیات مودی از طریق علی الراس تشخیص خواهد شد.

- ۱ - در صورتی که تا موعد مقرر تراز نامه و حساب سود و زیان و یا حساب درآمد و هزینه و حساب سود و زیان حسب مورد تسلیم نشده

باشد.

۲ - در صورتی که مودی به درخواست کتبی مأمور تشخیص مربوطه از ارائه دفاتر و یا مدارک حساب در محل کار خود خودداری نماید منظور از محل کار در مورد اشخاص حقوقی نیز همان اقامتگاه قانونی آنها میباشد مگر اینکه مودی قبلاً مرکز عملیات خود را برای ارائه دفاتر و اسناد و مدارک کتباً به حوزه مالیاتی مربوط اعلام نموده باشد.)

در اجرای این بند هر گاه مودی از ارائه قسمتی از مدارک حساب خودداری نماید چنانچه مربوط به هزینه باشد از احتساب آن جزء هزینه‌های قابل قبول خودداری میشود و در صورتی که مربوط به درآمد باشد درآمد مشمول مالیات این قسمت از طریق علی‌الراس تعیین خواهد شد.

۳ - در صورتی که دفاتر و اسناد و مدارک ابزاری برای محاسبه درآمد مشمول مالیات بنظر ممیز و تأیید سر ممیز مالیاتی غیر قابل رسیدگی تشخیص شود و یا بعلت عدم رعایت موازین قانونی و آئیننامه مربوط مورد قبول واقع نشود که در این صورت مراتب باید با ذکر دلایل کافی کتباً به مودی ابلاغ و پرونده برای رسیدگی به هیأت متشکل از سه نفر حسابرس منتخب وزیر امور اقتصادی و دارائی احاله گردد. مودی می‌تواند ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ با مراجعه به هیأت مزبور نسبت به رفع اشکال رسیدگی و ادای توضیح کتبی در مورد نحوه رعایت موازین قانونی و آئیننامه حسب مورد اقدام نماید و در هر حال هیأت مکلف است ظرف ده روز پس از انقضای یکماه فوق نظر خود را با توجیهات و دلایل لازم و کافی به حوزه مالیاتی اعلام نماید تا بر اساس آن اقدام گردد نظر هیأت با اکثریت مناط اعتبار است و نظر عضوی که در اقلیت قرار گیرد باید در صورتجلسه درج گردد. در مواردی که هیأت نظر حوزه مالیاتی در مورد غیر قابل رسیدگی بودن دفاتر مودی مردود اعلام می‌کند مراتب را به داستانی انتظامی مالیاتی نیز اعلام نماید.

تبصره - در اجرای بند ۳ این ماده دو ماه به مهلت رسیدگی موضوع ماده ۱۵۶ این قانون اضافه میشود.

ماده ۹۸ -

در موارد تشخیص علی‌الراس مأمور تشخیص باید پس از تحقیقات و بررسی های لازم و کسب اطلاعات مورد نیاز از مراجع مختلف اعم از دولتی یا غیر دولتی ابتدا قرینه و یا قرائن مذکور در این قانون را که متناسب با وضعیت و موضوع فعالیت مودی باشد انتخاب و دلایل انتخاب نوع قرینه یا قرائن و رقم آنها را با توجیه کافی در گزارش رسیدگی قید نماید و سپس با اعمال ضریب یا ضرائب مقرر در قرینه یا قرائن انتخابی درآمد مشمول مالیات مودی را تعیین نماید. در صورتیکه به چند قرینه اعمال ضریب شود معدلی که از نتایج اعمال ضریب به دست می‌آید درآمد مشمول مالیات خواهد بود.

تبصره - در موارد رد دفاتر قانونی هرگاه طبق اسناد و مدرک ابزاری یا بدست آمده امکان تعیین درآمد واقعی مودی وجود داشته باشد حوزه مالیاتی مکلف است درآمد مشمول مالیات را براساس رسیدگی به اسناد و مدارک مزبور یا دفاتر حسب مورد تعیین نماید، در صورت داشتن درآمد ناشی از فعالیتهای مکتوم که مستند به دلایل و قرائن کافی باشد درآمد مشمول مالیات آن فعالیتهای همواره از طریق علی‌الراس تشخیص و به درآمد مشمول مالیات مشخص شده قبلی افزوده و مأخذ مطالبه به مالیات واقع خواهد شد.

ماده ۹۹ -

درآمد مشمول مالیات در مورد عملیات پیمانکاری نسبت به هر نوع کار ساختمانی باستثنای عملیات حفاری چاه‌های عمیق) و تأسیسات فنی و تأسیساتی در موارد علی‌الراس عبارتست از ده درصد دریافتی سالانه.

تبصره - قراردادهای پیمانکاری موضوع ماده ۷۶ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های بعدی آن که پیشنهاد آنها قبل از تاریخ اجرای این قانون میباشد از لحاظ تشخیص درآمد مشمول مالیات و نیز پرداخت چهار درصد مالیات مقطوع کماکان مشمول مقررات قانون فوق‌الذکر خواهند بود.

ماده ۱۰۰ -

مودیان موضوع ماده ۹۶ این قانون و همچنین آندسته از صاحبان مشاغل که بدون الزام به نگهداری دفاتر قانونی، اقدام به نگهداری دفاتر قانونی مینمایند مکلفند اظهار نامه مالیاتی مربوط به فعالیتهای شغلی خود را در یکسال مالیاتی برای هر واحد شغلی و برای هر محل جداگانه طبق نمونه ای که وسیله وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه خواهد شد تنظیم و تا آخر تیر ماه سال بعد به حوزه مالیاتی محل شغل خود تسلیم و مالیات متعلق را به نرخ مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون پرداخت نمایند.

تبصره ۱ - در مورد کارگاهها و واحد های تولیدی که نوع فعالیت آنان ایجاد دفتر یا فروشگاه در یک یا چند محل دیگر را اقتضاء نماید مودی به حوزه مالیاتی محل وقوع کارگاه یا واحد تولیدی تسلیم نماید.

تبصره ۲ - در مورد مشمولین این ماده که دارای محل ثابت برای شغل خود نمیشد محل سکونت آنها از لحاظ تسلیم اظهار نامه محل شغل تلقی میگردد.

تبصره ۳ - در شرکتهای مدنی تسلیم اظهار نامه توسط یکی از شرکاء موجب اسقاط تکلیف سایر شرکاء خواهد بود.

تبصره ۴ - اظهار نامه مالیاتی مودیانی که دفتر روز نامه و کل نگهداری مینمایند شامل تراز نامه و حساب سود و زیان و در مورد اشخاصی که دفتر مشاغل نگهداری مینمایند شامل حساب درآمد و هزینه و سود و زیان حاصل از آن میباشد.

تبصره ۵ - سایر مشمولان این فصل مکلفند اظهار نامه مالیاتی هر سال خود را تا پایان اردیبهشت ماه سال بعد به حوزه مالیاتی محل فعالیت خود تسلیم نمایند.

ممیز مالیاتی پرونده مودیان مذکور را اعم از اینکه اظهار نامه به موقع تسلیم و یا از تسلیم آن خودداری نموده اند با تحقیقات و کسب اطلاعات لازم مورد رسیدگی قرار میدهد و درآمد مشمول مالیات مودی را طی گزارشی تعیین و پرونده را به ضمیمه گزارش نزد سر ممیز مربوط ارسال مینماید.

سر ممیز مکلف است بررسیهای لازم را معمول و بشرح زیر اقدام نماید:

۱ - در صورتی که نظر ممیز تأیید اظهار نامه مالیاتی باشد و این نظر مورد تأیید سر ممیز قرار گیرد و یا نظر سر ممیز مبنی بر تأیید اظهار نامه باشد درآمد مشمول مالیات مندرج در اظهار نامه قطعی بوده و ممیز مالیاتی مکلف است نسبت به صدور برگ قطعی اقدام نماید.

۲ - در صورتی که اظهار نامه بموقع تسلیم نشده و یا درآمد مشمول مالیات در آن درج نگردیده و یا درآمد مشمول مالیات مندرج در آن مورد تأیید ممیز و یا سر ممیز واقع نشده باشد بشرح زیر اقدام میگردد:

الف - در صورتیکه مودی اظهار نامه مالیاتی تسلیم ننوده باشد پرونده را یا اظهار نامه نزد ممیز مالیاتی اعاده دهد و ممیز مکلف است بر اساس نظر سر ممیز برگ تشخیص صادر و چنانچه با آن موافق باشد امضاء و در غیر اینصورت برای امضاء نزد سر ممیز ارسال دارد.

ب - در صورتی که مودی اظهار نامه داده باشد سر ممیز مکلف است میزان درآمد مشمول مالیات تعیین شده را به اتحادیه صنف مربوط در صورت وجود در محل اعلام و نظر اتحادیه را استعلام نماید چنانچه درآمد تعیین شده از طرف اتحادیه با درآمد تعیین شده توسط سر ممیز بیش از ۲۰ درصد اختلاف نداشته باشد برگ تشخیص بر اساس نظر اتحادیه حسب مورد توسط ممیز یا سر ممیز صادر خواهد شد. چنانچه اختلاف مزبور از ۲۰ درصد بیشتر باشد و یا اتحادیه ظرف مهلت یکماه پاسخ ندهد برگ تشخیص براساس نظر سر ممیز صادر خواهد شد.

تبصره ۶ - وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند در مورد بعضی از منابع این فصل در هر سال و در نقاطی که مقتضی بداند درآمد مشمول مالیات تمام با برخی از مودیان یک صنف را با نظر اتحادیه مربوط تعیین و مالیات متعلقه را که قطعی خواهد بود وصول نماید و در مواردی که معلوم شود از اول یکسال مالیاتی یا در اثناء آن مودی ترک کسب نموده و یا به عللی خارج از اختیار وی قادر به انجام کار نبوده است و این امر مورد تأیید هیأت حل اختلاف مالیاتی قرار گیرد درآمد مشمول مالیات به نسبت مدت اشتغال محاسبه و مالیات متعلقه وصول خواهد شد.

تبصره ۷ - آن دسته از مودیان غیر مشمول ماده ۹۶ این قانون که دفاتر قانونی نگهداری و اظهارنامه و تراز نامه و حساب سود و زیان خود

را بموقع تسلیم نموده باشند درآمد مشمول مالیات آنها از طریق رسیدگی به دفاتر تشخیص میگردد لیکن در صورت رد دفاتر حوزه مالیاتی مکلف است طبق مقررات مربوط مندرج در تبصره ۵ فوق اقدام نماید.

ماده ۱۰۱ -

تا میزان سیصد هزار ریال از درآمد سالانه مشمول مالیات این فصل از یک یا چند منبع از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن طبق نرخهای مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون مشمول مالیات خواهد بود. در صورتیکه مودی دارای همسر یا اولاد باشد مبلغ مذکور به ششصد هزار ریال افزایش مییابد.

تبصره - در شرکتهای مدنی در صورتی که تعداد شرکاء بیش از دو نفر نباشند هر یک از شرکاء با رعایت تجرد و یا داشتن همسر و یا اولاد از معافیت مربوط استفاده می نماید و هر گاه شرکاء بیش از دو نفر باشند میزان معافیت از یک میلیون و دویست هزار ریال تجاوز نخواهد کرد و مبلغ معافیت بطور مساوی بین شرکاء تقسیم و باقیمانده سهم هر شریک جداگانه مشمول مالیات خواهد بود.

ماده ۱۰۲ -

در مضاربه عامل مضارب) مکلف است در موقع تسلیم اظهار نامه علاوه بر پرداخت مالیات خود مالیات درآمد سهم صاحب سرمایه را بدون رعایت معافیت ماده (۱۰۱) این قانون کسر و بعنوان مالیات علی الحساب صاحب سرمایه به حساب مالیاتی واریز و رسید آنرا به حوزه مالیاتی ذیربط و صاحب سرمایه ارائه نماید.

تبصره - در صورتیکه صاحب سرمایه بانک باشد تکلیف کسر مالیات صاحب سرمایه از عامل یا مضارب ساقط است.

ماده ۱۰۳ -

وکلاء دادگستری و کسانی که در محاکم اختصاصی وکالت می کنند مکلفند در وکالتنامه های خود رقم حق الوکاله ها را قید نمایند و معادل پنج درصد آن بابت علی الحساب مالیاتی روی وکالتنامه تمبرالصاق و ابطال نمایند که در هر حال مبلغ تمبر حسب مورد نباید کمتر از میزان مقرر در زیر باشد:

الف - در دعاوی و اموری که خواسته آنها مالی است پنج درصد حق الوکاله مقرر در تعرفه برای هر مرحله.

ب - در مواردی که موضوع وکالت مالی نباشد یا تعیین بهای خواسته قانوناً لازم نیست و همچنین در دعاوی کیفری که تعیین حق الوکاله بنظر دادگاه است پنج درصد حداقل حق الوکاله مقرر در آئیننامه حق الوکاله برای هر مرحله.

ج - در دعاوی کیفری نسبت به مورد ادعای خصوصی که مالی باشد بر طبق مفاد حکم بندالف این ماده.

د - در مورد دعاوی و اختلافات مالی که در مراجع اختصاصی غیر قضایی رسیدگی و حل و فصل میشود و برای حق الوکاله آنها تعرفه خاصی مقرر نشده است از قبیل اختلافات مالیاتی و عوارض توسعه معابر شهرداری و نظایر آنها میزان حق الوکاله صرفاً از لحاظ مالیاتی بشرح زیر:

تا یک میلیون ریال ما به الاختلاف، پنج درصد تا سه میلیون ریال ما به الاختلاف، چهاردرصد نسبت به مازاد یک میلیون ریال از سه میلیون ریال ما به الاختلاف به بالا سه درصد نسبت به مازاد سه میلیون ریال منظور میشود و معادل پنج درصد آن تمبر باطل خواهد شد.

مفاد این بند درباره اشخاصی که وکالتاً در مراجع مذکور در این بند اقدام می نمایند ولو اینکه وکیل دادگستری نباشند) نیز جاری است جز در مورد کارمندان مودی یا پدر - مادر - برادر - پسر - دختر - نواده و همسر مودی.

تبصره ۱ - در هر مورد که طبق مفاد این ماده عمل نشده باشد وکالت وکیل با رعایت مقررات قانون آیین دادرسی مدنی در هیچیک از دادگاهها و مراجع مزبور قابل نخواهد بود مگر در مورد وکالتهای مرجوعه از طرف وزارتخانهها و مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی و شهرداریها و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها که محتاج به باطل تمبری و کالتنامه نمیشوند.

تبصره ۲ - وزارتخانهها و مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی و شهرداریها و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها مکلفند از وجوهی که بابت حق الوکاله به وکلا پرداخت میکنند پنج درصد آنرا کسر و بابت علی الحساب مالیاتی وکیل ظرف ده روز به حوزه مالیاتی محل پرداخت نمایند.

تبصره ۳ - در صورتیکه پس از ابطال تمبر تعقیب دعوی به وکیل دیگری واگذار شود وکیل جدید مکلف به ابطال تمبر روی و کالتنامه مربوط نخواهد بود.

تبصره ۴ - در مواردی که دادگاهها حق الوکاله یا خسارت حق الوکاله را بیشتر یا کمتر از مبلغی که مأخذ ابطال تمبر روی و کالتنامه قرار گرفته است تعیین نمایند مدیران دفتر دادگاهها مکلفند میزان مورد حکم قطعی را به حوزه مالیاتی مربوط اطلاع دهند تا ما به التفاوت مورد محاسبه قرار گیرد.

ماده ۱۰۴ -

وزارتخانهها، مؤسسات دولتی، شهرداریها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها و کلیه اشخاص حقوقی اعم از انتقاعی و غیر انتقاعی و به دولت و شهرداریها و کلیه اشخاص حقیقی که طبق مقررات این قانون مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی روزنامه و کل میباشند مکلفند در هر مورد که بابت حق الزحمه پزشکی، هزینههای بیمارستانی و آزمایشگاهی و رادیولوژی، دآوری، مشاوره، کارشناسی، حسابرسی، خدمات مالی و اداری، نویسندگی، تألیف و تصنیف، آهنگسازی، نوازندگی و هنر پیشگی و خوانندگی، نقاشی و دلالی و حق العمل کاری، کارمزد غیر بانکی، امور مربوط به نظافت اماکن و ابنیه، اجاره ماشین الات اداری و محاسباتی، کلیه خدمات کامپیوتری، اجاره هر نوع ماشین الات و کارخانجات و سردخانهها، نگاهداری و تعمیر آسانسور و شفاژ و تهویه مطبوع، هر نوع کار ساختمانی تأسیسات فنی و تأسیساتی، تهیه طرح ساختمانها و تأسیسات، نقشه کشی، نقشه برداری، نظارت و محاسباتی فنی، قرارداد های حمل و نقل و وجوهی که بابت حق نمایش فیلم بهر عنوان پرداخت می کنند پنج درصد آنرا بعنوان علی الحساب مالیات مودی دریافت کنندگان (جوه) کسر و ظرف سی روز به حساب تعیین شده از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی واریز و رسید آنرا به مودی تسلیم نمایند و همچنین ظرف همین مدت مشخصات دریافت کنندگان را با ذکر نام و نشانی آنها به حوزه مالیاتی ذیربط ارسال دارند.

تبصره ۱ - در مورد انجام امور مربوط به این ماده چنانچه قراردادی تنظیم گردد کارفرما مکلف است ظرف سی روز از تاریخ انعقاد قرارداد رونوشت آنرا به دفتر ممیزی حوزه مالیاتی محل با اخذ رسید تسلیم نماید.

تبصره ۲ - در مواردی که منابع درآمد مذکور در این ماده کلا از پرداخت مالیات معاف باشد کسر علی الحساب مالیات بشرط استعلام قبلی و کسب نظر امور اقتصادی و دارائی محل منتفی است.

تبصره ۳ - در مواردی که وجوه مذکور در این ماده در صندوق دادگستری و امثال آن تودیع و یا وسیله مراجع اجرائی وصول و ایصال میگردد و تودیع کننده مکلف به کسر مالیات نخواهد بود و انجام تکالیف مقرر در این ماده بعهده متصدیانی خواهد بود که دستور پرداخت وجوه مذکور را صادر می کنند.

تبصره ۴ - در مورد قراردادهای پیمانکاری موضوع ماده ۷۶ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۴۵ و اصلاحیههای بعدی آن که پیشنهاد آنها قبل از تاریخ اجرای این قانون باشد کارفرما مکلف است طبق مقررات ماده مذکور عمل نماید.

فصل پنجم - مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی

ماده ۱۰۵ -

جمع درآمد شرکتها و درآمد ناشی از فعالیتهای انتفاعی سایر اشخاص حقوقی که از منابع مختلف در ایران یا خارج تحصیل شود پس از کسر معافیههای مقرر در این قانون به ترتیب زیر مشمول مالیات خواهد بود:

الف - در مورد شرکتهایی که تمام سرمایه آن بطور مستقیم یا با واسطه متعلق به دولت یا شهرداریها میباشد از مأخذ کل درآمد، مشمول مالیات با رعایت معافیههای کشاورزی و بدون رعایت سایر معافیههای مقرر در این قانون بشرح مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون و در صورتیکه قسمتی از سرمایه آنها بطور مستقیم یا با واسطه متعلق به دولت و یا شهرداری است حکم این بند نسبت به درآمد سهم دولت یا شهرداریها جاری خواهد بود و نسبت به بقیه درآمد مشمول مالیات، مقررات بند «د» این ماده اجراء خواهد شد. در مواردی که سرمایه گذاری دولت یا شهرداریها بوسیله سهامداران متعدد صورت میگیرد نرخ مزبور نسبت به سهم دولتی یا شهرداری هر یک از سهامداران مذکور بطور جداگانه اعمال میشود.

ب - در مورد اشخاص حقوقی ایرانی غیر تجاری که بمنظور تقسیم سود تأسیس نشده‌اند در صورتیکه دارای فعالیت انتفاعی باشند و در جمع فعالیتهای خود سود داشته باشند این سود درآمد مشمول مالیات محسوب و به نرخ مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون مشمول مالیات خواهد بود.

ج - در مورد اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران باستثنای مشمولان ماده ۱۱۳ این قانون) از اخذ کل درآمد مشمول مالیاتی که از بهره برداری سرمایه در ایران یا از فعالیتهایی که مستقیماً یا وسیله نمایندگی از قبیل شعبه، نماینده، کارگزارو امثال آن در ایران انجام میدهند و یا از واگذاری امتیازات و سایر حقوق خود یا دادن تعلیمات و کمکهای فنی از ایران تحصیل می‌کنند به نرخ مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون.

د - جمع درآمد مشمول مالیات سایر اشخاص حقوقی پس از کسر مالیات به نرخ ده درصد که بعنوان مالیات شرکت محاسبه و وصول خواهد شد بشرح زیر مشمول مالیات است:

۱ - در مورد شرکتهای سهامی و مختلط سهامی.

الف - نسبت به سهام بی نام کلاً به نرخ ماده ۱۳۱ این قانون.

ب - نسبت به سهام با نام و سهم شرکاء ضامن با توجه به سهم هر یک از سهامداران و سهم‌الشرکه شرکاء ضامن به نرخ ماده ۱۳۱ این قانون.

عدم تسلیم صورت صاحبان سهام با نام شرکاء ضامن قبل از صدور برگ تشخیص موجب احتساب مالیات آنها مطابق بند «الف» خواهد شد. چنانچه قبل از قطعیت مالیات طبق مقررات این قانون فهرست مزبور به حوزه مالیاتی ذیربط تسلیم گردد مالیات هر یک از صاحبان سهام و شرکاء ضامن طبق مقررات مربوطه محاسبه میگردد و در این صورت به اخذ جریمه ای معادل پنج درصد مالیات شرکت اکتفا خواهد شد.

۲ - در مورد سایر اشخاص حقوقی به نسبتی از سود مشمول مالیات که طبق اساسنامه یا شرکتنامه شخص حقوقی یه هر یک از صاحبان سرمایه یا اعضاء شخص حقوقی تعلق میگیرد به نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون.

تبصره ۱ - در موقع احتساب مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی اعم از ایرانی یا خارجی مالیاتهایی که قبلاً پرداخت شده و همچنین مالیاتی که اشخاص حقوقی دیگر بابت سود سهام یا سهم‌الشرکه پرداختی به آنها پرداخت نموده‌اند از مالیات متعلق کسر خواهد شد و اضافه پرداختی از این بابت قابل استرداد میباشد.

تبصره ۲ - سود سهام یا سهم‌الشرکه اگر بصورت غیر نقد از اموال یا موجودی کالای شرکت تحویل یا تخصیص داده شود از لحاظ پرداخت مالیات باید بهای آن به قیمت روز تحویل یا تخصیص محاسبه شود.

تبصره ۳ - از مودیان موضوع جزء ۱ بند «د» این ماده که مالیات آنها بشرح مقررات این قانون وصول شده یا میشود پس از تقسیم یا انتقال سود سهام و سود تقسیم نشده و اندوخته به حساب سرمایه یا سود و زیان وجه دیگری بابت مالیات بردرآمد مطالبه نخواهد شد.

تبصره ۴ - منظور از جمع درآمد مذکور در این ماده عبارتست از مانده درآمد ناشی از فعالیتهای موضوع منابع مختلف مشمول مالیات پس از کسر زیانهای حاصل از منابع غیر معارف.

تبصره ۵ - در محاسبه مالیات شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی ذخایر موضوع بند های ۱ و ۲ ماده ۱۵ قانون شرکتهای تعاونی از درآمد مشمول مالیات کسر خواهد شد.

ماده ۱۰۶ -

درآمد مشمول مالیات در مورد اشخاص حقوقی باستثنای درآمد هائی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای تشخیص آن مقرر شده است) از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی بر طبق مقررات مواد ۹۴ و ۹۵ این قانون و در موارد مذکور در ماده ۹۷ این قانون بطور علی‌الراس تشخیص میگردد.

ماده ۱۰۷ -

درآمد مشمول مالیات در مورد اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران به ترتیب زیر تشخیص میگردد:

الف - درآمد مشمول مالیات در مورد اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران بابت واگذاری امتیازات و سایر حقوق خود و دادن تعلیمات و کمکهای فنی و واگذاری فیلمهای سینمایی که بعنوان بها یا حق نمایش یا هر عنوان دیگر عاید آنها میشود) بطور علی‌الراس تشخیص میگردد و عبارتست از ۲۰ تا ۹۰ درصد مجموع وجوهی که ظرف یکسال مالیاتی عاید آنها میشود طبق آئیننامه ای که به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی بتصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

پرداخت کنندگان وجوه مزبور مکلفند در هر پرداخت مالیات متعلق را با توجه به مبالغی که از اول سال تا آن تاریخ پرداخت نموده‌اند کسر و ظرف مدت ده روز به اداره امور اقتصادی و دارائی محل اقامت خود پرداخت نمایند در غیر اینصورت با دریافت کنندگان متضامناً مسوول پرداخت اصل مالیات و متعلقات آن خواهد بود.

در مورد تعلیمات و کمکهای فنی در صورتی که پرداخت کننده وزارتخانه یا مؤسسه دولتی باشد وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند ضریب درآمد مشمول مالیات را به پیشنهاد وزارتخانه یا مؤسسه دولتی مربوط کمتر از ۲۰ درصد تعیین نماید.

ب - درآمد مشمول مالیات در مورد بهره برداری از سرمایه یا سایر فعالیتهائی که اشخاص و مؤسسات مزبور بوسیله نمایندگی از قبیل شعبه، نماینده، کار گزار و امثال آنها در ایران انجام میدهند از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی تشخیص میگردد. اینگونه مودیان مکلف به نگاهداری حساب جداگانه و ثبت آن در دفاتر قانونی بوده و برای محاسبه‌هزینه‌های عادی و اداری فقط هزینه‌هائی که مربوط به عملیات آنها در ایران است قابل قبول خواهد بود. نمایندگان اشخاص و مؤسسات خارجی در ایران نسبت به درآمد هائی که به هر عنوان به حساب خود تحصیل می‌کنند طبق مقررات مربوط این قانون مشمول مالیات میباشند).

ماده ۱۰۸ -

اندوخته‌هائی که مالیات آن پرداخت نشده در صورت تقسیم یا انتقال آن به حساب سرمایه یا سود و زیان به درآمد مشمول مالیات سال تقسیم یا انتقال اضافه میشود این حکم شامل اندوخته‌های سود ناشی از فعالیتهای معاف مؤسسه در دوران معافیت و اندوخته‌های موضوع ماده ۱۳۸ این قانون پس از احراز شرایط مربوط نخواهد بود.

ماده ۱۰۹ -

درآمد مشمول مالیات در مورد مؤسسات بیمه مستقیم ایرانی عبارتست از:

- ۱ - ذخایر فنی در آخر سال مالی قبل.
  - ۲ - حق بیمه دریافتی در معاملات بیمه مستقیم پس از کسر برگشتی‌ها و تخفیف‌ها.
  - ۳ - حق بیمه بیمه‌های اتکائی وصولی پس از کسر برگشتی‌ها.
  - ۴ - کارمزد و مشارکت در سود معاملات بیمه‌های اتکابی واگذاری.
  - ۵ - بهره سپرده‌های بیمه بیمه گر اتکابی واگذار کننده.
  - ۶ - سهم بیمه گران اتکابی بابت خسارت پرداختی بیمه‌های غیر زندگی و باز خرید و سرمایه و مستمری های بیمه‌های زندگی.
  - ۷ - سایر درآمد ها.
- پس از کسر:
- ۱ - هزینه تمبیر قراردادهای بیمه.
  - ۲ - هزینه‌های پزشکی بیمه‌های زندگی.
  - ۳ - کارمزد های پرداختی از بابت معاملات بیمه مستقیم.
  - ۴ - حق بیمه‌های اتکائی واگذاری.
  - ۵ - سهم صندوق تأمین خسارتهای بدنی از حق بیمه اجباری مسوولیت مدنی دارندگان وسائل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث.
  - ۶ - مبالغ پرداختی از بابت باز خرید و سرمایه و مستمریهای بیمه زندگی و خسارت پرداختی از بابت بیمه‌های غیر زندگی.
  - ۷ - سهم مشارکت بیمه گزاران در منافع.
  - ۸ - کارمزدها و سهم مشارکت بیمه گران در سود معاملات بیمه‌های اتکائی قبولی.
  - ۹ - بهره متعلق به سپرده‌های بیمه‌های اتکابی واگذاری.
  - ۱۰ - ذخائر فنی در آخر سال مالی.
  - ۱۱ - سایر هزینه‌ها و استهلاکات قابل قبول.
- تبصره ۱ - انواع ذخایر فنی مؤسسات بیمه اندوخته‌های فنی موضوع ماده ۶۱ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه گری) برای هریک از رشته‌های بیمه و میزان و طرز محاسبه آنها به موجب آئیننامه ای خواهد بود که از طرف بیمه مرکزی ایران تهیه و پس از موافقت شورایعالی بیمه به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی خواهد رسید.
- تبصره ۲ - انواع ذخایر فنی بیمه مرکزی ایران برای هر یک از رشته‌های بیمه و میزان و طرز محاسبه آنها از طرف مجمع عمومی بیمه مرکزی ایران تعیین خواهد شد.
- تبصره ۳ - در معاملات بیمه مستقیم حق بیمه و کارمزدها و تخفیف حق بیمه و سهم مشارکت بیمه گزاران در منافع و نحوه احتساب آنها با رعایت مقررات تعیین شده از طرف شورای عالی بیمه خواهد بود. کلیه ارقام مزبور به استثنای کار مزد باید در قرار داد بیمه ذکر شده باشد.
- تبصره ۴ - ارقام مربوط به معاملات بیمه‌های اتکابی اعم از قبولی یا واگذاری بر اساس شرایط قراردادهای و یا توافق های مؤسسات بیمه ذیربط خواهد بود.
- تبصره ۵ - مؤسسات بیمه خارجی که با قبول بیمه اتکابی از مؤسسات بیمه ایرانی تحصیل درآمد می‌نمایند مشمول مالیاتی به نرخ دو درصد حق بیمه دریافتی و سود حاصل از سپرده مربوط در ایران میباشند، در صورتی که مؤسسات بیمه ایرانی در کشور متبوع مؤسسه بیمه گر اتکابی دارای فعالیت بیمه بوده و از پرداخت مالیات بر معاملات اتکابی معاف باشند مؤسسه مزبور نیز از پرداخت مالیات دولت ایران معاف خواهد شد. مؤسسات بیمه ایرانی مکلفند در موقع تخصیص حق بیمه بنام بیمه گر اتکابی خارجی مشمول مالیات موضوع این تبصره دو درصد آنرا به عنوان مالیات بیمه گر اتکابی کسر نمایند و وجوه کسر شده در هر ماه را منتهی ظرف سی روز به ضمیمه صورتی حاوی مشخصات بیمه گر اتکائی و حق بیمه متعلق به حوزه مالیاتی مربوط ارسال و وجه مزبور را به حساب مالیاتی پرداخت نمایند.

ماده ۱۱۰ -

اشخاص حقوقی مکلفند اظهار نامه و تراز نامه و حساب سود و زیان متکی به دفاتر قانونی خود را حداکثر تا چهار ماه پس از سال مالیاتی همراه با فهرست هویت شرکاء و سهامداران و حسب مورد میزان سهم‌الشرکه یا تعداد سهام و نشانی هریک از آنها را به حوزه ای که اقامتگاه شخص حقوقی در آن واقع است تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند پس از تسلیم اولین فهرست مزبور تسلیم فهرست تغییرات در سنوات بعد کافی خواهد بود. محل تسلیم اظهار نامه و پرداخت مالیات اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران که در ایران دارای اقامتگاه یا نمایندگی نمی باشند تهران است.

حکم این ماده در مورد کارخانه داران و اشخاص حقوقی در دوران معافیت نیز جاری خواهد بود.

در صورتیکه اظهار نامه و تراز نامه و حساب سود و زیان تسلیم شده در موعد مقرر طبق اساسنامه از حیث تعداد امضا های مجاز و مهر نقص داشته باشد ممیز مالیاتی باید کتباً مودی اعلام نماید که ظرف ۲۰ روز نسبت به رفع نقص اقدام کند عدم اقدام مودی در مهلت مقرر موجب تشخیص علی‌الراس خواهد بود.

تبصره ۱ - شرکتهائی که بیش از پنجاه درصد سرمایه آنها متعلق به وزارتخانه‌ها یا شرکتهای دولتی یا مؤسسات وابسته به دولت میباشد و همچنین شرکتهائی که موقتاً توسط مدیران دولتی مدیران دولتی اداره میشوند مکلفند ترازنامه و حساب سود و زیان مصوب مجمع عمومی متکی به دفاتر قانونی خود را در مهلت مقرر در این ماده به حوزه مالیاتی اقامتگاه قانونی خود تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند.

مهلت مذکور با ارائه دلایلی که مورد قبول وزارت امور اقتصادی و دارائی باشد حداکثر تا ششماه قابل تمدید است. در صورتی که دفاتر و تراز نامه و حساب سود و زیان شرکتهای مزبور مورد رسیدگی مؤسسات حسابرسی دولتی قرار گرفته باشد پس از تصویب مجمع عمومی یا مراجع صلاحیتدار شرکت از لحاظ مالیاتی محتاج رسیدگی مجدد نخواهد بود.

تبصره ۲ - اشخاص حقوقی نسبت به درآمد هائی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای تشخیص آن مقرر شده است مکلف به تسلیم اظهار نامه مالیاتی جداگانه که در فصلهای مربوط پیش بینی شده است نیستند.

ماده ۱۱۱ -

در مورد پیمانکاری اعم از اینکه توسط شخص حقیقی یا حقوقی انجام شود درآمد مشمول مالیات نسبت به عملیات تأسیسات فنی و تأسیساتی، پیمانکاری حمل و نقل، تهیه طرح ساختمانها و تأسیسات، نقشه کشی، نقشه برداری، نظارت و محاسبه فنی در صورت تشخیص علی‌الراس و نسبت به پیمانکاری هر نوع کار ساختمانی باستثنای عملیات حفاری چاههای عمیق مادام که حسابرسی مذکور در ماده ۱۱۲ این قانون آماده و از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی اعلان نشده است در تمام موارد عبارتست از ده درصد دریافتی سالانه. تبصره ۱ - پس از اعلان حسابرسی مزبور درآمد مشمول مالیات پیمانکاران کارهای ساختمانی باستثنای عملیات حفاری چاههای عمیق) مذکور در این ماده نیز در موارد تشخیص علی‌الراس عبارت از ده درصد دریافتی سالانه خواهد بود.

تبصره ۲ - در مورد پیمانکاران دست دوم نسبت درآمد مشمول مالیات عبارتست از ۸ درصد دریافتی سالانه آنان.

تبصره ۳ - پیمانهای که پیشنهاد آنها قبل از تصویب این قانون تسلیم گردیده تابع احکام مالیاتی زمان پیشنهاد خواهد بود.

تبصره ۴ - در مورد عملیات پیمانکاری که توسط اشخاص خارجی انجام میشود در صورتیکه کارفرما و وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی یا شهرداریها باشند آن قسمت از مبلغ قرارداد که بمصرف خرید لوازم و تجهیزات از خارج از کشور میرسد از پرداخت مالیات بر درآمد معاف خواهد بود.

ماده ۱۱۲ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است به منظور سهولت تشخیص درآمد مشمول مالیات پیمانکاری حسابرسی فنی خود را ظرف پنج سال تجهیز و تکمیل نماید.

ماده ۱۱۳ -

مالیات مؤسسات کشتیرانی و هواپیمائی خارجی بابت کرایه مسافر و حمل کالا و امثال آنها از ایران بطور مقطوع عبارتست از پنج درصد کلیه وجوهی که از این بابت عاید آنها خواهد شد اعم از اینکه وجوه مزبور در ایران یا در مقصد یا در بین راه دریافت شود. نمایندگی یا شعب مؤسسات مذکور در ایران موظفند تا بیستم هر ماه صورت وجوه دریافتی ماه قبل را به حوزه مالیاتی محل تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند مؤسسات مذکور از بابت اینگونه درآمدها مشمول مالیات دیگری بعنوان مالیات بردرآمد نخواهند بود. هر گاه شعب یا نمایندگیهای مذکور صورتهای مقرر را به موقع تسلیم نکنند یا صورت ارسالی آنها مطابق واقع نباشد در اینصورت مالیات متعلق بر اساس تعداد مسافر و حجم محصولات علی‌الراس تشخیص خواهد شد. تبصره - در مواردی که مالیات متعلق بر درآمد مؤسسات کشتیرانی و هواپیمائی ایرانی در کشورهای دیگر بیش از ۵٪ کرایه دریافتی باشد با اعلام سازمان ذیربط ایرانی، وزارت امور اقتصادی و دارائی موظف است مالیات شرکتهای کشتیرانی و هواپیمائی تابع کشورهای فوق را معادل نرخ مالیاتی آنها افزایش دهد.

ماده ۱۱۴ -

آخرین مدیر یا مدیران شخص حقوقی مشترکاً موظفند قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی یا سایر ارکان صلاحیت دار که برای اتخاذ تصمیم نسبت به انحلال شخص حقوقی دعوت شده است اظهار نامه ای حاوی صورت دارائی و بدهی شخص حقوقی در تاریخ دعوت روی نمونه ای که بدین منظور از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه میگردد تنظیم و به حوزه مالیاتی مربوط تسلیم نمایند اظهار نامه ای که حداقل حاوی امضاء یا امضاهای مجاز و حسب مورد مهر مؤسسه بر طبق اساسنامه شخص حقوقی باشد برای حوزه مالیاتی معتبر خواهد بود.

ماده ۱۱۵ -

مأخذ محاسبه مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی که منحل میشوند ارزش دارائی شخص حقوقی است منهای بدهیها و سرمایه پرداخت شده و ذخیره‌هایی که مالیات آن قبلاً پرداخت گردیده است. تبصره - ارزش دارائی شخص حقوقی نسبت به آنچه قبلاً فروش رفته بر اساس بهای فروش و نسبت به بقیه بر اساس بهای روز انحلال تعیین میشود.

ماده ۱۱۶ -

مدیران تصفیه مکلفند ظرف مکلفند ظرف ششماه از تاریخ انحلال تاریخ ثبت انحلال شخص حقوقی در اداره ثبت شرکتهای اظهار نامه مالیاتی مربوط به آخرین دوره عملیات شخص حقوقی را بر اساس ماده ۱۱۵ این قانون تنظیم و به حوزه مالیاتی مربوط تسلیم و مالیات متعلق را طبق نرخ مربوط بر حسب نوع شخص حقوقی قبل از انحلال پرداخت نمایند.

ماده ۱۱۷ -

ممیز مالیاتی مکلف است برابر مقررات این قانون به اظهار نامه مربوط به آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی خارج از نوبت رسیدگی نموده و در صورتیکه به مندرجات آن اعتراض داشته باشد حداکثر ظرف یکسال از تاریخ تسلیم اظهار نامه، مالیات متعلق را به موجب برگ تشخیص تعیین و ابلاغ نماید و گرنه مالیات متعلق به اظهار نامه تسلیمی به وسیله مدیران تصفیه قطعی تلقی میگردد. در صورتیکه بعداً معلوم گردد اقلامی از دارائی شخص حقوقی در اظهار نامه ذکر نشده است نسبت به آن قسمت که در اظهار نامه قید نشده در مهلت مقرر در تبصره ۱۱۸ این قانون، مالیات مطالبه خواهد شد.

ماده ۱۱۸ -

تقسیم دارائی اشخاص حقوقی منحل شده قبل از تحصیل مفاصا حساب مالیاتی یا بدون سپردن تأمین معادل میزان مالیات مجاز نیست. تبصره - آخرین مدیران شخص حقوقی در صورت عدم تسلیم اظهار نامه موضوع ماده ۱۱۴ این قانون یا تسلیم اظهار نامه خلاف واقع و مدیران تصفیه در صورت عدم رعایت مقررات موضوع ماده ۱۱۶ این قانون و این ماده و ضامن یا ضامن های شخص حقوقی و شرکاء ضامن موضوع قانون تجارت) متضامناً و کلیه کسانی که دارائی شخص حقوقی بین آنان تقسیم گردیده به نسبت سهمی که از دارائی شخص حقوقی نصیب آنان شده است مشمول پرداخت مالیات و جرایم متعلق به شخص حقوقی خواهد بود بشرط آنکه ظرف مهلت مقرر در ماده ۱۵۷ این قانون از تاریخ درج آگهی انحلال در روزنامه رسمی کشور مطالبه شده باشد.

فصل ششم - مالیات درآمد اتفاقی

ماده ۱۱۹ -

درآمد نقدی و یا غیر نقدی که شخص حقیقی یا حقوقی بصورت بلاعوض و یا از طریق معاملات محاباتی و یا بعنوان جایزه یا هر عنوان دیگر از این قبیل تحصیل می نماید مشمول مالیات اتفاقی به نرخ مقرر برای وراث طبقه دوم مذکور در ماده ۲۰ این قانون خواهد بود.

ماده ۱۲۰ -

درآمد مشمول مالیات موضوع این فصل عبارتست از صددرصد درآمد حاصله با رعایت معافیت مذکور در ماده ۲۰ این قانون و در صورتی که غیر نقدی باشد به بهای روز تحقق درآمد طبق مقررات این قانون تقویم میشود مگر در مورد املاکی که در اجرای مفاد ماده ۶۴ این قانون برای آنها ارزش معاملاتی تعیین شده است که در اینصورت ارزش معاملاتی ماخذ محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت. تبصره - در مورد صلح معوض و هبه معوض باستثنای مواردی که مشمول ماده ۶۳ این قانون میباشد درآمد مشمول مالیات موضوع این فصل عبارت خواهد بود از مابه التفاوت ارزش عوضین که بر اساس مقررات این ماده تعیین میشود نسبت به طرف معامله ای که از آن منتفع شده است.

ماده ۱۲۱ -

صلح با شرط خیار فسخ و هبه با حق رجوع از نظر مالیاتی قطعی تلقی میگردد ولی در صورتیکه ظرف شش ماه از تاریخ وقوع عقد معامله فسخ یا اقاله یا رجوع شود وجوهی که بعنوان مالیات موضوع این فصل وصول شده است قابل استرداد میباشد. در اینصورت اگر در فاصله بین وقوع عقد و فسخ یا اقاله یا رجوع منتقل‌الیه از منافع آن استفاده کرده باشد نسبت به آن منفعت مشمول مالیات این فصل خواهد بود.

ماده ۱۲۲ -

در مورد صلح مالی که منافع آن مادام‌العمر یا برای مدت معین به مصالح یا شخص ثالث اختصاص داده میشود بهای مال به مأخذ جمع ارزش عین و منفعت در تاریخ تعلق منافع، مأخذ مالیات متصالح در تاریخ مزبور خواهد بود. تبصره - در صورتی که قبل از تاریخ تعلق منفعت انتقالی صورت گیرد قیمت مذکور در سند مأخذ مالیات انتقال دهنده قرار خواهد گرفت که طبق مقررات این فصل مشمول مالیات خواهد بود لیکن مأخذ مالیات آخرین انتقال گیرنده عین که منافع مال نیز به او تعلق بگیرد عبارت خواهد بود از ما به التفاوت بهای مال بشرح حکم فوق مبلغی که طبق سند پرداخته است.

ماده ۱۲۳ -

در صورتیکه منافع مالی بطور دائم یا موقت بلا عوض به کسی واگذار شود انتقال گیرنده مکلف است مالیات منافع هر سال را در سال بعد پرداخت نماید.

ماده ۱۲۴ -

مال مورد وصیت به نفع اشخاص معین در حدودی که وصیت قانوناً نافذ است بعد از قطعی شدن آن در مورد وراثت به سهم‌الارث آنها اضافه و مشمول مالیات برارث میباشد و در مورد غیر وراثت نسبت به کل آن مشمول مالیات این فصل خواهد بود.

ماده ۱۲۵ -

انتقالاتی که طبق مقررات این فصل مالیات برارث مشمول مالیات میباشد مشمول مالیات این فصل نخواهد بود.

ماده ۱۲۶ -

صاحبان درآمد موضوع این فصل مکلفند در هر سال اظهار نامه مالیاتی خود را در مورد منافع موضوع ماده ۱۲۳ این قانون تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد و در سایر موارد ظرف سی روز از تاریخ تحصیل درآمد یا تعلق منافع به حوزه مالیاتی مربوط تسلیم و مالیات متعلق را بپردازند. در صورتیکه معامله در دفاتر اسناد رسمی انجام و مالیات وصول شده باشد تکلیف تسلیم اظهار نامه ساقط میشود.

ماده ۱۲۷ -

موارد زیر مشمول مالیات اتفاقی نخواهد بود:

- الف - کمکهای نقدی و غیر نقدی بلا عوض سازمانهای خیریه یا عام‌المنفعه یا وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی یا شهرداریها یا نهاد های انقلاب اسلامی به اشخاص حقیقی غیر از مواردی که مشمول مالیات فصل حقوق است.
- ب - وجوه یا کمکهای مالی اهدائی به خسارت دیدگان جنگ، زلزله، سیل، آتش سوزی و یا حوادث غیر مرتبه دیگر.
- ج - جوایزی که دولت برای تشویق صادرات و تولید و خرید محصولات کشاورزی پرداخت می‌نماید.
- تبصره - ضوابط اجرائی بند های الف و ب طبق آئیننامه ای خواهد بود که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی و وزارت کشور تهیه خواهد شد.

ماده ۱۲۸ -

درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی ناشی از درآمد های اتفاقی از طریق رسیدگی به دفاتر تشخیص خواهد شد و مالیاتی که طبق مقررات این فصل در منبع پرداخت میگردد بعنوان پیش پرداخت مالیات آنها منظور خواهد شد. در مورد شرکتهائی که تمام سرمایه آنها بطور مستقیم و یا با واسطه متعلق به دولت باشد پرداخت مالیات مزبور در منبع نفعی است.

فصل هفتم - مالیات بر جمع درآمد ناشی از منابع مختلف

ماده ۱۲۹ -

اشخاص حقیقی که در یکسال مالیاتی نسبت به جمع درآمد مشمول مالیات خود از یک یا چند منبع از منابع باب سوم این قانون کمتر از نرخهای مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون مالیات پرداخت نموده و یا بیش از یکبار از معافیت موضوع مواد ۸۴ و ۱۰۱ این قانون استفاده کرده باشند مکلفند یک اظهار نامه تکمیلی حاوی جمع کل درآمد های مشمول مالیات مذکور در این ماده را به تفکیک هر یک از منابع و محل تحصیل تنظیم و تا آخر تیر ماه سال بعد به حوزه مالیاتی محل سکونت خود تسلیم و نسبت به مجموع درآمد خود مالیات متعلق را با رعایت معافیت مقرر در مواد ۸۴ و ۱۰۱ این قانون طبق نرخهای مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون محاسبه و پس از کسر وجوهی که بعنوان مالیات بر درآمد منابع درآمد های مذکور در اظهار نامه نقداً یا از طریق ابطال تمبر پرداخت کرده‌اند یا بموجب قانون وسیله اشخاص دیگر از درآمد آنان کسر شده است تأدیه نمایند. در مواردی که گیرندگان حقوق درآمد دیگری داشته باشند که مشمول معافیت موضوع ماده ۱۰۱ این قانون باشد در احتساب مالیات جمع درآمد در درجه اول معافیت از منبع حقوق منظور میشود. در صورتیکه مودی بیش از یک منبع درآمد مشمول معافیت موضوع مواد ۸۴ و ۱۰۱ این قانون داشته باشد فقط از یک معافیت استفاده می‌کند و اگر درآمد حقوق سالانه کمتر از معافیت مقرر بوده و مودی درآمد مشاغل یا کشاورزی هم داشته باشد در محاسبه مالیات بر جمع درآمد ما به‌التفاوت آن تا میزان معافیت مزبور از درآمد مشاغل یا کشاورزی حسب مورد احتساب خواهد شد.

تبصره ۱ - هر شخص حقیقی ایرانی مقیم ایران که درآمدی در خارج از کشور تحصیل کرده باشد مکلف است در صورت داشتن درآمد دیگر مشمول مالیات، ضمن اظهار نامه تکمیلی و در غیر اینصورت طی اظهار نامه جداگانه و تا آخر تیر ماه سال بعد به حوزه مالیاتی محل سکونت خود اعلام و مالیات متعلق را طبق نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون پرداخت نماید. درآمد مشمول مالیات تحصیل شده در خارج از کشور عبارتست از درآمد خالصی که عاید وی شده است.

تبصره ۲ - در صورتیکه مودی محل سکونتی در ایران نداشته باشد محل تسلیم اظهار نامه تکمیلی حوزه مالیاتی مربوط در تهران خواهد بود.

ماده ۱۳۰ -

ممیز مالیاتی مربوط درآمدهای مشمول مالیات منابع مختلف مودی را به تدریج که برگ قطعی آنها یا اطلاعیه‌هایی که حاکی از درآمد قطعی است واصل می‌گردد با مندرجات اظهار نامه تکمیلی مودی تطبیق می‌نماید. در صورتیکه اظهار نامه تکمیلی تسلیم نشده باشد مالیات متعلق را محاسبه و در هر حال ما به‌التفاوت حاصله را چنانچه پرداخت نشده باشد با صدور برگ تشخیص مطالبه می‌نماید برگ تشخیص باید از تاریخ ابلاغ هر برگ قطعی یا اطلاعیه حاکی از درآمد قطعی به ممیز که موجب محاسبه ما به‌التفاوت مالیات میشود ظرف یکسال صادر و تا سه ماه پس از انقضای یکسال مزبور به مودی ابلاغ شود، وگرنه مشمول مرور زمان خواهد بود و موجب تعقیب ممیز خواهد شد.

ماده ۱۳۱ -

نرخ مالیات بردرآمد بااستثنای مواردی که طبق مقررات این قانون دارای نرخ جداگانه میباشد بشرح زیر است:

تا ۲۰۰۰۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات بنرخ ۱۲ درصد
تا ۴۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۱۴ درصد
تا ۷۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۴۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۱۶ درصد
تا ۱۱۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۷۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۱۸ درصد
تا ۱۶۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۱۱۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۲۰ درصد
تا ۲۲۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۱۶۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۲۳ درصد
تا ۲۸۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۲۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۲۶ درصد
تا ۳۶۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۸۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۲۹ درصد
تا ۴۴۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۳۶۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۳۲ درصد
تا ۵۴۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۴۴۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۳۵ درصد
تا ۶۴۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۵۴۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۳۸ درصد
تا ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۶۴۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۴۱ درصد
تا ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۴۵ درصد
تا ۱۲۲۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۵/۴۹ درصد
تا ۱۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۱۲۲۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۵۴ درصد
تا ۱۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۱۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۵۹ درصد
تا ۲۱۲۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۱۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۶۴ درصد
تا ۲۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۱۲۰۰۰۰۰۰ ریال بنرخ ۶۹ درصد
از ۲۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال به بالانسیب به مازاد بیست و پنج میلیون ریال بنرخ ۷۵درصد

باب چهارم - در مقررات مختلفه

فصل اول - معافیتها

ماده ۱۳۲ -

درآمد واحد های تولیدی که از تاریخ تصویب این قانون از طرف وزارتخانه های صنایع یا صنایع سنگین یا معادن و فلزات برای آنها پروانه یا کارت تأسیس صادر میشود از تاریخ شروع بهره برداری مندرج در پرونده به مدت یکسال از پرداخت مالیات معاف میباشند و به مدت معافیت فوق با احراز هر یک از شرایط مشروحه ذیل به ترتیب افزوده خواهد شد:

۱ - چنانچه حداقل ۷۰ درصد و یا بیشتر از مواد اولیه مصرفی واحد تولیدی وارداتی نباشد مدت دو سال و اگر کمتر از ۷۰ درصد و بیش از چهل درصد آن در ایران تولید گردد مدت یکسال.

۲ - در صورتی که محصول واحد تولیدی از نوع کالاهای سرمایه ای باشد مدت شش سال و چنانچه از نوع کالاهای واسطه ای باشد مدت سه سال.

۳ - در صورت اشتغال کارگر در واحد تولیدی به تعداد ۲۰ نفر یا بیشتر مدت یکسال.

۴ - در صورت واقع شدن محل واحد تولیدی در نقاط نیمه محروم مدت دو سال و در نقاط محروم مدت چهار سال.

تبصره ۱ - تشخیص کالاهای سرمایه ای و واسطه ای به عهده شورای عالی صنایع خواهد بود.

تبصره ۲ - معافیت موضوع این ماده شامل درآمد حاصل از واحدهای تولیدی مستقر در داخل شعاع ۱۲۰ کیلو متری مرکز تهران و ۵۰ کیلومتری مرکز استان های اصفهان، خراسان، آذربایجان شرقی و مرکزی خواهد بود.

واحد های تولیدی واقع در محدوده شهرستان مراکز سایر استانها باستثنای مراکز استانهای چهار محال بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد و سیستان و بلوچستان و ایلام و کردستان و هرمزگان و بوشهر فقط از نصف مدت معافیت مقرر در این ماده بر خوردار خواهند شد و در موارد کسر یکسال معافیت به نسبت مدت از درآمد آن سال منظور میشود.

تبصره ۳ - واحد های تولیدی که پروانه یا کارت تأسیس آنها از ابتدای سال ۱۳۵۸ تا تاریخ تصویب این قانون صادر گردیده چنانچه به مرحله بهره برداری نرسیده باشند نسبت به کل مدت از تاریخ صدور پروانه بهره برداری و اگر در حال بهره برداری باشند نسبت به بقیه مدت از تاریخ تصویب این قانون با رعایت تبصره ۲ فوق مشمول معافیت این ماده خواهند بود.

تبصره ۴ - فعالیتهای زیر در هیچیک از نقاط کشور مشمول معافیت مالیاتی موضوع این ماده نخواهد بود:

۱ - سقز و آدامس سازی.

۲ - بستنی سازی.

۳ - برنج کوبی.

۴ - چای خشک کنی.

۵ - تهیه خشکبار.

۶ - یخساز باستانی کارخانجات واقع در استان سیستان و بلوچستان، هرمزگان و بوشهر).

۷ - نوشابه سازی.

۸ - تولید هر نوع شیرینی جات.

۹ - تولید هر نوع کمپوت و کنسرو و انواع رب و آب میوه و بسته بندی مواد غذایی باستثنای مواد لبنی.

۱۰ - ساخت قوطی و جعبه و کارتن از هر جنس).

۱۱ - انواع چیپس و کراکر نمکی و پفک نمکی و کامک و مشابه آنها.

۱۲ - ساخت انواع لوازم آرایش.

۱۳ - خوشبو کننده ها از هر نوع.

۱۴ - کبریت سازی.

۱۵ - واکس سازی.

۱۶ - شمع سازی.

۱۷ - تولید کیسه و پاکت تهیه شده از مواد پلاستیکی).

- ۱۸ - میل سازی و در و پنجره سازی و دکور سازی از هر نوع.
- ۱۹ - ساخت انواع پوشش برای کف - سقف - دیوار ساختمان و مصارف مشابه.
- ۲۰ - کرکره سازی از هر نوع.
- ۲۱ - تولید نوار های پرده کرکره - کمربند ایمنی.
- ۲۲ - کاغذ روکش شده.
- ۲۳ - مقوای روکش شده.
- ۲۴ - ساخت کاغذ دیواری از هر نوع اعم از تولید کاغذ و نقش زنی).
- ۲۵ - کلاه دوزی.
- ۲۶ - چاپ.
- ۲۷ - قالی شوئی و پر شوئی و مانند آن به جز پشم شوئی.
- ۲۸ - خشک شوئی.
- ۲۹ - ماشین شوئی و سرویس و سائط نقلیه زمینی.
- ۳۰ - تعمیرات و سرویس وسایل الکتریکی و الکترونیکی.
- ۳۱ - فیلمبرداری و صدابرداری و عکسبرداری.
- ۳۲ - زینت‌الات.
- ۳۳ - ساخت وسائل موسیقی.
- ۳۴ - لوازم بهداشتی کاغذی.
- ۳۵ - تکثیر نوار های کاست و ویدئو و کارتریج اعم از موسیقی یا داستانی).
- ۳۶ - مصنوعات فلزی شامل کابینت - جای لباس - کتابخانه - قفسه - کمد - میز و صندلی - فایل - جای گلدان - تختخواب - نردبان - ویتترین-نرده - محافظ.
- ۳۷ - رادیاتورالمنیومی.
- ۳۸ - قلم و خود کار فلزی.
- ۳۹ - فندک.
- ۴۰ - کپسولهای گاز یک بار مصرف.
- ۴۱ - ساخت ظروف از هر نوع.
- ۴۲ - لوستر سازی.
- ۴۳ - شیشه ایمنی ساختمان.
- ۴۴ - تولید و شستشو و دانه بندی شن و ماسه برای غیر از مصارف ریخته گری.
- ۴۵ - نان فانتزی.
- ۴۶ - انواع ماکارانی و رشته.
- ۴۷ - تهیه قهوه و کاکائو.
- ۴۸ - زیپ سازی.
- ۴۹ - منسوجات ابریشمی.
- ۵۰ - ساخت فرش ماشینی و موکت از هر نوع.
- ۵۱ - آسانسور و پله متحرک.
- ۵۲ - سنگبری از هر نوع.
- ۵۳ - ساخت اسباب بازی و وسایل سرگرمی.

ماده ۱۳۳ -

اتحادیه‌های صنفی و اتحادیه‌های شرکتهای تعاونی نسبت به درآمد حاصل از حق عضویت دریافتی از اعضاء و شرکتهای تعاونی تولیدی روستائی متشکل از ساکنین روستا و شرکتهای تعاونی مصرف و مسکن کارکنان مؤسسات دولتی و غیر دولتی که طبق اساسنامه منحصراً از کارکنان یک مؤسسه تشکیل و فقط مجاز به ارائه کالا و مسکن به اعضاء هستند و شرکتهای تعاونی صیادان و دانشجویان و دانش آموزان در حدود اختیارات و وظایف قانونی بطور کلی از پرداخت مالیات معاف هستند.

تبصره ۱ - در مورد شرکتهای تعاونی تولیدی روستائی هر یک از اعضاء که ساکن روستا نباشند نسبت به سهم خود از درآمد مشمول مالیات از معافیت استفاده نخواهند کرد و هیأت مدیره شرکتهای تعاونی روستائی موظفند فهرست اسامی اعضاء غیر ساکن روستا را ظرف مدت یکماه از تاریخ اجرای این قانون یا تاریخ تشکیل شرکت هر کدام که موخر است به حوزه مالیاتی مربوط اطلاع دهند و نیز باید فهرست اسامی اعضایی را که سکونت در روستا را ترک نموده یا در روستا ساکن میشوند ظرف مدت یکماه از تاریخ وقوع به حوزه مالیاتی مربوط اعلام نمایند در غیر این صورت بعد از احراز عدم سکونت عضو در روستا و عدم اعلام مراتب به حوزه مالیاتی در موعد مقرر شرکت از معافیت مالیاتی در سال مربوط استفاده نخواهد کرد.

تبصره ۲ - در مورد شرکتهای تعاونی مصرف و مسکن کارکنان مؤسسات در صورتیکه ثابت شود شرکت بغیر از اشخاص عضو ارائه کالا و مسکن نموده است در موارد تخلف علاوه بر مالیات متعلق مشمول جریمه غیر قابل بخشش معادل پنجاه درصد مالیات متعلق خواهد شد.

تبصره ۳ - اعضاء شرکتهای تعاونی مسکن کارکنان مؤسسات باید هنگام عضو شدن در شرکت فاقد مسکن باشند و هر گاه خلاف موضوع ثابت شود عضو مذکور نسبت به سهم خود از درآمد مشمول مالیات از معافیت استفاده نخواهد کرد.

ماده ۱۳۴ -

درآمد شرکتهای تعاونی معدنی از معادن غیر بزرگ که برای آنها پروانه اکتشاف یا بهره برداری از طرف وزارت معادن و فلزات صادر شده یا بشود برای مدت پنجسال از تاریخی که معدن به گواهی وزارت معادن و فلزات آماده بهره برداری است از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

ماده ۱۳۵ -

سود پرداختی یا تخصیصی به صاحبان سهام و شرکاء ضامن در شرکتهای سهامی و مختلط سهامی و سود متعلق به صاحبان سرمایه یا اعضاء شخص حقوقی در مورد سایر اشخاص حقوقی از درآمد مشمول معافیت شرکتهای و یا اشخاص حقوقی مذکور باستثنای سود سهام یا سهم‌الشرکه متعلق به دولت یا شهرداری در شرکتهائی که قسمتی از سرمایه آنها متعلق به دولت یا شهرداری است از پرداخت مالیات و همچنین مالیات بر جمع درآمد موضوع ماده ۱۲۹ این قانون معاف است.

ماده ۱۳۶ -

وجوه پرداختی بابت بیمه عمر از طرف مؤسسات بیمه که بموجب قراردادهای منعقد بیمه عاید ذینفع میشود از پرداخت مالیات معاف است.

ماده ۱۳۷ -

هزینه‌های درمانی پرداختی هر مودی بابت معالجه خود یا همسر و اولاد و پدر و مادر و برادر و خواهر تحت تکفل در یکسال مالیاتی بشرط اینکه اگر دریافت کننده مؤسسه درمانی یا پزشک مقیم ایران باشد دریافت وجه را گواهی نماید و چنانچه به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بعلت فقدان امکانات لازم معالجه در خارج از ایران صورت گرفته است پرداخت هزینه مزبور به گواهی مقامات رسمی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل معالجه یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد، همچنین حق بیمه پرداختی هر شخص حقیقی به مؤسسات بیمه ایرانی بابت بیمه عمر از درآمد مشمول مالیات مودی کسر میگردد.

ماده ۱۳۸ -

الف - آن قسمت از سود ابراری حاصل از فعالیتهای صنعتی که شرکتهای برای بازسازی و توسعه یا تکمیل واحد های صنعتی موجود خود یا ایجاد واحد های صنعتی جدید ذخیره نمایند از پرداخت مالیات معاف است مشروط بر اینکه:

۱ - قبلاً اجازه توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی از وزارت ذیربط تحصیل شده باشد.

۲ - توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی جدید در مورد صنایع موضوع تبصره ۴ ماده ۱۳۲ این قانون نباشد.

ب - آن قسمت از سود ابراری حاصل از فعالیتهای صنعتی و معدنی که شرکتهای مستغلاً یا مشترکاً جهت ایجاد واحد های مسکونی برای کارکنان فاقد مسکن خود ذخیره نمایند از پرداخت مالیات معاف است مشروط بر اینکه:

اولاً - قبلاً اجازه و موافقت وزارت مسکن و شهرداری نسبت بطرح احداث واحد های مسکونی برای کارکنان تحصیل شده باشد.

ثانیاً - نحوه واگذاری و شرایط استفاده از واحد های مزبور نطبق با آئیننامه ای باشد که از طرف وزرای امور اقتصادی و دارائی و مسکن و شهر سازی و کار و امور اجتماعی تدوین و تصویب خواهد شد.

مراجع مذکور مکلفند ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون آئیننامه مزبور را تهیه و تصویب نمایند.

ثالثاً - وجوه مزبور در حساب سپرده نزد بانک مسکن نگاهداری شود و با نظارت وزارت مسکن و شهر سازی منحصرأً برای اجرای طرح مذکور مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره ۱ - معادل وجوهی که طی سال صدور اجازه تا چهار سال تمام پس از آن ذخیره شده است باید ظرف پنج سال از تاریخ صدور اجازه بمصرف توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی جدید یا ساختمان واحد های مسکونی رسیده و ظرف همین مدت طرح مربوط به مرحله بهره برداری رسیده باشد برای هر طرح فقط ذخایر سال صدور اجازه چهار سال پس از آن مشمول معافیت موضوع این ماده میباشد ولی در هر حال خارج انجام شده باید مورد گواهی وزارت ذیربط قرار گیرد.

تبصره ۲ - در صورت تخلف از شرایط مقرر مالیات متعلق باضافه بیست درصد آن بعنوان جریمه از شرکت وصول خواهد شد ولی در صورتیکه هزینه انجام شده برای مصارف فوق از هفتاد درصد ذخیره کمتر نباشد نسبت به ما به التفاوت مالیات متعلق وصول و از مطالبه جریمه صرفنظر خواهد شد.

تبصره ۳ - واحد های صنعتی جدید که با استفاده از معافیتهای مندرج در این ماده تأسیس میشوند نمیتوانند از معافیتهای مالیاتی موضوع ماده ۱۳۲ این قانون استفاده نمایند.

تبصره ۴ - کارخانه‌های واقع در محدوده آبریز تهران که تعداد کارکنان آنها کمتر از پنجاه نفر نباشند در صورتیکه تأسیسات خود را کلاً به خارج از شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز تهران انتقال دهند بر اساس ضوابطی که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی و وزارت ذیربط حسب مورد بر قرار میشود تا ده سال از تاریخ بهره برداری در محل جدید از پرداخت مالیات بر درآمد ناشی از فعالیت صنعتی مربوط معاف خواهند بود.

تبصره ۵ - از نظر این قانون محدوده آبریز تهران شامل منطقه آبریز غربی رود خانه حبله رود گرمسار و منطقه آبریز شرقی رودخانه زیاران و کلیه مناطق رودخانه‌های دماند، جاجرود، دارآباد، در بند، اوین، فرحزاد، کن، کرج و کردان بوده و حدود آن عبارتست از:

شمالاً - خطالراس کوههای البرز که آب آن به رشته کویر مرکزی جاری میشود.

شرقاً - ساحل غربی رود خانه حبله رود گرمسار.

غرباً - ساحل شرقی رود خانه زیاران.

جنوباً - خطوط ممتد از غرب به شرق از محل تقاطع رود خانه زیاران با رود خانه شور تا خطالقعر دریاچه نمک به سمت غرب تا محل تقاطع با مسیر حبله رود گرمسار.

ماده ۱۳۹ -

پنجاه درصد درآمد حاصل از رشتههای مختلف بهداشتی و درمانی در روستاها و همچنین در نقاط محروم طبق لیست وزارت برنامه بودجه از پرداخت مالیات معاف است.

ماده ۱۴۰ -

صاحبان مشاغل مذکور در ماده ۱۳۹ در صورتیکه با سازمان تأمین خدمات درمانی در سراسر کشور همکاری نمایند سی درصد دریافتی آنها از سازمان خدمات درمانی در محاسبه درآمد مشمول مالیات، منظور نخواهد بود.

ماده ۱۴۱ -

درآمد حاصل از صنایع روستائی واقع دردهات خارج از شعاع ۵۰ کیلومتری مرکز تهران که برای آنها از طرف وزارت جهاد سازندگی موافقت اصولی و یا مجوز احداث صادر میشود تا پنج سال از تاریخ بهره برداری از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

ماده ۱۴۲ -

درآمد ساکنین روستاها حاصل از صنایع دستی واقع در روستاها از پرداخت مالیات معاف است.

ماده ۱۴۳ -

شرکتهائی که سهام آنها طبق قانون مربوط از طرف هیأت پذیرش برای معامله در بورس قبول میشود از سال پذیرش تا سالی که از فهرست نرخها در بورس حذف نشده در صورتیکه کلیه نقل و انتقالات سهام از طریق کارگزاران بورس انجام و در دفاتر مربوط ثبت گردد از پرداخت ده درصد مالیات شرکت موضوع بند «د» ماده ۱۰۵ این قانون معاف میباشد.

ماده ۱۴۴ -

جهیزیه منقول و مهریه اعم از منقول یا غیر منقول و جوایز علمی و بورسهای تحصیلی و همچنین درآمدی که بابت حق اختراع یا حق اکتشاف عاید مخترعین و مکتشفین میگردد از پرداخت مالیات معاف میباشد.

ماده ۱۴۵ -

سود دریافتی به هر عنوان در موارد زیر از پرداخت مالیات معاف است.

- ۱ - سود متعلق به سپرده‌های مربوط به کسور بازنشستگی و پس انداز کارمندان و کارگران نزد بانکهای ایرانی در حدود مقررات استخدامی مربوطه.
- ۲ - سود یا جوایز متعلق به حساب های پس انداز و سپرده‌های مختلف نزد بانکهای ایرانی. این معافیت شامل سپرده‌هایی که بانکها نزد هم میگذارند نخواهد بود.
- ۳ - جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه.
- ۴ - سود پرداختی بانکهای ایرانی به بانکهای خارج از ایران بابت اضافه برداشت اوردرافت) و سپرده ثابت به شرط معامله متقابل.

ماده ۱۴۶ -

کلیه معافیت های مدت که بموجب قوانین مالیاتی و مقررات قبلی مقرر شده است با رعایت مقررات مربوط تا انقضاء مدت به قوت خود باقی است.
تبصره - مالیات سود متعلق به قبوض اقساطی اصلاحات ارضی کماکان بخشوده خواهد بود.

فصل دوم - هزینه‌های قابل قبول و استهلاک

ماده ۱۴۷ -

هزینه‌های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات بشرحی که ضمن مقررات این قانون مقرر میگردد عبارتست از هزینه‌هایی که در حدود متعارف متکی به مدارک بوده و منحصرًا مربوط به تحصیل درآمد مؤسسه در دوره مالی مربوط با رعایت حد نصابهای مقرر باشد. در مواردیکه هزینه ای در این قانون پیش بینی نشده یا یش از حد نصابهای مقرر در این قانون بوده ولی پرداخت آن بموجب قانون و یا مصوبه‌هیأت وزیران صورت گرفته باشد قابل قبول خواهد بود.
تبصره - از لحاظ مقررات این فصل مؤسسه عبارتست از هر شخص حقیقی یا حقوقی که دفاتر قانونی باشد.

ماده ۱۴۸ -

هزینه‌هایی که حائز شرایط مذکور در ماده فوق میباشد بشرح زیر در حساب مالیاتی قابل قبول است.
۱ - قیمت خرید کالای فروخته شده و یا قیمت خرید مواد مصرفی در کالا و خدمات فروخته شده.
۲ - هزینه‌های استخدامی متناسب با خدمات کارکنان بر اساس مقررات استخدامی مؤسسه بشرح زیر:

- الف - حقوق با مزد اصلی و مزایای مستمر اعم از نقدی یا غیر نقدی مزایای غیر نقدی به قیمت تمام شده برای کارفرما).
- ب - مزایای غیر مستمر از قبیل پاداش، عیدی، اضافه کار، هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت. نصاب هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت مدیران و بازرسان و کارکنان بخارج از ایران بمنظور رفع حوائج مؤسسه ذیربط طبق آئیننامه ای خواهد بود که از طرف وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارائی، صنایع، صنایع سنگین، معادن و فلزات و بازرگانی تهیه و بتصویب هیأت وزیران میرسد تعیین خواهد شد.
- ج - هزینه‌های بهداشتی و درمانی و وجوه پرداختی بابت بیمه‌های بهداشتی و عمر و حوادث ناشی از کار کارکنان.
- د - حقوق بازنشستگی، وظیفه، پایان خدمت طبق مقررات استخدامی مؤسسه و خسارت اخراج و باز خرید طبق قوانین موضوعه.
- هـ - وجوه پرداختی به سازمان تأمین اجتماعی طبق مقررات مربوط.
- ۳ - کرایه محل مؤسسه در صورتیکه اجاری باشد، مال‌الاجاره پرداختی طبق سند رسمی و در غیر اینصورت در حدود متعارف.
- ۴ - اجاره بهای ماشین‌الات و ادوات مربوط به مؤسسه در صورتیکه اجاری باشد.
- ۵ - مخارج سوخت، برق، روشنائی، آب، مخابرات، و ارتباطات.
- ۶ - وجوه پرداختی بابت انواع بیمه مربوط عملیات و دارائی مؤسسه.
- ۷ - حق‌الامتياز پرداختی و همچنین حقوق و عوارض و مالیات‌هایی که بسبب فعالیت مؤسسه به شهرداریها و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به آنها پرداخت میشود باستثناء مالیات بر درآمد و ملحقات آن و سایر مالیات‌هایی که مؤسسه بموجب مقررات این قانون ملزم به کسر از دیگران و پرداخت میگردد).
- ۸ - هزینه‌های تحقیقاتی و آزمایشی و آموزشی مربوط به فعالیت مؤسسه.
- ۹ - هزینه‌های مربوط به جبران خسارت وارده مربوط به فعالیت و دارائی مؤسسه مشروط بر اینکه:
اولاً - وجود خسارت محقق باشد.
ثانیاً - موضوع و میزان آن مشخص باشد.
- ثالثاً - طبق مقررات قانون یا قرارداد های موجود جبران آن بعهده دیگری نبوده یا در هر صورت از طریق دیگر جبران نشده باشد.
- ۱۰ - تا میزان سی درصد سود مشمول مالیات ابزاری مودی قبل از وضع درصد مذکور) پرداختی به مؤسسات موضوع ماده ۲ این قانون اعم از نقدی یا جنسی.
- ۱۱ - ذخیره مطالباتی که وصول آن مشکوک باشد مشروط بر اینکه اولاً مربوط به فعالیت مؤسسه باشد ثانیاً احتمال غالب برای لا وصول ماندن آن موجود باشد ثالثاً در دفاتر مؤسسه بحساب مخصوص منظور شده باشد تا زمانیکه طلب وصول گردد یا لا وصول بودن آن محقق شود.
- ۱۲ - زبان اشخاص حقیقی یا حقوقی که طبق آنها و با توجه به مقررات احراز گردد. این زبان از درآمد سالهای بعد و حداکثر تا میزان یکسوم درآمد مشمول مالیات مذکور در تراز نامه متکی به دفاتر قانونی استهلاک پذیر است.
- ۱۳ - هزینه‌های جزئی مربوط به محل مؤسسه که عرفاً بعهده مستأجر است در صورتیکه اجاری باشد.
- ۱۴ - هزینه‌های مربوط به حفظ و نگهداری محل مؤسسه در صورتیکه ملکی باشد.
- ۱۵ - مخارج حمل و نقل.
- ۱۶ - هزینه‌های سرویس ایاب و ذهاب، آبدار خانه و انبار داری.
- ۱۷ - حق‌الزحمه‌های پرداختی متناسب با کار انجام شده از قبیل حق‌العمل - دلالی - حق‌الوکاله - حق‌المشاوره - حق حضور - هزینه حسابرسی و خدمات مالی و اداری.
- ۱۸ - سود و کارمزد وجوهی که برای انجام عملیات مؤسسه به بانکها پرداخت شده و یا بابت وام‌هایی که از مؤسسات غیر بانکی تحصیل گردیده پرداخت شده باشد.
- ۱۹ - بهای ملزومات اداری و لوازمی که معمولاً ظرف یکسال از بین میروند.
- ۲۰ - مخارج تعمیر و نگهداری ماشین‌الات و لوازم کار و تعویض قطعات یدکی که بعنوان تعمیر اساسی تلقی نگردد.
- ۲۱ - هزینه‌های اکتشاف معادن که منجر به بهره برداری نشده باشد.
- ۲۲ - هزینه‌های مربوط به حق عضویت و حق اشتراک پرداختی مربوط به فعالیت مؤسسه.

۲۳ - مطالبات لا وصول بشرط اثبات آن از طرف مودی.

۲۴ - زیان حاصل از تسعیر ارز بر اساس اصول متداول حسابداری مشروط بر اتخاذ یک روش یکنواخت طی سالهای مختلف از طرف مودی.

۲۵ - ضایعات متعارف تولید.

۲۶ - ذخیره مربوط به هزینه‌های قابل قبول که بسال مورد رسیدگی ارتباط دارد در مواردیکه هزینه‌های قطعی قابل قبول سنوات قبل کمتر از ذخیره منظور شده بابت آنها در سال مربوط باشد ما به التفاوت قابل قبول خواهد بود.

۲۷ - هزینه‌های قابل قبول مربوط به سالهای قبلی که پرداخت یا تخصیص آن در سال مالیاتی مورد رسیدگی تحقق مییابد.

تبصره ۱ - هزینه‌های دیگری که مربوط به تحصیل درآمد مؤسسه تشخیص داده میشود و در این ماده پیش بینی نشده است به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیأت وزیران جزو هزینه‌های قابل قبول پذیرفته خواهد شد.

تبصره ۲ - مدیران و صاحبان سرمایه اشخاص حقوقی در صورتیکه دارای شغل موظف در مؤسسات مذکور باشند جزء کارکنان مؤسسه محسوب خواهند شد ولی در مؤسساتی که غیر اشخاص حقوقی باشند و حقوق و مزایای صاحب مؤسسه و اولاد تحت تکفل و همسر نامبرده باستثنای هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت مربوط به شغل که مشمول مقررات جزء ب بند ۲ این ماده خواهد بود جزء هزینه‌های قابل قبول منظور نخواهد شد.

تبصره ۳ - در شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های تعاونی ذخایر موضوع بند های ۱ و ۲ ماده ۱۵ قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۵۰ که در دفاتر شرکت و اتحادیه منظور شده است جزء هزینه محسوب میشود.

ماده ۱۴۹ -

در تشخیص درآمد مشمول مالیات محاسبه استهلاکات دارائی و هزینه‌های تأسیس و سرمایه ای با رعایت اصول زیر انجام میشود:

۱ - آن قسمت از دارائی ثابت که بر اثر استعمال یا گذشت زمان یا سایر عوامل بدون توجه به تغییر قیمتها ارزش آن تقبل مییابد قابل استهلاک است.

۲ - اخذ استهلاک، قیمت تمام شده دارائی میباشد.

۳- استهلاک از تاریخی محاسبه میشود که دارائی قابل استهلاک آماده برای بهره داری، در اختیار مؤسسه قرار می‌گیرد. در صورتیکه دارائی قابل استهلاک باستثناء فیلمهای سینمایی وارده از خارج از کشور که از تاریخ اولین نمایش قابل استهلاک خواهد بود، در خلال ماه در اختیار مؤسسه قرار گیرد، ماه مزبور در محاسبه منظور نخواهد شد. در مورد کارخانجات دوره بهره برداری آزمایشی جزء بهره برداری محسوب نمیگردد.

۴ - هزینه‌های تأسیس از قبیل مخارج ثبت مؤسسه، حق مشاوره و نظایر آن و هزینه‌های زائد بردرآمد «دوره قبل از بهره برداری و دوره بهره برداری آزمایشی» جز در مواردیکه ضمن جدول مقرر در ماده ۱۵۱ این قانون تصریح خواهد شد حداکثر تا مدت ده سال از تاریخ بهره برداری بطور مساوی قابل استهلاک است.

۵ - در صورتیکه بر اثر فروش مال قابل استهلاک یا مسلوب‌المنفعه شدن ماشین‌الات زبانی متوجه مؤسسه گردد زیان حاصل معادل ارزش مستهلک نشده دارائی منهای حاصل فروش در صورت فروش) یکجا قابل احتساب در سود و زیان همال سال میباشد.

تبصره - در مورد محاسبه مالیات تهیه کنندگان فیلمهای ایرانی که در ایران تهیه میشود قیمت تمام شده فیلم در سال اول بهره برداری و در صورتیکه درآمد فیلم تکافو نکند در سالهای بعد در محاسبه درآمد مشمول مالیات منظور خواهد شد.

ماده ۱۵۰ -

طرز محاسبه استهلاك بشرح زير است:

الف - در مواردیکه طبق جدول مذکور در ماده ۱۵۱ این قانون برای استهلاك، نرخ تعیین شود نرخها ثابت بوده و در هر سال ما به التفاوت قیمت تمام شده مال مورد استهلاك منظور شده است اعمال میگردد.

ب - در مواردیکه طبق جدول مذکور در ماده ۱۵۱ این قانون مدت تعیین شده، در هر سال بطور مساوی از قیمت تمام شده مال به نسبت مدت مقرر، استهلاك منظور میگردد.

تبصره - هزینه مربوط به تغییر یا تعمیر اساسی دارائی قابل استهلاك جزء قیمت تمام دارائی محسوب میشود.

ماده ۱۵۱ -

جدول استهلاكات بر اساس ضوابط مصوب، از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران بموقع اجراء گذارده شود.

فصل سوم - قرائن و ضرائب مالیاتی

ماده ۱۵۲ -

قرائن مالیاتی عبارتست از عواملی که در هر رشته از مشاغل با توجه به موقعیت شغل برای تشخیص درآمد مشمول مالیات بطور علی‌الراس بکار میرود و فهرست آن بشرح زیر میباشد:

۱ - خرید سالانه.

۲ - فروش سالانه.

۳ - درآمد ناویژه.

۴ - میزان تولید در کارخانجات.

۵ - جمع کل وجوهی که بابت حق‌التحریر و حق‌الزحمه وصول عوارض و مصرف تمبر عاید دفتر خانه اسناد رسمی میشود یا میزان تمبر مصرفی آنها.

۶ - سایر عوامل به تشخیص کمیسیون تعیین ضرائب.

ماده ۱۵۳ -

ضرائب مالیاتی عبارتست از ارقام مشخصه ای که حاصلضرب آنها در قرینه مالیاتی در موارد تشخیص علی‌الراس، درآمد مشمول مالیات تلقی میگردد.

تبصره - در صورتیکه به چند قرینه اعمال ضریب شود معدلی که از نتایج اعمال ضرائب بدست میآید، درآمد مشمول مالیات خواهد بود.

ماده ۱۵۴ -

جدول ضرائب تشخیص درآمد مشمول مالیات بترتیب زیر تنظیم و ابلاغ میگردد:

الف - برای تعیین ضرائب هر سال کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نماینده شورای مرکزی اصناف در مورد اصناف و نماینده نظام پزشکی در مورد مشاغل وابسته به پزشکی و نماینده اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد سایر مشاغل در وزارت امور اقتصادی و دارائی تشکیل میشود و با توجه به جریان معاملات و اوضاع و احوال اقتصادی ضرائب مربوط به مالیاتهای حوزه تهران را نسبت بهریک از قرائن مذکور در ماده ۱۵۲ این قانون درباره مودیان مختلف بر حسب نوع مشاغل بطور تفکیک تعیین و فهرست آنها به وزارت امور اقتصادی و دارائی تسلیم مینماید. تصمیمات این کمیسیون از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی بعنوان جدول ضرائب حوزه تهران برای اجراء ابلاغ خواهد شد.

ب - جدول مذکور در بندالف از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی به ادارات امور اقتصادی و دارائی شهرستانها ارسال میگردد. بمحض وصول جدول مذکور کمیسیون مرکب از رئیس اداره امور اقتصادی و دارائی محل و رئیس بانک ملی ایران و نماینده شورای مرکزی اصناف در مورد اصناف و نماینده نظام پزشکی در مورد مشاغل وابسته به پزشکی و نماینده اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد سایر مشاغل تشکیل میشود، کمیسیون مزبور جدول رسیده را مبنای مطالعه قراردادده و با توجه به اوضاع و احوال اقتصادی خاص حوزه جغرافیائی محل در صورت اقتضاء، تغییرات لازم را در ارقام آن با ذکر دلیل بعمل خواهد آورد، نتیجه بررسی کمیسیون به مرکز گزارش شده و از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی مورد بررسی قرار میگردد و تا حدی که دلایل اقامه شده برای تغییرات جدول قانع کننده بنظر برسد جدول از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی اصلاح و بعنوان جدول ضرائب به اداره امور اقتصادی و دارائی مربوط ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۱ - در نقاطی که شورای مرکزی اصناف یا اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران یا نظام پزشکی تشکیل نشده است فرماندار محل حسب مورد بجای هر یک از نمایندگان آنها نماینده ای بصیر و مطلع را جهت شرکت در کمیسیون ضرائب معرفی خواهد نمود. تبصره ۲ - حضور نماینده وزارت امور اقتصادی و دارائی یا رئیس اداره امور اقتصادی و دارائی و همچنین نماینده بانک مرکزی یا بانک ملی حسب مورد برای رسمیت جلسات کمیسیون ضروری است و تصمیمات کمیسیون با اکثریت آراء حاضرین در جلسه مناط اعتبار است.

تبصره ۳ - ضریب مالیاتی در مواردیکه درآمد مشمول مالیات موضوع این قانون باید علی‌الراس تشخیص شود در صورتیکه بموجب این قانون یا طبق جدول، ضریبی برای آن تعیین نشده باشد بوسیله‌های حل اختلاف مالیاتی محل با توجه به ضریب مشاغل مشابه تعیین خواهد شد.

تبصره ۴ - کمیسیون تعیین ضرائب نماینده اتحادیه‌ها هر رشته یا صنف را برای ادای توضیحات در جلسه کمیسیون ضرائب دعوت خواهد نمود.

فصل چهارم - مقررات عمومی

ماده ۱۵۵ -

سال مالیاتی عبارتست از یکسال شمسی که از اول فروردین ماه هر سال شروع و به آخر اسفند ماه همان سال ختم میشود لکن در مورد اشخاص حقوقی مشمول مالیات که سال مالی آنها بموجب اساسنامه با سال مالیاتی تطبیق نمیکند درآمد سال مالی آنها بجای سال مالیاتی مبنای تشخیص مالیات قرار میگردد و موعد تسلیم اظهار نامه و تراز نامه و حساب سود و زیان و سر رسید پرداخت مالیات آنها چهار ماه شمسی پس از سال مالی میباشد.

ماده ۱۵۶ -

ممیز مالیاتی مکلف است اظهار نامه مودیان مالیات بر درآمد را در مورد درآمد هر منبع که در موعد قانونی تسلیم شده است حداکثر ظرف یکسال از تاریخ انقضاء مهلت مقرر برای تسلیم اظهار نامه رسیدگی نماید در صورتیکه ظرف مدت مذکور برگ تشخیص درآمد مذکور را به مودی ابلاغ نکند اظهار نامه مودی قطعی تلقی میشود.

هر گاه پس از قطعی شدن اظهار نامه مالیاتی یا بعد از رسیدگی و صدور و ابلاغ برگ تشخیص اعم از اینکه به قطعیت رسیده یا نرسیده باشد معلوم شود مودی، درآمد یا فعالیتهای انتقاعی کتمان شده ای داشته و مالیات متعلق به آن نیز مطالبه نشده باشد فقط مالیات بردرآمد آن فعالیتهای با رعایت ماده ۱۵۷ این قانون قابل مطالعه خواهد بود. در این حالت و همچنین در مواردی که اظهار نامه مودی بعلت عدم رسیدگی، قطعی تلقی میگردد سر ممیز مالیاتی بایستی یک نسخه از برگ تشخیص صادره به انضمام گزارش توجیهی مربوط را ظرف ده روز از تاریخ صدور جهت رسیدگی به دادستانی انتظامی مالیاتی ارسال نماید.

ماده ۱۵۷ -

نسبت به مودیان مالیات بردرآمد که در موعد مقرر از تسلیم اظهار نامه منبع درآمد خودداری نموده‌اند یا اصولاً طبق مقررات این قانون مکلف به تسلیم اظهار نامه در سر رسید پرداخت مالیات نیستند مرور زمان مالیاتی سه سال از تاریخ سر رسید پرداخت مالیات میباشد و پس از گذشتن سه سال مذکور مالیات متعلق قابل مطالبه نخواهد بود، مگر اینکه ظرف این مدت درآمد مودی تعیین و برگ تشخیص مالیات صادر و حداکثر ظرف سه ماه پس از انقضای سه سال مذکور برگ تشخیص صادره و به مودی ابلاغ شود.

تبصره - در مواردیکه مالیات بهر علت از غیر مودی مطالبه شده باشد پس از تأیید مراتب از طرف هیأت حل اختلاف مالیاتی مطالبه مالیات از غیر مودی در هر مرحله ای که باشد کان یکن تلقی میگردد و در اینصورت ممیز مالیاتی مکلف است بدون رعایت مرور زمان موضوع این ماده ظرف یکسال از تاریخ صدور رأی هیأت مزبور، مالیات متعلق را از مودی واقعی مطالبه نماید و گرنه مشمول مالیات مرور زمان خواهد بود.

ماده ۱۵۸ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند در مورد بعضی از منابع مالیاتی کلا یا جزا و در نقاطی که مقتضی بداند طبق آگهی منتشره در نیمه اول هر سال اعلام نماید که در سال بعد از اظهار نامه های مودیان مزبور را که بموقع تسلیم نموده باشند بدون رسیدگی قبول نموده و فقط تعدادی از آنها را بطور نمونه گیری و طبق مقررات این قانون مورد رسیدگی قرار خواهد داد.

ماده ۱۵۹ -

وجوهی که بعنوان مالیات هر منبع، از طریق واریز بحساب تعیین شده از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی یا ابطال تمبر پرداخت میشود در موقع تشخیص و احتساب، مالیات قطعی مودی منظور میگردد و در صورتیکه مبلغی بیش از مالیات متعلق پرداخت شده باشد اضافه پرداختی مسترد خواهد شد.

تبصره - به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود که در مورد مودیان غیر ایرانی و اشخاص مقیم خارج از کشور کل مالیاتهای متعلق را بنرخ مربوط مقرر در منبع وصول نماید.

ماده ۱۶۰ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی برای وصول مالیات و جرایم متعلق از مودیان و مسوولان پرداخت مالیات نسبت به سایر طلبکاران باستثنای صاحبان حقوق نسبت به مال مورد وثیقه و مطالبات کارگران و کارمندان ناشی از خدمت، حق تقدم خواهد داشت حکم قسمت اخیر این ماده مانع وصول مالیات متعلق به انتقال مال مورد وثیقه نخواهد بود.

ماده ۱۶۱ -

در مواردیکه مالیات مودی هنوز قطعی نشده یا مراحل اجرائی آن طی نشده است و بیم تفریط مال یا اموال از طرف مودی بقصد فرار از پرداخت مالیات می‌رود ممیز مالیاتی باید با ارائه دلایل کافی از هیأت حل اختلاف مالیاتی قرار تأمین مالیات را بخواهد و در صورتیکه هیأت صدور قرار را لازم تشخیص دهد ضمن تعیین مبلغ، قرار مقتضی صادر خواهد کرد. ممیز مالیاتی مکلف است معادل همان مبلغ از اموال و وجوه مودی که نزد وی یا اشخاص ثالث باشد تأمین نماید در اینصورت مودی و اشخاص ثالث پس از ابلاغ اخطار کتبی ممیز مالیاتی حق نخواهند داشت اموال مورد تأمین را از تصرف خود خارج کنند مگر اینکه معادل مبلغ مورد مطالبه تأمین دهند و در صورت تخلف علاوه بر پرداخت مطالبات مذکور، مشمول مجازات مقرر در تبصره ۲ ماده ۱۹۹ این قانون نیز خواهند بود.

ماده ۱۶۲ -

در مواردیکه اشخاص متعدد مسوول پرداخت مالیات شناخته میشوند ادارات امور اقتصادی و دارائی حق دارند به همه آنها مجتمعاً یا بهر یک جداگانه برای وصول مالیات مراجعه کنند و مراجعه به یکی از آنها مانع مراجعه به دیگران نخواهد بود.

ماده ۱۶۳ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی مجاز است که مشمولان مالیات را در مواردی که مالیات آنان در موقع تحصیل درآمد کسر و پرداخت نمیشود کلاً یا بعضاً مکلف نماید در طول سال، مالیات متعلق به همان سال را به نسبتی از آخرین مالیات قطعی شده سنوات قبل یا به نسبتی از حجم فعالیت بطور علی‌الحساب پرداخت نمایند و در صورت تخلف علی‌الحساب مذکور طبق مقررات این قانون وصول خواهد شد.

ماده ۱۶۴ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی مکلف است بمنظور تسهیل در پرداخت مالیات و تقلیل موارد مراجعه مودیان به ادارات امور اقتصادی و دارائی حساب مخصوصی از طریق بانک مرکزی در بانک ملی افتتاح نماید تا مودیان بتوانند مستقیماً به شعب یا باجه‌های بانک مزبور مراجعه و مالیتهای خود را بحساب مذکور پرداخت نمایند.

ماده ۱۶۵ -

در مواردیکه بر اثر حوادث و سوانح از قبیل زلزله، سیل، آتش سوزی، بروز آفات و خشکسالی و طوفان و اتفاقات غیر مرتبه دیگر به یک منطقه کشور یا به مودی یا مودیان خاصی خساراتی وارد گردد و خسارات وارده از طریق وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی یا شهرداریها یا سازمان های بیمه و یا مؤسسات عام‌المنفعه جبران نگردد وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند معادل خسارات وارده از درآمد مشمول مالیات مودی، در آن سال و سنوات بعد کسر نماید.

آئیننامه اجرائی این ماده توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۶۶ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند قبوض پیش پرداخت مالیاتی، تهیه و برای استفاده مودیان عرضه نماید قبوض مذکور با نام و غیر قابل انتقال بوده و در موقع واریز مالیات مودی مبلغ پیش پرداخت، باضافه دو درصد آن به ازاء هر سه ماه زود پرداخت از بدهی مالیاتی مربوط کسر خواهد شد.

ماده ۱۶۷ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند نسبت به مودییانی که قادر به پرداخت بدهی مالیاتی خود اعم از اصل و جریمه بطور یکجا نیستند از تاریخ ابلاغ مالیات قطعی بدهی مربوط را حداکثر بمدت سه سال تقسیط نماید.

ماده ۱۶۸ -

دولت میتواند برای جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف و تبادل اطلاعات راجع به درآمد و دارائی مودیان با دولتهای خارجی موافقت و تبادل اطلاعات راجع به درآمد و دارائی مودیان با دولتهای خارجی موافقت نامه‌های مالیاتی منعقد و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی بمرحله اجراء بگذارد قراردادهای موافقت نامه‌های مربوط به امور مالیاتی که تا تاریخ اجرای این قانون با دول خارجی منعقد و بتصویب قوه مقننه یا هیأت وزیران رسیده است تا زمانیکه لغو نشده بقوت خود باقی است. دولت موظف است ظرف یکسال از تاریخ اجرای این قانون قراردادهای موافقت نامه‌های قبلی را بررسی و نظر خود را مبنی بر ادامه یا لغو آنها مستدلا به مجلس شورای اسلامی گزارش نماید.

ماده ۱۶۹ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند در صورتیکه بمنظور تسهیل در تشخیص درآمد مودیان مالیاتی کاربرد وسایل و روشها و صورت حسابها و فرمهایی را جهت نگاهداری حساب برای هر گروه از آنان ضروری تشخیص دهد مراتب را تا آخر دیمه‌هر سال در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار آگهی کند و مودیان از اول فروردین سال بعد مکلف به رعایت آنها میباشند، عدم رعایت موارد مذکور در مورد مودییانی که مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی هستند موجب بی اعتباری دفاتر مربوط خواهد بود و در مورد سایر مودیان موجب تعلق جریمه ای معادل بیست درصد مالیات منبع مربوط میباشد.

تبصره - در صورتیکه رعایت موارد مذکور در ماده فوق بنا به تشخیص هیأت حل اختلاف مالیاتی از عهده مودی خارج بوده باشد مشمول بی اعتباری دفاتر و جرایم مربوط حسب مورد نخواهد بود.

ماده ۱۷۰ -

مرجع رسیدگی به هر گونه اختلاف که در تشخیص مالیاتهای موضوع این قانون بین مأموران تشخیص و مودی ایجاد شود هیأت حل اختلاف مالیاتی میباشد مگر مواردیکه بموجب مقررات سایر مواد این قانون مرجع رسیدگی دیگری تعیین شده باشد.

ماده ۱۷۱ -

کارمندان وزارت امور اقتصادی و دارائی در دوره خدمت یا آمادگی بخدمت و تعلیق نمیتوانند بمراجع مالیاتی بعنوان وکیل یا نماینده مودیان مراجعه نمایند و وکالت یا نمایندگانی آنان پس از خاتمه خدمت نیز مستلزم اخذ مجوز از وزارت امور اقتصادی و دارائی میباشد مجوز مذکور در این ماده در صورت عدم سوء سابقه خدمتی آنان صادر خواهد شد.

ماده ۱۷۲ -

صددرصد وجوه پرداختی به حسابهای تعیین شده از طرف دولت تحت عنوان کمک و نظایر آن بصورت بلا عوض از درآمد مشمول مالیاتی منبعی که مودی انتخاب خواهد کرد قابل کسر میباشد.

ماده ۱۷۳ -

این قانون از اول فروردین سال ۱۳۶۸ بموقع اجراء گذشته میشود و مقررات آن شامل کلیه مالیاتها و مالیات بردرآمد هائی است که سبب تعلق مالیات یا تحصیل درآمد حسب مورد بعد از تاریخ اجراء این قانون بوده و همچنین مالیات بردرآمد اشخاص حقیقی و حقوقی مربوط به سال مالی که در سال اول اجراء این قانون خاتمه مییابد خواهد بود و کلیه قوانین و مقررات مالیاتی مغایر دیگر نسبت به آنها ملغی است.
تبصره - با اجراء این قانون وصول عوارض تخلیه ماده ۸ قانون تعدیل و تثبیت اجاره بها مصوب سال ۱۳۵۲ منتفی است.

ماده ۱۷۴ -

مالیات بردرآمد هائی که تاریخ تحصیل درآمد وسایر مالیاتهای مستقیم موضوع این قانون که سبب تعلق آنها قبل از سال ۱۳۶۸ و بعد از ۱۳۴۵ میباشد بعنوان بقایای مالیاتی تلقی و از نظر تعیین و تشخیص درآمد مشمول مالیات و نرخهای مالیاتی و تکالیف مودیان و مرور زمان تابع احکام قانونی زمان تحصیل درآمد و از لحاظ رسیدگی و ترتیب تصفیه تابع مقررات این قانون خواهد بود.
تبصره ۱ - مالیتهایی که سال تحصیل درآمد مربوط یا تعلق آنها حسب مورد قبل از سال ۱۳۴۵ میباشد و تا تاریخ تصویب این قانون پرداخت نشده باشد قابل مطالبه نخواهد بود.
تبصره ۲ - انتقالات موضوع ماده ۱۸۰ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۴۵ و اصلاحات بعدی آن که قبل از اجراء این قانون به سهم الارث ورثه مربوط اضافه و مالیات متعلق طبق مقررات مربوط در این قانون پس از وضع سهم الارث پرداختی قبلی وصول خواهد شد.

ماده ۱۷۵ -

حوزه‌های مالیاتی مکلفند ظرف دو سال از تاریخ اجرای این قانون و با رعایت مهلت مرور زمان مربوط در هر مورد نسبت به تشخیص درآمد مشمول مالیات مؤدیان از بابت بقایای موضوع ماده ۱۷۴ این قانون و همچنین ارجاع پرونده‌های مالیاتی غیر قطعی مربوط به بقایا به هیأت حل اختلاف مالیاتی اقدام نمایند. عدم انجام تکالیف مقرر در این ماده در صورتی که مهلت رسیدگی و مطالبه مالیات باقی باشد موجب مرور زمان مالیات نبوده و مسئولین مربوط تحت تعقیب انتظامی قرار خواهند گرفت.

تبصره - ممیزین کل مالیاتی موظفند نتیجه اقدامات مزبور را ظرف یک ماه پس از خاتمه دو سال مذکور جهت اطلاع و رسیدگی لازم به دادستانی انتظامی مالیاتی گزارش نمایند.

ماده ۱۷۶ -

وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌تواند مالیات موضوع این قانون را از طریق ابطال تمبر به صورت قطعی و یا تشخیص وصول نماید. آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و پس از تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی به موقع اجرا گذارده می‌شود.

فصل پنجم - وظایف مؤدیان

ماده ۱۷۷ -

مؤدیان مالیاتی می‌توانند اظهارنامه‌های موضوع این قانون را که حسب مورد مکلف به تسلیم آن هستند به تفکیک با اخذ رسید به دفتر ممیزی مالیاتی حوزه محل سکونت تسلیم نمایند. در این صورت ممیز مالیاتی مذکور باید مراتب را در پرونده مؤدی منعکس نموده و اظهارنامه تسلیمی را ظرف سه روز برای اقدام به حوزه مالیاتی ذیربط ارسال دارد. تسلیم اظهارنامه به ممیز مالیاتی حوزه محل سکونت از لحاظ آثار مترتب، در حکم تسلیم آن به دفتر ممیزی حوزه دیگری در شهرستان مربوط خواهد بود. حکم این ماده شامل مواردی نیز که مؤدی اظهارنامه خود را اشتبهاً به دفتر ممیزی حوزه دیگری در شهرستان مربوط تسلیم نماید خواهد بود.

تبصره ۱ - هر گاه آخرین روز مهلت یا موعد مقرر برای تسلیم اظهارنامه مصادف با تعطیل یا تعطیلات رسمی یا عمومی گردد اولین روز بعد از تعطیل یا تعطیلات مزبور بر حسب مورد جزء مهلت یا موعد مقرر جهت تسلیم اظهارنامه محسوب خواهد شد.

تبصره ۲ - تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات مؤدیانی که در خارج از ایران اقامت دارند و همچنین مؤسسات و شرکت‌هایی که مرکز اصلی آنها در خارج از کشور است، چنانچه دارای نماینده در ایران باشند به عهده نماینده آنها خواهد بود.

ماده ۱۷۸ -

در مواردی که اظهار نامه مالیاتی بوسیله اداره پست واصل می‌گردد تاریخ تسلیم به اداره پست در صورت احراز، تاریخ تسلیم به مراجع مربوط تلقی خواهد شد.

ماده ۱۷۹ -

در صورتیکه مودی محللهای متعدد برای سکونت خود داشته باشد مکلف است یکی از آنها را بعنوان محل سکونت اصلی معرفی نماید و گرنه ممیز مالیاتی می‌تواند هر یک از محللهای سکونت مودی را محل سکونت اصلی تلقی نماید.

ماده ۱۸۰ -

هر شخص حقیقی ایرانی که با ارائه گواهی نمایندگیهای مالی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج ثابت کند که از درآمد یکسال مالیاتی خود در یکی از کشورهای خارج بعنوان مقیم مالیات پرداخته است از لحاظ مالیاتی در آن سال مقیم خارج از کشور شناخته خواهد شد مگر در یکی از موارد زیر:

۱ - در سال مالیاتی مزبور در ایران دارای شغلی بوده باشد.

۲ - در سال مالیاتی مزبور در لاقلاً ششماه متوالیاً یا متناوباً در ایران سکونت داشته باشد.

۳ - توقف در خارج از کشور بمنظور انجام مأموریت یا معالجه یا امثال آن بوده باشد.

تبصره - اشخاص حقیقی یا حقوقی ایرانی مقیم ایران در صورتیکه درآمدی از خارج کشور تحصیل نموده و مالیات آنرا به دولت محل تحصیل درآمد پرداخته باشند و درآمد مذکور را در اظهار نامه یا ترازنامه و حساب سود و زیان خود حسب مورد طبق این قانون اعلام نمایند مالیات پرداختی آنها در خارج از کشور و یا آن مقدار مالیاتی که به درآمد تحصیل شده در خارج کشور با تناسب به کل درآمد مشمول مالیات آنان تعلق می‌گیرد هر کدام کمتر باشد از مالیات بر درآمد آنها بردرآمد آنها قابل کسر خواهد بود.

ماده ۱۸۱ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند بمنظور نظارت بر اجرای قوانین و مقررات مالیاتی هیأتی مرکب از سه نفر را جهت بازدید و کنترل دفاتر قانونی مودیان مالیاتی طبق آئیننامه ای که برای این منظور از طرف وزارت مذکور تهیه خواهد شد اعزام نماید. در صورتیکه مودی از ارائه دفاتر خودداری نماید بزاء هر بار خودداری بدون عذر موجه مشمول مالیات جریمه ای معادل یک درصد و حداکثر پنج درصد درآمد مشمول مالیات در یکسال مالیاتی خواهد بود و بیش از پنج بار خودداری مودی از ارائه دفاتر طبق نظر هیأت سه نفری موضوع بند ۳ ماده ۹۷ این قانون موجب بی اعتباری دفاتر برای سال مربوط میگردد.

فصل ششم - وظایف اشخاص ثالث

ماده ۱۸۲ -

کسانی که مطابق مقررات این قانون مکلف به پرداخت مالیات دیگران میباشند و همچنین هر کس که پرداخت مالیات دیگری را تعهد یا ضمانت کرده باشد و کسانی که بر اثر خودداری از انجام تکالیف مقرر در این قانون مشمول جریمه ای شناخته شده‌اند در حکم مودی محسوب و از نظر وصول بدهی طبق مقررات قانونی اجرای وصول مالیاتها با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۱۸۳ -

در مواردی که انتقال ملک بوسیله اداره ثبت انجام می‌گیرد مالیات بر نقل و انتقال قطعی ملک باید قبلاً پرداخت شود و اداره ثبت با ذکر شماره مفاسد حساب صادره از حوزه مالیاتی ذیصلاح در سند انتقال اقدام به انتقال ملک خواهد نمود.

ماده ۱۸۴ -

ادارات ثبت مکلفند در آخر هر ماه فهرست کامل شرکتها و مؤسساتی را که در طول ماه به ثبت میرسند و تغییرات حاصله در مورد شرکتها و مؤسسات موجود و نیز نام اشخاص حقیقی یا حقوقی را که دفتر قانونی به ثبت رسانده‌اند با ذکر تعداد دفاتر ثبت شده و شماره‌های آن به اداره امور اقتصادی و دارائی محل اقامت مؤسسه ارسال دارند.

ماده ۱۸۵ -

در کلیه مواردی که معاملات مربوط به فصل چهارم از باب دوم و همچنین فصول اول و ششم باب سوم این قانون بموجب سند رسمی صورت می‌گیرد صاحبان دفاتر اسناد رسمی مکلفند فهرست خلاصه معاملات هر ماه را تا پایان ماه بعد در مقابل اخذ رسید به حوزه مالیاتی ذیربط در محل تسلیم نمایند.

ماده ۱۸۶ -

بانکها و مؤسسات اعتباری و وزارت بازرگانی و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن حسب مورد مجاز به دادن وام یا اعتبار یا تمدید کارت بازرگانی اشخاص حقوقی و بازرگانان و سایر اشخاص که بوجب مقررات این قانون مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی هستند نمی‌باشند مگر اینکه از مودی گواهی صادره از مراجع ذیربط مبنی بر پرداخت یا ترتیب پرداخت یا دادن تضمین معتبر در مورد مالیات قطعی شده و تأدیه سپرده یا دادن تضمین معتبر حداقل معادل یکسوم مالیات غیر قطعی وی را دریافت و ضمیمه پرونده امر نمایند در غیر این اینصورت با مودی متضامناً مسوول پرداخت مالیات مربوط خواهند بود.

تبصره - تمدید پروانه‌های کسب و کار از طرف مراجع مربوط منوط به ارائه گواهی پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیات قطعی شده سنوات گذشته مودی میباشد و در صورت عدم رعایت این حکم مسوولان امر نسبت به پرداخت مالیاتهای مزبور با مودی مسوولیت تضامنی خواهند داشت.

ماده ۱۸۷ -

در کلیه مواردی که معاملات موضوع فصل چهارم از باب دوم و همچنین فصول اول و ششم باب سوم این قانون بموجب اسناد رسمی صورت می‌گیرد صاحبان دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از ثبت و یا اقاله یا فسخ سند معامله، مراتب را با شرح و مشخصات کامل و چگونگی نوع و موضوع معامله مورد نظر به حوزه مالیاتی محل وقوع ملک اعلام و پس از کسب گواهی انجام معامله اقدام به ثبت یا اقاله یا فسخ سند معامله حسب مورد نموده و شماره و مرجع صدور آنرا در سند معامله قید نمایند.

گواهی انجام معامله حداکثر ظرف ده روز از تاریخ اعلام دفتر خانه، پس از وصول بدهیهای مالیاتی مربوط به مورد معامله از طرف مودی ذیربط، از قبیل مالیات بردرآمد اجاره املاک، مالیات سالانه املاک، مالیات خانههای خالی، مالیات اراضی بایر و همچنین وصول مالیات حق واگذاری محل، مالیات شغلی محل مورد معامله، مالیات درآمد اتفاقی و مالیات نقل و انتقال قطعی املاک حسب مورد براساس گزارش ممیزه مالیاتی و تأیید سر ممیز مالیاتی صادر خواهد شد.

تبصره ۱ - چنانچه میزان مالیات مشخصه، مورد اختلاف باشد پرونده امر، خارج از نوبت در مراجع حل اختلاف مالیاتی موضوع این قانون رسیدگی خواهد شد و اگر مودی تمایل به اخذ گواهی قبل از رسیدگی و صدور رأی از طرف مراجع حل اختلاف داشته باشد با وصول مالیات مورد قبول مودی و اخذ سپرده یا تضمین معتبر معادل مبلغ ما به اختلاف گواهی انجام معامله صادر خواهد شد.

تبصره ۲ - در مواردیکه بموجب احکام دادگاهها، وجوه مربوط به حق واگذاری محل در صندوق دادگستری و امثال آن تودیع میگردد، مسوولان در موقع پرداخت به ذینفع مکلفند ضمن استعلام از حوزه مالیاتی مربوط، مالیات متعلق را کسر و به حساب وزارت امور اقتصادی و دارائی واریز نمایند.

ماده ۱۸۸ -

متصدیان فروش و ابطال تمبر مکلفند بر اساس مقررات این قانون بمیزان مقرر در روی هر وکالتنامه تمبر باطل و میزان آنرا در دفتری که اختصاصاً جهت تمبر مصرفی باید وسیله هر یک از وکلا نگاهداری شود ثبت و گواهی نمایند. دفتر مزبور باید در موقع رسیدگی بحساب مالیاتی وکیل به دفتر ممیزی ارائه شود و گرنه از موجبات عدم قبول دفتر وکیل از نظر مالیاتی خواهد بود.

فصل هفتم - تشویقات و جرایم مالیاتی

ماده ۱۸۹ -

مودیانی که طبق مقررات این قانون مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی هستند چنانچه طی سه سال متوالی تراز نامه و حساب سود و زیان و دفاتر و مدارک آنان مورد قبول قرار گرفته باشد و مالیات هر سال را در سال تسلیم اظهار نامه بدون مراجعه به هیأتها حل اختلاف مالیاتی پرداخت کرده باشند معادل پنج درصد اصل مالیات سه سال مذکور علاوه بر استفاده از مزایای مقرر در ماده ۱۹۰ این قانون بعنوان جایزه خوش حساسی از محل وصولیهای جاری پرداخت یا در حساب سنوات بعد آنان منظور خواهد شد. جایزه مزبور از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

ماده ۱۹۰ -

معادل چهار درصد از مالیاتهای پرداختی مودی تا سر رسید مقرر بعنوان جایزه خوش حساسی از بدهی مالیاتی او کسر خواهد شد و هر گاه مالیات پس از حداکثر چهار ماه از سر رسید مقرر پرداخت شود مشمول جریمه ای معادل ده درصد مالیات پرداخت نشده تا سر رسید مقرر خواهد بود و در صورت تقسیط و پرداخت اقساط در سر رسید مقرر نصف جریمه مذکور بخشوده خواهد شد. حکم این ماده شامل مالیتهائی که بموجب مقررات این قانون اشخاص دیگر بعنوان مالیات مودی پرداخت مینمایند نخواهد بود.

تبصره ۱ - آن مقدار از بدهی مالیاتی که خارج از فواصل تعیین شده در این ماده پرداخت میشود مشمول جریمه ای معادل بیست درصد آن خواهد بود، چنانچه مودی بدهی مالیاتی مذکور خود را تقسیط و اقساط مربوط را در موعد مقرر پرداخت نماید نصف جریمه موضوع

این تبصره بخشوده خواهد شد.

تبصره ۲ - در موارد مذکور در ماده ۲۳۹ این قانون هر گاه مودی برگ تشخیص صادره را قبول و یا با ممیز کل توافق نماید و یا نسبت به پرداخت مالیات متعلقه یا ترتیب پرداخت آن اقدام کند از هشتاد درصد جرائم مقرر در این قانون معاف خواهد بود.

تبصره ۳ - در صورتیکه مودی پس از صدور رأی هیأت حل اختلاف و قبل از صدور برگ اجرائی اقدام به پرداخت مالیات نماید و یا ترتیب پرداخت آنرا بدهد از چهل درصد جریمه متعلقه معاف خواهد شد.

ماده ۱۹۱ -

تمام یا قسمتی از جرایم مقرر در این قانون بنا بدخواست مودی با توجه به دلایل ابرازی مبنی بر اخراج از اختیار بودن عدم انجام تکالیف مقرر و با در نظر گرفتن سوابق مالیاتی و خوش حسابی مودی به تشخیص و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارائی قابل بخشوده شدن میباشد.

ماده ۱۹۲ -

در کلیه مواردی که مودی یا نماینده او که بموجب مقررات این قانون از بابت پرداخت مالیات مکلف به تسلیم اظهار نامه میباشد چنانچه از تسلیم آن در مواعد مقرر در این قانون خودداری نماید مشمول جریمه ای معادل پنج درصد مالیات متعلق خواهد بود.

تبصره - اشخاصی که مکلف به تسلیم اظهار نامه هستند باید نام و نام خانوادگی، شماره شناسنامه، محل صدور تولد را بطور کامل در اظهار نامه قید نمایند.

در مورد اشخاص حقوقی این مشخصات عبارتست از:

نام، شماره ثبت در مراجع قانونی، محل ثبت و روز و ماه و سال تاریخ ثبت. همچنین اشخاصی که مکلف به اخذ یا کسر مالیات دیگران هستند مکلف خواهند بود مشخصات فوق الذکر مربوط به خود و مودی را اعلام دارند و در صورت تخلف مشمول مالیات جریمه ای معادل یک درصد مالیات متعلق خواهند بود.

ماده ۱۹۳ -

نسبت به مودیانی که بموجب مقررات این قانون مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی هستند در صورت عدم تسلیم تراز نامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر مشمول جریمه ای معادل بیست درصد مالیات برای هر یک از موارد مذکور و در مورد رد دفتر مشمول جریمه ای معادل ده درصد مالیات خواهند بود.

تبصره - عدم تسلیم اظهار نامه و تراز نامه و حساب سود و زیان در دوره معافیت موجب عدم استفاده از معافیت مقرر در سال مربوط خواهد شد.

ماده ۱۹۴ -

مودیانی که اظهار نامه آنها در اجرای مقررات ماده ۱۵۸ این قانون مورد رسیدگی قرار میگیرد، در صورتیکه درآمد مشمول مالیات مشخصه قطعی با رقم اظهار شده از طرف مودی بیش از پانزده درصد اختلاف داشته باشد علاوه بر تعلق جرایم مقرر مربوط که قابل

بخشودن نیز نخواهد بود تا سه سال بعد از ابلاغ مالیات مشخصه قطعی از هر گونه تسهیلات و بخشودگی های مقرر در قانون مالیاتها نیز محروم خواهند شد.

ماده ۱۹۵ -

جریمه تخلف آخرین مدیران شخص حقوقی از لحاظ عدم تسلیم اظهار نامه موضوع ماده ۱۱۴ این قانون ظرف مهلت مقرر یا تسلیم اظهار نامه خلاف واقع بترتیب عبارتست از دو درصد و یک درصد سرمایه پرداخت شده شخص حقوقی در تاریخ انحلال.

ماده ۱۹۶ -

جریمه تخلف مدیر یا مدیران تصفیه در مورد تقسیم دارائی شخص حقوقی قبل از تصفیه امور مالیاتی شخص حقوقی یا قابل از سپردن تأمین مقرر موضوع ماده ۱۱۸ این قانون معادل ۲۰٪ مالیات متعلق خواهد بود که از مدیر یا مدیران تصفیه وصول میگردد.

ماده ۱۹۷ -

نسبت به اشخاصی که بشرح مقررات این قانون مکلف به تسلیم صورت یا فهرست یا قرارداد یا مشخصات راجع به مودی میباشند، در صورتیکه از تسلیم آنها در موعد مقرر خودداری و یا بر خلاف واقع تسلیم نمایند جریمه متعلق در مورد حقوق عبارت خواهد بود از ۲٪ حقوق پرداختی و در خصوص پیمانکاری ۱٪ کل مبلغ قرارداد و در هر حال با مودی مضمناً مسوول جبران زیان وارده به دولت خواهند بود.

ماده ۱۹۸ -

مدیران اشخاص حقوقی مجتمعاً یا منفرداً نسبت به پرداخت مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی و همچنین مالیتهائی که اشخاص حقوقی بموجب مقررات این قانون مکلف به کسر و ایصال آن بوده و مربوط به دوران مدیریت آنها باشد با شخص حقوقی مسوولیت تضامنی خواهند داشت.

ماده ۱۹۹ -

هر شخص حقیقی یا حقوقی که بموجب مقررات این قانون مکلف به کسر و ایصال مالیات مودیان دیگر میباشد در صورت تخلف از انجام وظایف مقرر علاوه بر مسوولیت تضامنی که با مودی در پرداخت مالیات خواهد داشت مشمول جریمه ای معادل ۲۰٪ مالیات پرداخت نشده خواهد بود.

تبصره ۱ - در مواردی که مکلفین به کسر مالیات، وزارتخانه، شرکت یا مؤسسه دولتی یا شهرداری باشد مسوولین امر مشمول مجازات مقرر طبق قانون تخلفات اداری خواهند بود.

تبصره ۲ - هر گاه مکلف به کسر مالیات شخص حقوقی غیر دولتی باشد مدیر یا مدیران مربوط نیز علاوه بر مسوولیت تضامنی نسبت به

پرداخت مالیات و جرائم متعلق به حبس تأدیبی از سه ماه تا دو سال محکوم خواهند شد این حکم شامل مدیر یا مدیران اشخاص حقوقی که برای پرداخت مالیتهای مذکور در فوق به وزارت امور اقتصادی و دارائی تأمین سپرده‌اند نخواهد بود.
تبصره ۳ - چنانچه کسر کننده مالیات شخص حقیقی باشد به حبس تأدیبی از سه ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.
تبصره ۴ - اقامه دعوی علیه مرتکبین نزد مراجع قضائی در خصوص تبصره‌های ۲ و ۳ این ماده از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی بعمل خواهد آمد.

ماده ۲۰۰ -

در هر مورد که بموجب مقررات این قانون تکلیف یا وظیفه ای برای دفاتر اسناد رسمی مقرر گردیده است در صورت تخلف علاوه بر مسوولیت تضامنی سر دفتر با مودی در پرداخت مالیات یا مالیتهای متعلق مربوط، مشمول جریمه ای معادل ۲۰٪ آن نیز خواهد بود و در مورد تکرار به مجازات مقرر در تبصره ۲ ماده ۱۹۹ این قانون نیز با رعایت مقررات مربوط محکوم خواهد شد.

ماده ۲۰۱ -

هرکس بقصد فرار از پرداخت مالیات از روی علم و عمد به تراز نامه و حساب سود و زیان به دفاتر و اسناد و مدارکی که برای تشخیص مالیات ملاک عمل میباشد و بر خلاف حقیقت تهیه یا تنظیم شده استناد نماید به حبس از سه ماه تا دو سال محکوم خواهد شد. مدیر یا مدیران مسوول اشخاص حقوقی که بعلت خودداری از انجام تکالیف مقرر راجع به تسلیم اظهار نامه و تراز نامه و حساب سود و زیان و دفاتر و اسناد و مدارک باعث تشخیص درآمد اشخاص مذکور به کمتر از میزان واقعی گردند و این امر بموجب اسناد و دلایل محرز شود مشمول مجازات مقرر در این ماده خواهند بود. تعقیب و اقامه دعوی علیه مرتکبین نزد مراجع قضائی از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی بعمل خواهد آمد.

ماده ۲۰۲ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند از خروج بدهکاران مالیاتی که میزان بدهی آنها از یکصد هزار تومان بک میلیون ریال) بیشتر است از کشور جلوگیری نماید. حکم این ماده در مورد مدیر یا مدیران مسوول اشخاص حقوقی خصوصی بابت بدهی مالیاتی شخص حقوقی اعم از مالیات بردرآمد شخص حقوقی یا مالیاتهای که بموجب این قانون اشخاص حقوقی مکلف به کسر و ایصال آن میباشد و مربوط به دوران مدیریت آنان بوده نیز جاری است مراجع ذیربط با اعلام وزارت مزبور به اجرای این ماده میباشند.
تبصره ۱ - در مواردی که بدهی مالیاتی قطعی نشده باشد حکم این ماده در صورت سپردن تضمین معتبر جاری نخواهد بود.
تبصره ۲ - در صورتیکه مودی مالیاتی به قصد فرار از پرداخت مالیات اقدام به نقل و انتقال اموال خود به همسر و یا فرزندان نمایند وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند نسبت به ابطال اسناد مذکور از طریق مراجع قضائی اقدام نماید.

فصل هشتم - ابلاغ

ماده ۲۰۳ -

اوراق مالیاتی بطور کلی باید به شخص مودی ابلاغ و در نسخه ثانی رسید اخذ گردد. هر گاه بخود مودی دسترسی پیدا نشود اوراق مالیاتی باید در محل سکونت یا محل کار او به یکی از بستگان یا مستخدمین او ابلاغ گردد مشروط بر اینکه بنظر مأمور ابلاغ سن ظاهری این اشخاص برای تمیز اهمیت اوراق مورد ابلاغ کافی بوده و بین مودی و شخصی که اوراق را دریافت میدارد تعارض منفعت نباشد.

تبصره -

هرگاه مودی یا صورت عدم حضور وی بستگان یا مستخدمین او از گرفتن برگها استنکاف نمایند یا در صورتیکه هیچیک از اشخاص مذکور در محل نباشند مأمور ابلاغ باید امتناع آنان از گرفتن اوراق یا عدم حضور اشخاص فوق را در محل با گواهی یک نفر پاسبان یا ژاندارم یا دو نفر گواه از اهل محل در هر دو نسخه قید نموده و نسخه اول اوراق را به درب محل سکونت یا محل کار مودی الصاق نماید اوراق مالیاتی که بترتیب فوق ابلاغ شده قانونی تلقی و تاریخ الصاق تاریخ ابلاغ به مودی محسوب میشود.

ماده ۲۰۴ -

مأمور ابلاغ باید مراتب زیر را در نسخه اول و دوم اوراق مالیاتی تصریح و امضاء نماید.
 الف - محل و تاریخ ابلاغ با تعیین روز و ماه و سال بحروف و عدد.
 ب - نام کسی که اوراق به او ابلاغ شده با تعیین اینکه چه نسبتی با مودی دارد.
 ج - نام و مشخصات گواهان با نشانی کامل آنان در مورد تبصره ۲۰۳ این قانون.

ماده ۲۰۵ -

اگر مودی یکی از ادارات دولتی یا مؤسسات وابسته به دولت باشد اوراق مالیاتی باید به رئیس یا رئیس دفتر آن اداره یا مؤسسه ابلاغ گردد.

ماده ۲۰۶ -

اگر مودی شرکت تجاری یا سایر اشخاص حقوقی باشد اوراق مالیاتی باید به مدیر یا اشخاص دیگری که از طرف شرکت حق امضاء دارند ابلاغ شود.
 تبصره - مقررات ماده ۲۰۳ این قانون و تبصره آن در مورد شرکتهای تجاری و سایر اشخاص حقوقی نیز مجری است.

ماده ۲۰۷ -

در مواردیکه مودی محلی را بعنوان محل کار یا سکونت یا محل ابلاغ اوراق مالیاتی معرفی کند و در غیر اینصورت اوراق مالیاتی در محلی بعنوان محل کار یا سکونت مودی ابلاغ شود و در پرونده دلیل و اثری حاکی از اطلاع مودی از این موضوع بوده و به این نشانی ایراد نکرده باشد مادامیکه محل دیگری بعنوان محل سکونت یا کار اعلام نکند ابلاغ اوراق مالیاتی بهمان نشانی، قانونی و صحیح است.

ماده ۲۰۸ -

در مواردیکه نشانی مودی درست نباشد اوراق مالیاتی یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشار حوزه اداره امور اقتصادی و دارائی محل و اگر در محل مزبور روزنامه نباشد در روز نامه کثیرالانتشار نزدیکترین محل بحوزه اداره امور اقتصادی و دارائی یا یکی از روز نامه‌های کثیرالانتشار مرکز آگهی میشود این آگهی در حکم ابلاغ به مودی محسوب خواهد شد.

تبصره ۱ - در متن اوراق مالیاتی ابلاغ شده باید علاوه بر مطالب مربوط، محل مراجعه، مهلت مقرر و تکلیف قانونی مودی درج شده باشد.

تبصره ۲ - در مورد مودیان مالیات مستغلات که نشانی آنها طبق ماده ۲۰۷ این قانون مشخص نباشد اوراق مالیاتی بترتیب مذکور در تبصره ۲۰۳ این قانون به محل مستغلی که مالیات آن مورد مطالبه است ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲۰۹ -

مقررات آئین دادرسی مدنی راجع به ابلاغ، جز در مواردیکه در این قانون مقرر گردیده است در مورد ابلاغ اوراق مالیاتی اجرا خواهد شد.

فصل نهم - وصول مالیات

ماده ۲۱۰ -

هرگاه مودی مالیات قطعی شده خود را ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ برگ قطعی پرداخت ننماید اداره امور اقتصادی و دارائی بموجب برگ اجرائی به او ابلاغ میکند ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ کلیه بدهی خود را بپردازد یا ترتیب پرداخت آنرا به اداره امور اقتصادی و دارائی بدهد.

تبصره ۱ - در برگ اجرائی باید نوع و مبلغ مالیات، مدارک تشخیص قطعی بدهی، سال مالیاتی، مبلغ پرداخت شده قبلی و جریمه متعلق درج گردد.

تبصره ۲ - آن قسمت از مالیات مورد قبول مودی مذکور در اظهار نامه یا تراز نامه تسلیمی بعنوان مالیات قطعی تلقی میشود و از طریق عملیات اجرائی قابل وصول است.

ماده ۲۱۱ -

هر گاه مودی پس از ابلاغ برگ اجرائی در موعد مقرر مالیات مورد مطالبه را کلاً پرداخت نکند یا ترتیب پرداخت آنرا به اداره امور اقتصادی و دارائی ندهد به اندازه بدهی مودی اعم از اصل و جرایم متعلق به اضافه ده درصد بدهی از اموال منقول یا غیر منقول و مطالبات مودی توقیف خواهد شد.

صدور دستور توقیف و دستور اجرای آن بعهده اجرائیات اداره امور اقتصادی و دارائی میباشد.

ماده ۲۱۲ -

توقیف اموال زیر ممنوع است:

- ۱ - دو سوم حقوق حقوق بگیران و سه چهارم حقوق بازنشستگی و وظیفه.
  - ۲ - لباس و اشیاء و لوازمی که برای رفع حوائج ضروری مودی و افراد تحت تکفل او لازم است و همچنین آذوقه موجود و نفقه اشخاص واجب‌النفقه مودی.
  - ۳ - ابزار و آلات کشاورزی و صنعتی و وسایل کسب که برای تأمین حداقل معشیت مودی لازم است.
  - ۴ - محل سکونت بقدر متعارف.
- تبصره ۱ - هرگاه ارزش مالی که برای توقیف در نظر گرفته میشود زائد بر میزان بدهی مالیاتی مودی بوده و قابل تفکیک نباشد تمام مال توقیف و فروخته خواهد شد و مازاد مسترد میشود مگر اینکه مودی اموال بلا معارض دیگری معادل میزان فوق معرفی نماید.
- تبصره ۲ - هرگاه مودی یکی از زوجین باشد که در یک خانه زندگی می‌نمایند از اثاث‌البیت آنچه عادتاً مورد استفاده زنان است متعلق به زن و بقیه متعلق به شوهر شناخته میشود مگر آنکه خلاف ترتیب فوق معلوم شود.
- تبصره ۳ - توقیف واحد های تولیدی اعم از کشاورزی و صنعتی در مدت عملیات اجرائی نباید موجب تعطیل واحد تولیدی گردد.

ماده ۲۱۳ -

ارزیابی اموال مورد توقیف بوسیله ارزیاب اداره امور اقتصادی و دارائی بعمل خواهد آمد ولی مودی میتواند با تودیع حق‌الزحمه ارزیابی طبق مقررات مربوط به دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری تقاضا کند که ارزیابی اموال وسیله ارزیاب رسمی بعمل آید.

ماده ۲۱۴ -

کلیه اقدامات لازم مربوط به آگهی حراج و مزایده و فروش اموال مورد توقیف اعم از منقول و غیر منقول بعهد مسوول اجرائیات اداره امور اقتصادی و دارائی میباشد در مورد فروش اموال غیر منقول در صورتیکه پس از انجام تشریفات مقرر و تعیین خریدار، مالک برای امضای سند حاضر نشود مسوول اجرائیات اداره امور اقتصادی و دارائی باستناد مدارک مربوط از اداره ثبت اسناد و املاک مکلف به اجرای آن است.

ماده ۲۱۵ -

در مورد اموال غیر منقول توقیف شده در صورتیکه پس از دو نوبت آگهی که نوبت دوم آن بدون حداقل قیمت آگهی میشود خریداری برای آن پیدا نشود وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند مطابق ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری معادل کل بدهی مودی بعلاوه‌هزینه متعلقه از مال مورد توقیف تملک و بهای آنرا به حساب بدهی مودی منظور نماید.

تبصره ۱ - در صورتیکه مودی قبل از انتقال مال مذکور بنام وزارت امور اقتصادی و دارائی و یا دیگری، حاضریه پرداخت بدهی خود باشد وزارت امور اقتصادی و دارائی با دریافت بدهی مودی به اضافه ده درصد بدهی و هزینه‌های متعلقه از ملک مزبور رفع توقیف می‌نماید.

تبصره ۲ - در صورتیکه مال به تملک وزارت امور اقتصادی و دارائی درآمده باشد اگر آمادگی جهت فروش داشته باشد و مودی در خواست نماید در شرایط مساوی اولویت با مودی است.

ماده ۲۱۶ -

مرجع رسیدگی به شکایات ناشی از اقدامات اجرائی راجع به مطالبات دولت از اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی که طبق مقررات اجرائی مالیاتها قابل مطالبه و وصول میباشد هیأت حل اختلاف مالیاتی خواهد بود. به شکایات مزبور به فوریت و خارج از نوبت رسیدگی و رأی صادر خواهد شد. رأی صادره قطعی و لازم‌الاجراء است.

تبصره ۱ - در مورد مالیاتهای مستقیم در صورتیکه شکایت حاکی از این باشد که وصول مالیات قبل از قطعیت، بموقع اجرا گذارده شده است هرگاه هیأت حل اختلاف مالیاتی شکایت را وارد دانست ضمن صدور رأی به بطلان اجرائیه حسب مورد قرار رسیدگی و اقدام لازم صادر یا نسبت به درآمد مشمول مالیات مودی رسیدگی و رأی صادر خواهد کرد. رأی صادره از هیأت حل اختلاف مالیات قطعی است.

تبصره ۲ - در مورد مالیاتهای غیر مستقیم هر گاه شکایت اجرائی از این جهت باشد که مطالبه مالیات قانونی نیست مرجع رسیدگی به این شکایت نیز هیأت حل اختلاف مالیاتی خواهد بود و رأی هیأت مزبور در این باره قطعی و لازم‌الاجراء است.

مفاد این تبصره شامل جرایم قاچاق اموال موضوع عایدات دولت و بهای مال قاچاق از بین رفته و نیز آندسته از مالیاتهای غیر مستقیم که طبق مقررات مخصوص بخود در مراجع خاص باید حل و فصل شود نخواهد بود.

ماده ۲۱۷ -

به وزارت امور اقتصادی و دارائی اجازه داده میشود که یک درصد از وجوهی که بابت مالیات و جرایم موضوع این قانون وصول میگردد باستثنای مالیات بر درآمد شرکتهای دولتی) در حساب مخصوص در خزانه منظور نموده و در مورد آموزش و تربیت کارمندان در امور مالیاتی و حسابرسی و تشویق کارکنان و کسانی که در امر وصول مالیات فعالیت مؤثری مبذول داشته و یا میدارند خرج نماید. وجوه پرداختی به استناد این ماده بعنوان پاداش وصولی از شمول مالیات و کلیه مقررات مغایر مستثنی است.

وزارت امور اقتصادی و دارائی موظف است که در هر ششماه گزارشی از میزان وصول مالیات و توزیع مالیات وصولی بین طبقات و سطوح مختلف درآمد را به کمیسیون امور اقتصادی و دارائی مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۲۱۸ -

آییننامه مربوط به قسمت وصول مالیات توسط وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارائی و دادگستری تصویب و توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی بموقع اجراء گذارده خواهد شد.

باب پنجم - سازمان تشخیص و مراجع مالیاتی

فصل اول - مراجع تشخیص مالیات و وظایف اختیارات آنها

ماده ۲۱۹ -

تشخیص درآمد مشمول مالیات و تعیین مالیات موضوع این قانون بعهده مأموران تشخیص مالیات است که طبق مقررات این قانون صلاحیت رسیدگیهای فنی، تخصصی، اداری و تشخیص را خواهند داشت.

ماده ۲۲۰ -

مأموران تشخیص مالیاتی عبارتند از کمک ممیز مالیاتی، ممیز مالیاتی، سر ممیز مالیاتی، ممیز کل مالیاتی.

ماده ۲۲۱ -

وظایف و مسوولیت مأموران تشخیص منحصرأ در حوزه مالیاتی است که در آن حوزه بخدمت منصوب شده‌اند. حوزه مالیاتی از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تعیین خواهد شد.

تبصره - وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند در مواردیکه مقتضی تشخیص دهد برای رسیدگی و تشخیص درآمد مشمول مالیات تمام یا قسمتی از هریک از منابع مالیاتی حوزه یا حوزه‌های خاصی با تعداد کافی کمک ممیز، ممیز، سر ممیز و ممیز کل مالیاتی تشکیل دهد همچنین می‌تواند در مواردیکه محل فعالیت عمده شرکت را با مرکز امور اداری آن متفاوت است رسیدگی به پرونده مالیاتی شرکت را به حوزه مالیاتی محل فعالیت عمده شرکت احاله نماید.

ماده ۲۲۲ -

بنابر اقتضای کار تحت نظر هر ممیز مالیاتی یک یا چند نفر کمک ممیز قرار خواهد گرفت. کمک ممیز تحت نظر ممیز مالیاتی و بر طبق تعلیمات او وظایف محوله را بموقع اجراء خواهد گذاشت و از جهت تشخیص درآمد و مالیات مسوول اقدامات خود در حدود قانون و وظایف محوله میباشد.

مسوولیت کمک ممیزین رافع مسوولیت قانونی ممیزین مالیاتی نخواهد بود.

ماده ۲۲۳ -

برای یک یا چند نفر حوزه مالیاتی یک سر ممیز تعیین میشود که علاوه بر اجرای وظایفی که اختصاصاً بموجب این قانون بعهدده دارد بر کار ممیزین مالیاتی و کمک ممیزین نظارت خواهد نمود و برای هر چند حوزه سر ممیزی یک ممیز کل تعیین میشود که علاوه بر اجرای وظایفی که اختصاصاً بموجب این قانون بر عهده اوست به طرز کار کلیه مأموران حوزه خود نظارت نموده و مسوول حسن اجرای قانون در حوزه‌ها و قسمتهای مربوط خواهد بود.

تبصره ۱ - وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند عندالاقضاء وظایف اختصاصی و عمومی ممیز کل را در بعضی از حوزه‌ها موقتاً بعهدده سر ممیز قرار دهد.

تبصره ۲ - بمنظور وصول مالیات و ارائه خدمات مالیاتی برابر مقررات این قانون، در هر حوزه سر ممیزی قسمتی تحت عنوان «وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی» با تعداد کافی مأمور زیر نظر سر ممیز انجام وظیفه خواهند نمود.

در بخشها و نقاطی که محل و محدوده حوزه مالیاتی مستقر در آن خارج از محل خدمت اصلی سر ممیز متبوع واقع گردیده وظایف مربوط به قسمت وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی هم بعهدده حوزه‌های مالیاتی مزبور خواهد بود.

ماده ۲۲۴ -

سر ممیزین مالیاتی با موفقیت ممیز کل ذیربط میتوانند در موارد لزوم جهت رسیدگی بحسابها و تراز نامه و حساب سود و زیان مودیان از وجود کارشناسان و حسابرسان مالیاتی شاغل در وزارت امور اقتصادی و دارائی که برای این منظور تعیین خواهند شد استفاده نمایند. در اینگونه موارد برگ تشخیص مالیات علاوه بر اطلاعات مکتسبه از طریق تحقیقات ممیز مالیاتی مبتنی بر گزارش کارشناس یا حسابرس رسیدگی کننده خواهد بود مگر اینکه گزارش مزبور مستدلاً مورد قبول مأموران تشخیص مربوط قرار نگیرد که در اینصورت نیز بایستی دلیل رد گزارش صریحاً اعلام گردد.

تبصره - کارشناس یا حسابرس رسیدگی کننده در حدود وظایف و اختیارات محوله مسوول اقدامات انجام شده خواهد بود لیکن در هر حال این مسوولیت رافع مسوولیت قانونی مأمورین تشخیص نمیباشد.

ماده ۲۲۵ -

آئیننامه طرز انتخاب و امتحان و ارتقاء و همچنین شرایط استخدام و نیز تطبیق مقامات و مشاغل مندرج در این قانون با سایر مقامات و مشاغل فنی و تخصصی با رعایت مقررات استخدام کشوری و همچنین سایر مقرراتی که برای واگذاری اختیارات و ترتیب و تشریفات رسیدگی مأموران تشخیص و مراجع مالیاتی لازم باشد باستثناء مواردی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای آن پیش بینی شده است از طرف وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و پس از تصویب وزیر بعنوان آئیننامه سازمان تشخیص مالیات بموقع اجرا خواهد شد.

ماده ۲۲۶ -

ممیزین مالیاتی طبق مقررات این قانون به اظهار نامه یا تراز نامه و حساب سود و زیان تسلیمی مودی رسیدگی و آنرا قبول یا رد خواهند نمود.

تبصره ۱ -

عدم تسلیم اظهار نامه در موعد مقرر از طرف مودی که مکلف به تسلیم اظهار نامه و تراز نامه و حساب سود و زیان هستند موجب عدم رسیدگی به تراز نامه و حساب سود و زیان آنها که در موعد مقرر قانونی تسلیم شده است در مهلت مذکور در ماده ۱۵۶ این قانون نخواهد بود. در غیر اینصورت درآمد مذکور در تراز نامه یا حساب سود و زیان تسلیمی قطعی خواهد بود.

تبصره ۲ -

وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند رسیدگی به پروندههای مالیاتی مودیان را قبل از مطالبه مالیات حسب پیشنهاد ممیز کل ذیربط به یک یا چند مأمور یا مأمورین تشخیص که مصلحت بداند ارجاع کند در اینصورت گزارش رسیدگی مأمور یا مأمورین اخیرالذکر مبنای صدور برگ تشخیص خواهد بود و مسوولیت قانونی در اینگونه موارد متوجه مأمورین مزبور میباشد.

تبصره ۳ -

به مودیان مالیاتی اجازه داده میشود در صورتیکه بنحوی از انحاء در اظهار نامه یا تراز نامه یا حساب و سود و زیان تسلیمی از نظر محاسبه اشتباهی شده باشد، با ارائه مدارک لازم ظرف یکماه از تاریخ انقضاء مهلت تسلیم اظهار نامه نسبت به رفع اشتباه اقدام و اظهار نامه یا تراز نامه یا حساب و سود و زیان اصلاحی را حسب مورد تسلیم نماید و در هر حال تاریخ تسلیم اظهار نامه مودی تاریخ تسلیم اظهار نامه اول میباشد.

ماده ۲۲۷ -

در مواردیکه اظهار نامه و تراز نامه یا حساب و سود و زیان مودی حسب مورد قبول میشود و همچنین پس از تشخیص علی‌الراس و صدور برگ تشخیص، چنانچه ثابت شود مودی فعالیتهایی داشته است که درآمد آنرا کتمان نموده است و یا مأمورین تشخیص در موقع صدور برگ تشخیص از آن مطلع نبوده‌اند مالیات باید با محاسبه درآمد ناشی از فعالیتهای مذکور تعیین و ما به‌التفاوت آن با رعایت مهلت مقرر در ماده ۱۵۷ این قانون مطالبه شود.

ماده ۲۲۸ -

در مواردیکه اظهار نامه یا تراز نامه یا حساب و سود و زیان مودی مورد قبول واقع نشود و یا اساساً مودی اوراق مزبور را در موعد مقرر قانونی تسلیم نکرده باشد، مالیات مودی طبق مقررات این قانون تشخیص و مطالبه خواهد شد.

ماده ۲۲۹ -

مأمورین تشخیص میتوانند برای رسیدگی به اظهار نامه یا تشخیص هر گونه درآمد مودی به کلیه دفاتر و اسناد و مدارک مربوط مراجعه و رسیدگی نمایند و مودی مالیات مکلف به ارائه و تسلیم آنها میباشد و گرنه بعداً بنفع او در امور مالیاتی آن سال قابل استناد نخواهد بود مگر آنکه قبل از تشخیص قطعی درآمد معلوم شود که ارائه آنها در مراحل قبلی بعلی خارج از حدود اختیار مودی میسر نبوده است. حکم این ماده مانع از آن نخواهد بود که مراجع حل اختلاف برای تشخیص درآمد واقعی مودی با اسناد و مدارک ارائه شده از طرف مودی استناد نمایند.

ماده ۲۳۰ -

در مواردیکه مدارک و اسناد حاکی از تحصیل درآمد نزد اشخاص ثالث با استثناء اشخاص مذکور در ماده ۲۳۱ این قانون موجود باشد اشخاص ثالث مکلفند با مراجعه و مطالبه مأموران تشخیص، دفاتر و همچنین اصل یا رونوشت اسناد مربوط و هرگونه اطلاعات مربوط به درآمد مودی یا مشخصات او ارائه دهند وگرنه در صورتیکه در اثر این استنکاف آنها زبانی متوجه دولت شود به جبران زیان وارده به دولت محکوم خواهند شد. مرجع ثبوت استنکاف اشخاص ثالث و تعیین زیان وارده به دولت مراجع صالحه قضائی است که باعلام دادستانی انتظامی مالیاتی و خارج از نوبت به موضوع رسیدگی خواهند نمود.

تبصره - در موارد استنکاف اشخاص ثالث در ارائه اسناد و مدارک مورد درخواست مأموران تشخیص مالیات، وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند اشخاص ثالث را از طریق دادستانی کل کشور مکلف به ارائه اسناد و مدارک مذکور بنماید. تعقیب قضائی موضوع مانع از اقدامات مأموران تشخیص مالیات نخواهد بود.

ماده ۲۳۱ -

در مواردیکه مأمورین تشخیص کتباً از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی و نهاد های انقلاب اسلامی و شهرداریها و سایر مؤسسات و نهاد های عمومی غیر دولتی اطلاعات و اسناد لازم را در زمینه فعالیت و معاملات و درآمد مودی بخواهند مراجع مذکور مکلفند رو نوشت گواهی شده اسناد مربوط و هر گونه اطلاعات لازم را در اختیار آنان بگذارند مگر اینکه مسوول امر ابراز آنرا مخالف مصالح مملکت اعلام نماید که در اینصورت با موافقت وزیر مسوول و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارائی از ابراز آن خودداری میشود و در غیر اینصورت به تخلف مسوول امر با اعلام دادستانی انتظامی مالیاتی در مراجع صالحه قضائی خارج از نوبت رسیدگی و حسب مورد به مجازات مناسب محکوم خواهد شد. ولی در مورد اسناد و اطلاعاتی که نزد مقامات قضائی است و مقامات مزبور ارائه آنرا مخالف مصلحت بدانند، ارائه آن منوط به موافقت دادستان کل کشور خواهد بود.

تبصره - در مورد بانکها، وزارت امور اقتصادی و دارائی اسناد و اطلاعات مربوط به درآمد مودی را از طریق دادستان کل کشور مطالبه خواهد نمود.

ماده ۲۳۲ -

مأموران تشخیص و سایر مراجع مالیاتی باید اطلاعاتی را که ضمن رسیدگی به امور مالیاتی مودی بدست میآورند محرمانه تلقی و از افشای آن جز در امر تشخیص درآمد و مالیات نزد مراجع ذیربط در حد نیاز خودداری نمایند و در صورت افشا طبق قانون مجازات اسلامی با آنها رفتار خواهد شد.

ماده ۲۳۳ -

در صورتیکه مأموران تشخیص مالیات ضمن رسیدگی های خود به تخلفات مالیاتی مودی موضوع ماده ۲۰۱ این قانون برخورد نمودند مکلفند مراتب را برای تعقیب به دادستان انتظامی گزارش دهند.

ماده ۲۳۴ -

هر گاه مأموران تشخیص در محاسبه درآمد یا مالیات اشتباه کرده باشند قبل از قطعیت مالیات میتوانند با تهیه گزارش لازم بعنوان ممیز کل و طبق دستور وی اشتباه محاسبه را اصلاح و مراتب را ظرف سی روز بدون رعایت مهلهتهای مقرر در مواد ۱۵۶ و ۱۵۷ این قانون با صدور برگ تشخیص اصلاحی به مودی ابلاغ نمایند. در اینصورت مودی میتواند چنانچه به برگ تشخیص اصلاحی اعتراض داشته باشد ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ مذکور به ممیز کل مربوط مراجعه و طبق ماده ۲۳۸ این قانون رفع اختلاف نماید.

ماده ۲۳۵ -

قسمتهای وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی و یا حسب مورد حوزههای مالیاتی مربوط مکلفند نسبت به مودیانی که بدهی مالیاتی قطعی خود را پرداخت نموده‌اند حداکثر ظرف پنج روز از تاریخ تقاضای مودی مفاصا حساب مالیاتی تهیه و برای امضاء سر ممیز ارسال نمایند.

سر ممیز مالیاتی مکلف است مفاسد حسابهای واصله را ظرف سه روز امضاء نموده و به مودی آن تسلیم کند. تبصره - در نقاطی که سر ممیز مقیم وجود ندارد و یا دسترسی به وی میسر نمیباشد ممیز مالیاتی میتواند با موافقت اداره کل ذیربط مفاسد حسابهای مربوط را امضاء نماید.

فصل دوم - ترتیب رسیدگی

ماده ۲۳۶ -

در مواردی که اظهار نامه یا تراز نامه یا حساب و سود و زیان مورد قبول ممیز مالیاتی واقع میشود، ممیز مالیاتی آنرا با نظر خود برای رسیدگی و اظهار نظر نزد ممیز ارسال می‌دارد. سر ممیز در صورت قبول اظهار نامه یا تراز نامه یا حساب و سود و زیان نظر ممیز را تأیید و گرنه نسبت به میزان درآمد مودی پس از رسیدگی اظهار نظر می‌کند و پرونده را نزد ممیز بر می‌گرداند. در صورت اخیر ممیز بر اساس نظر سر ممیز برگ تشخیص را تهیه و برای امضاء و صدور نزد سر ممیز ارسال خواهد داشت. مگر اینکه سر ممیز قبول کند که در این صورت برگ تشخیص را به مسوولیت خود امضاء و صادر خواهد کرد، حکم این ماده در مواردی که مودی از تسلیم اظهار نامه یا تراز نامه یا حساب و سود و زیان حسب مورد خودداری نموده و بطور کلی در مواردی که درآمد مودی به طریق علی‌الراس تشخیص می‌گردد و همچنین در مورد مالیاتهای موضوع باب دوم این قانون جاری خواهد بود.

ماده ۲۳۷ -

برگ تشخیص مالیات باید بر اساس مأخذ صحیح و متکی به دلایل و اطلاعات کافی و به نحوی تنظیم گردد که کلیه فعالیت‌های مربوط و درآمد های حاصل از آن بطور صریح در آن قید و برای مودی روشن باشد. امضاء کنندگان برگ تشخیص مالیات باید نام کامل و سمت خود را در برگ تشخیص بطور خوانا قید نمایند و مسوول مندرجات برگ تشخیص و نظریه خود از هر جهت خواهند بود. در صورت استعلام مودی از نحوه تشخیص مالیات مکلفند جزئیات گزارشی را که مبنای صدور برگ تشخیص قرار گرفته است به مودی اعلام نمایند و هر گونه توضیحی را در این خصوص بخواهد به او بدهند. تبصره - برگ تشخیص مالیات حتی‌المقدور بر اساس گزارش تحقیق و رسیدگی کمک ممیز مالیاتی مربوط خواهد بود.

ماده ۲۳۸ -

در مواردیکه برگ تشخیص مالیات صادر و به مودی ابلاغ میشود، چنانچه مودی نسبت به آن معترض باشد میتواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برای رفع اختلاف خود با ممیز یا سر ممیز شخصاً یا بوسیله وکیل تام‌الاختیار خود به ممیز کل مراجعه و با ارائه دلایل و اسناد و مدارک کتباً تقاضای رسیدگی مجدد نماید. ممیز کل موظف است پس از ثبت درخواست مودی در دفتر ممیز کلی و ظرف مهلتی که بیش از سی روز از تاریخ مراجعه نباشد به موضوع رسیدگی و در صورتیکه دلایل و اسناد و مدارک ابراز شده را برای رد مندرجات برگ تشخیص کافی دانست، آنرا رد و مراتب را ظهر برگ تشخیص درج و امضاء نماید و در صورتیکه دلایل و اسناد و مدارک ابرازی را مؤثر در تعدیل درآمد تشخیص دهد و نظر او مورد قبول مودی قرار گیرد، مراتب ظهر برگ تشخیص منعکس و به امضاء ممیز کل و مودی خواهد رسید و هر گاه دلایل و اسناد و مدارک ابرازی مودی را برای رد برگ تشخیص یا تعدیل درآمد مؤثر تشخیص ندهد باید مراتب را مستدلاً در ظهر برگ تشخیص منعکس و پرونده امر را برای رسیدگی به هیأت حل اختلاف ارجاع نماید.

تبصره - ممیز کل مالیاتی مکلف است در پایان هر ماه آمار مودیان مالیاتی را که در اجرای این ماده به وی مراجعه نموده‌اند به دادستانی انتظامی مالیاتی ارسال نماید و در مواردی که مراجعه مودی بشرح این ماده منتهی به توافق یا رد برگ تشخیص گردیده رو نوشت برگ تشخیص متضمن نظریه خود را نیز بضمیمه آمار مذکور ارسال دارد.

ماده ۲۳۹ -

در صورتیکه مودی ظرف سی روز ابلاغ برگ تشخیص مالیات قبولی خود را نسبت به آن کتباً اعلام کند یا مالیات مورد مطالبه را به مأخذ برگ تشخیص پرداخت یا ترتیب پرداخت آنرا بدهد یا اختلاف موجود بین خود و ممیز یا سر ممیز را بشرح ماده ۲۳۸ این قانون با ممیز کل رفع نماید پرونده امر از لحاظ میزان درآمد مشمول مالیات مختومه تلقی میگردد و در مواردیکه مودی ظرف سی روز کتباً اعتراض ننماید و یا در مهلت مقرر در ماده مذکور به ممیز کل مراجعه نکند درآمد تعیین شده در برگ تشخیص مالیات قطعی است. تبصره - در مواردیکه برگ تشخیص مالیات طبق مقررات تبصره ماده ۲۰۳ و ماده ۲۰۸ این قانون ابلاغ شده باشد و مودی بشرح مقررات این ماده اقدام نکرده باشد در حکم معترض به برگ تشخیص مالیات شناخته میشود در اینصورت و همچنین در مواردیکه مودی ظرف مهلت سی روز از تاریخ ابلاغ کتباً به برگ تشخیص اعتراض کند پرونده امر برای رسیدگی به هیأت حل اختلاف مالیاتی ارجاع میگردد.

ماده ۲۴۰ -

در موقع طرح پرونده، در هیأت حل اختلاف مالیاتی ممیز یا سر ممیزی که برگ تشخیص را امضاء نموده است باید در جلسات مقرر هیأت شرکت کند و برای توجیه مندرجات برگ تشخیص و نظریات خود دلایل کافی اقامه کند و توضیحات لازم را بدهد. تبصره - در مواردیکه برگ تشخیص صرفاً بر اساس رسیدگی کارشناسان یا حسابرسان مالیاتی صادر شده کارشناس یا حسابرس رسیدگی کننده مربوط حسب مورد بجای ممیز یا سر ممیز برای ادای توضیحات لازم در هیأت شرکت خواهد نمود.

ماده ۲۴۱ -

در هر مورد که مطابق مقررات این قانون میزان درآمد قطعی گردد، قسمت وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی یا حسب مورد ممیز مالیاتی مربوط برگ مالیات قطعی را بنام مودی در پنج نسخه تنظیم میکند که یک نسخه آنرا باید به مرکز سجل مالیاتی ارسال دارد و در مورد مالیاتهای موضوع باب سوم) این قانون یک نسخه نیز برای محاسبه ما به التفاوت مالیات متعلقه مودی طبق مقررات این قانون نزد ممیز مالیاتی محل سکونت مودی ارسال دارد.

ماده ۲۴۲ -

در هر مورد که بعلت اشتباه در محاسبه مالیات اضافی دریافت شده و همچنین در مواردیکه مالیاتی طبق مقررات این قانون قابل استرداد میباشد قسمت وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی یا حسب مورد ممیز مالیاتی مربوط موظف است گزارشی با ذکر مورد و جهات قانونی و تعیین رقم قطعی مالیات و مالیات پرداختی و مبلغ اضافه دریافتی به انضمام سوابق مربوط به سر ممیز تسلیم دارد. سر ممیز نیز پس از رسیدگی در صورت تأیید برگ استرداد مالیات اضافی صادر و یک نسخه آنرا تسلیم مودی میکند و نسخه دیگر آنرا به اداره امور اقتصادی

و داریی مربوط میفرستد و اداره مزبور مکلف است وجه آنرا از محل وصولی جاری ظرف یکماه به مودی پرداخت کند و یک نسخه از رسید وجه را برای ممیز ارسال دارد.

۲۴۳ -

در صورتیکه در خواست استرداد از طرف مودی بعمل آمده باشد و مأموران تشخیص یا قسمت وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی نرانی آنرا وارد ندانند مودی میتواند ظرف سی روز از تاریخ اعلام نظر مأموران یاد شده از هیأت حل اختلاف مالیاتی در خواست رسیدگی کند رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی در اینمورد قطعی و غیر قابل تجدید نظر است و در صورت صدور رأی به استرداد مالیات اضافی ممیز کل طبق جزء اخیر ماده ۲۴۲ این قانون ملزم به اجرای آن خواهد بود.

فصل سوم - مرجع حل اختلاف مالیاتی

ماده ۲۴۴ -

مرجع رسیدگی به کلیه اختلافات مالیاتی جز در مواردیکه ضمن مقررات این قانون مرجع دیگری پیش بینی شده هیأت حل اختلاف مالیاتی است. هر هیأت حل اختلاف مالیاتی از سه نفر بشرح زیر تشکیل خواهد شد:

- ۱ - یکنفر نماینده وزارت امور اقتصادی و دارائی.
  - ۲ - یکنفر قاضی اعم از مشاغل یا بازنشسته در تهران به انتخاب و معرفی شورایعالی قضایی و در شهرستانها به انتخاب رئیس دادگستری یا دادگاه محل.
  - ۳ - نماینده نظام پزشکی در مورد درآمد مربوط به امور پزشکی، نماینده کانون وکلا در مورد درآمد حاصل از وکالت و مشاوره حقوقی، نماینده شورای مرکزی اصناف محل در مورد درآمد اصناف، نماینده کانون سر دفتران در مورد صاحبان دفاتر اسناد رسمی، نماینده اطلاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران برای انواع درآمد های دیگر و در نقاطی که مراجع مزبور تشکیل نشده است یکی از معتمدین محل که به امور مالیاتی رشته مخصوص به هر نوع فعالیت، بصیر و مطلع باشد به انتخاب فرماندار محل.
- تبصره ۱ - رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی به اکثریت قطعی است و نظر اقلیت باید در متن رأی قید گردد و در صورتیکه عضو موضوع بند ۳ این ماده معرفی نشود و یا با اطلاع از تشکیل جلسه هیأت غیبت نماید هیأت با حضور دو عضو دیگر به پرونده رسیدگی و رأی صادر خواهد کرد در صورت اختلاف رأی بین دو عضو نامبرده پرونده به هیأت حل اختلاف مالیاتی دیگری ارجاع میشود و در هر حال رأی صادره قطعی است.
- تبصره ۲ - وزارت امور اقتصادی و دارائی میتواند رسیدگی به پرونده مالیاتی را به هیأت حل اختلاف مالیاتی شهرستانی که محل فعالیت عمده مودی در آنجا میباشد ارجاع نماید.
- تبصره ۳ - در مورد اختلافات مالیاتی مربوط به فصول اول و دوم و سوم از باب دوم و فصل اول از باب سوم این قانون نماینده وزارت مسکن و شهر سازی در تهران و ادارات کل مسکن و شهر سازی در شهرستانها و همچنین در مورد اختلافات مالیاتی مربوط به درآمد کشاورزی نماینده وزارت کشاورزی و عمران روستائی در تهران و نماینده اداره کل کشاورزی و عمران روستائی در شهرستانها بجای نماینده موضوع بند ۳ این ماده در هیأت های حل اختلاف مالیاتی مالیاتی شرکت خواهد کرد و در نقاطی که ادارات کل مسکن و شهر سازی وجود نداشته باشد بجای نماینده مزبور نماینده ای از طرف فرماندار انتخاب و معرفی خواهد شد.

ماده ۲۴۵ -

نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی عضو هیأت از بین مأموران تشخیص که حداقل دارای دو سال سابقه خدمت در شغل ممیزی کل از تاریخ تصویب این قانون باشند انتخاب می‌گردند.

تبصره - مادام که برای عضویت هیأت حل اختلاف مالیاتی کارمند واجد شرایط مطابق مقررات این قانون وجود نداشته باشد از بین کارمندان وزارت امور اقتصادی و دارائی که دارای دهسال سابقه خدمت بوده لاقلاً شش سال آنرا در امور مالیاتی اشتغال داشته و در امر مالیاتی بصیر و مطلع باشند انتخاب خواهند شد.

ماده ۲۴۶ -

اوقات رسیدگی هیأت حل اختلاف مالیاتی در مورد هر پرونده باید به مأمور تشخیص مربوط و مودی ابلاغ گردد، فاصله تاریخ ابلاغ و روز تشکیل جلسه رسیدگی هیأت نباید کمتر از ده روز باشد مگر بدرخواست مودی و موافقت واحد مربوط.

تبصره - عدم حضور مأمور تشخیص مربوط یا مودی یا نماینده او مانع رسیدگی هیأت و صدور رأی نخواهد بود.

ماده ۲۴۷ -

رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی قطعی و لازم‌الاجراء است مگر در موارد ذیل که پرونده امر ظرف ده روز از تاریخ تسلیم اعتراض به هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر احاله خواهد شد.

۱ - در مورد مودیان بشرط آنکه ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ رأی حداقل ده درصد مالیات مبلغ مورد رأی را با احتساب پرداختهای قبلی پرداخت یا بحساب سپرده واریز و ظرف همان مدت اعتراض کتبی خود را به قست وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی یا حسب مورد حوزه مالیاتی مربوط تسلیم نمایند.

۲ - در مورد مأموران تشخیص چنانچه مبلغ مورد رأی که مأخذ محاسبه مالیات قرار می‌گیرد با مبلغ مذکور در برگ تشخیص مالیات بیش از ۲۰ درصد اختلاف داشته باشد و مأمور تشخیص مربوط ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ رأی اعتراض کتبی خود را به قسمت وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی یا حسب مورد به حوزه مالیاتی مربوط تسلیم نماید.

رأی صادره از هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر قطعی و لازم‌الاجراء است.

تبصره ۱ - چنانچه درآمد مورد رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی عیناً مورد تأیید هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر قرار گیرد دو درصد درآمد مورد اختلاف بعنوان جریمه به لحاظ اعتراض غیر موجه از مودی مطالبه و وصول خواهد شد.

تبصره ۲ - نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی و شورایعالی قضائی یا دادگستری عضو هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر نباید نسبت به موضوع مطروحه رأی داده باشند.

تبصره ۳ - در صورتیکه پرونده فقط از لحاظ یکی از طرفین قابل تجدید رسیدگی باشد در مرحله تجدید رسیدگی فقط نسبت به اختلاف همان طرف رسیدگی و رأی صادر خواهد شد.

ماده ۲۴۸ -

رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی بایستی متضمن اظهار نظر موجه و مدلل نسبت به اعتراض مودی بوده و در صورت اتخاذ تصمیم به تعدیل درآمد مشمول مالیات، جهات و دلایل آن توسط هیأت در متن رأی قید شود.

ماده ۲۴۹ -

هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی مکلفند مأخذ مورد محاسبات مالیات را در متن رأی قید و در صورتیکه در محاسبه اشتباهی کرده باشند با درخواست مودی یا مأمور تشخیص مربوط به موضوع رسیدگی و رأی را اصلاح کنند.

ماده ۲۵۰ -

در مواردیکه هیأت حل اختلاف مالیاتی برگ تشخیص مالیات را رد و یا اینکه تشخیص ممیز و یا سر ممیز مالیاتی را تعدیل نماید مکلف است نسخه ای از رأی خود را به انضمام رو نوشت برگ تشخیص مالیات جهت رسیدگی نزد دادستان انتظامی مالیاتی ارسال کند تا در صورت احراز تخلف نسبت به تعقیب متخلف اقدام نماید.

ماده ۲۵۱ -

مودی یا ممیز کل مالیاتی مربوط میتواند ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ آراء قطعی هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی به مودی جز در مواردیکه رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی با عدم اعتراض مودی یا مأمور تشخیص قطعیت میباشد باستثناء عدم رعایت قوانین و مقررات موضوعه و یا نقص رسیدگی با اعلام دلایل کافی به شورایعالی مالیاتی شکایت کنند و نقض رأی و تجدید رسیدگی را بخواهند.

فصل چهارم - شورایعالی مالیاتی و وظایف و اختیارات آن

ماده ۲۵۲ -

شورایعالی مالیاتی مرکب است از بیست و پنج نفر عضو که از بین کسانی که دارای دانشنامه تحصیلی لیسانس یا بالاتر یا معادل آنها و حداقل ۱۰ سال سابقه خدمت در وزارت امور اقتصادی و دارائی باشند و از تاریخ تصویب این قانون سنوات خدمتشان در هر یک از قسمت های ممیز کلی و نمایندگی وزارت امور اقتصادی و دارائی در هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی کمتر از دو سال و مجموعاً کمتر از شش سال نباشد) از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی منصوب میشوند و مادام که برای عضویت شورایعالی مالیاتی کارمندان واجد شرایط بشرح مذکور وجود نداشته باشد اعضاء شورایعالی مالیاتی از بین کارمندان عالیمقام وزارت امور اقتصادی و دارائی که دارای دانشنامه تحصیلی لیسانس یا بالاتر یا معادل آنها و حداقل ۶ سال سابقه خدمت در مشاغل مالیاتی در وزارت امور اقتصادی و دارائی بوده انتخاب میگردند.

تبصره - وزیر امور اقتصادی و دارائی میتواند حداکثر دو نفر از اعضاء شورایعالی مالیاتی را از بین اشخاص حقوقدان که دارای دانشنامه تحصیلی لیسانس یا بالاتر یا معادل آنها در رشته حقوق قضایی و حداقل ۶ سال سابقه خدمت دولتی در مشاغل حقوقی بوده و صلاحیت آنها مورد تأیید وزیر دادگستری باشد انتخاب و منصوب نماید.

ماده ۲۵۳ -

دوره عضویت اعضای شورای عالی مالیاتی سه سال از تاریخ انتصاب است و در این مدت قابل تغییر نیستند مگر به تقاضای خودشان یا بموجب حکم قطعی دادگاه اختصاصی اداری موضوع ماده ۲۶۷ این قانون. انتصاب مجدد اعضاء پس از انقضای سه سال مذکور بلا مانع است. رئیس شورای عالی مالیاتی از بین اعضاء شورا که کارمند وزارت امور اقتصادی و دارایی باشد از طرف وزیر امور اقتصادی و دارایی منصوب میشود.

ماده ۲۵۴ -

شورای عالی مالیاتی دارای هشت شعبه و هر شعبه مرکب از سه نفر عضو خواهد بود. رئیس و اعضاء شعب از طرف رئیس شورای عالی مالیاتی منصوب میشوند.

ماده ۲۵۵ -

وظایف و اختیارات شورای عالی مالیاتی بشرح زیر است:

- ۱ - تهیه آئیننامه‌ها بخشنامه‌های مربوط به اجرای این قانون، همچنین در مواردی که آئیننامه یا بخشنامه ای از طرف سایر مراجع در امور مالیاتی تهیه میشود قبل از تصویب یا صدور آنها بایستی نظر شورای عالی مالیاتی نسبت به موارد مزبور اخذ شده باشد.
- ۲ - بررسی و مطالعه بمنظور پیشنهاد و اعلام نظر در مورد شیوه اجرای قوانین و مقررات مالیاتی و یا حذف بعضی از آنها به وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- ۳ - اظهار نظر در مورد موضوعات و مسائل مالیاتی که وزیر امور اقتصادی و دارایی حسب اقتضاء برای مشورت و اظهار نظر به شورای عالی مالیاتی ارجاع مینماید.
- ۴ - رسیدگی به آراء قطعی هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی که از لحاظ عدم رعایت قوانین و مقررات موضوعه یا نقص رسیدگی مورد شکایت مودی یا ممیز کل واقع شده باشد.

ماده ۲۵۶ -

هر گاه از طرف مودی یا ممیز کل شکایتی در موعد مقرر از رأی قطعی هیأت حل اختلاف مالیاتی واصل شود که ضمن آن با اقامه دلایل و یا ارائه اسناد و مدارک صراحتاً یا تلویحاً ادعای نقص قوانین و مقررات موضوعه یا ادعای نقص رسیدگی شده باشد رئیس شورای عالی مالیاتی شکایت را جهت رسیدگی به یکی از شعب مربوط ارجاع خواهد نمود.

شعبه مزبور موظف است بدون ورود به ماهیت امر صرفاً از لحاظ رعایت تشریفات و کامل بودن رسیدگی‌های قانونی و مطابقت مورد با قوانین و مقررات موضوعه به موضوع رسیدگی و مستنداً بجهات و اسباب و دلایل قانونی رأی مقتضی بر نقص آراء هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی و یا رد شکایت مزبور صادر نماید، رأی شعبه با اکثریت مناط اعتبار است و نظر اتلینت باید در متن رأی قید گردد.

ماده ۲۵۷ -

در مواردیکه رأی مورد شکایت از طرف شعبه نقض میگردد پرونده امر جهت رسیدگی مجدد به هیأت حل اختلاف مالیاتی دیگر ارجاع خواهد شد و در صورتیکه در آن محل یک هیأت بیشتر نباشد به هیأت حل اختلاف مالیاتی نزدیکترین شهری که با محل مزبور در محدوده یک استان باشد ارجاع میشود. مرجع مزبور مجدداً به موضوع اختلاف مالیاتی بر طبق فصل سوم این باب و با رعایت نظر شعبه شورایعالی مالیاتی رسیدگی و رأی مقتضی میدهد. رأی که بدین ترتیب صادر میشود قطعی و لازم الاجرا است.

حکم این ماده در مواردیکه آراء صادره از هیأت های حل اختلاف مالیاتی اعم از بدوی یا تجدید نظر توسط دیوان عدالت اداری نقض میگردد نیز جاری خواهد بود.

تبصره - در مواردیکه رأی هیأت های حل اختلاف مالیاتی نقض میشود شورایعالی مالیاتی موظف است یک نسخه از رأی هیأت را برای رسیدگی نزد دادستان انتظامی مالیاتی ارسال دارد تا در صورت احراز تخلف اقدام به تعقیب نماید.

ماده ۲۵۸ -

در موارد مذکور در بند ۳ ماده ۲۵۵ این قانون و همچنین هر گاه در شعب شورایعالی مالیاتی نسبت به موارد مشابه رویه های مختلف اتخاذ شده باشد حسب ارجاع وزیر امور اقتصادی و دارائی یا رئیس شورای مزبور هیأت عمومی شورایعالی مالیاتی با حضور رئیس شوری و رؤسای شعب و در غیاب رئیس شعبه یک نفر از اعضای آن شوری تشکیل خواهد شد مورد یا موضوع مختلف فیه را بررسی کرده و نسبت به آن اتخاذ نظر و اقدام به صدور رأی مینماید. در اینصورت رأی هیأت عمومی که با دو سوم آراء تمام اعضاء قطعی است برای شعب شورایعالی مالیاتی و هیأت های حل اختلاف مالیاتی و مأمورین تشخیص و وصول و ابلاغ و خدمات مالیاتی در موارد مشابه لازم الاتباع است و جز بموجب نظر هیأت عمومی یا قانون قابل تغییر نخواهد بود و نظر اقلیت نیز باید در متن صورتجلسه هیأت عمومی منعکس شود.

ماده ۲۵۹ -

هر گاه شکایت از رأی هیأت حل اختلاف مالیاتی از طرف مودی بعمل آمده باشد و مودی به میزان مالیات مورد رأی وجه نقد یا تضمین بانکی بسپرد و یا وثیقه ملکی معرفی کند یا ضامن معتبر که اعتبار ضامن مورد قبول ممیز کل مالیاتی باشد معرفی نماید رأی هیأت تا صدور رأی شورایعالی مالیاتی موقوف الاجراء میمانند.

ماده ۲۶۰ -

در مواردیکه شکایت مودی از طرف شعبه شورایعالی مالیاتی رد میشود معادل پنج در هزار مالیات موضوع رأی مورد شکایت که در هر صورت از یک هزار ریال کمتر و از پنجاه هزار ریال بیشتر نخواهد شد بعنوان هزینه رسیدگی از مودی وصول میگردد.

فصل پنجم - هیأت عالی انتظامی و وظایف و اختیارات آن

ماده ۲۶۱ -

هیأت عالی انتظامی مالیاتی مرکب خواهد بود از سه نفر عضو اصلی و دو نفر عضو علی‌البدل که از بین کارمندان عالیمقام وزارت امور اقتصادی و دارائی که در امور مالیاتی بصیر و مطلع بوده و دارای ۱۶ سال سابقه خدمت که حداقل شش سال آنرا در امور مالیاتی اشتغال داشته باشند از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی برای مدت سه سال به این سمت منصوب میشوند و در مدت مذکور قابل تغییر نیستند مگر بتقاضای خودشان و یا بموجب حکم قطعی دادگاه اختصاصی اداری موضوع ماده ۲۶۷ این قانون انتصاب مجدد آنان پس از انقضای سه سال مذکور بلا مانع است.

رئیس هیأت عالی انتظامی مالیاتی از بین اعضاء اصلی هیأت از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی انتخاب و منصوب میشود. تبصره - کارمندی که مدارج مذکور در ماده ۲۲۰ این قانون را طی نموده و در یکی از استانهای کشور بجز استان تهران بعنوان مدیر کل خدمت کرده باشند در انتخاب بسمت فوق حق تقدم دارند.

ماده ۲۶۲ -

وظایف و اختیارات هیأت عالی انتظامی مالیاتی بشرح زیر است:

الف - رسیدگی به تخلفات اداری در امور مالیاتی کلیه مأموران تشخیص مالیاتی، کارشناسان مالیاتی و حسابرسان مالیاتی و همچنین نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی در هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی و هیأت سه نفری موضوع بند ۳ ماده ۹۷ این قانون و سایر مأمورانی که طبق این قانون مسوول وصول مالیات هستند و نیز کسانی که با حفظ سمت وظایف مأموران مزبور را انجام میدهند بدرخواست دادستانی انتظامی مالیاتی. تعقیب و رسیدگی به پرونده‌های مطروحه در دادستانی و هیأت عالی انتظامی مالیاتی سابق بعهدہ مراجع موضوع این فصل خواهد بود.

ب - نفی صلاحیت شاغلین مقامات مذکور در ادامه خدمات مالیاتی به جهات مسائل اخلاقی و یا رفتار منافی با حیثیت و شوون مأموران مالیاتی و سوء شهرت و اهمال و مسامحه آنان در انجام وظایف خود بدرخواست دادستان انتظامی مالیاتی.

ج - رسیدگی به اعتراض مأمورانی که صلاحیت آنها مورد تأیید دادستان انتظامی مالیاتی قرار نگرفته است نظر هیأت در اینگونه موارد برای مسوولین ذیربط معتبر خواهد بود.

فصل ششم - دادستانی انتظامی مالیاتی و وظایف و اختیارات آن

ماده ۲۶۳ -

دادستان انتظامی مالیاتی از بین کارمندان عالیمقام وزارت امور اقتصادی و دارائی که دارای حداقل ده سال سابقه خدمت بوده و شش سال آنرا در امور مالیاتی اشتغال داشته باشند از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی به این سمت منصوب میشود. تبصره - دادستان انتظامی مالیاتی میتواند به تعداد کافی دادیار داشته باشد و قسمتی از اختیارات خود را به آنان تفویض نماید.

ماده ۲۶۴ -

وظایف دادستان انتظامی مالیاتی بشرح زیر است:

الف - رسیدگی و کشف تخلفات و تقصیرات مأموران تشخیص مالیات و نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی در هیأت حل اختلاف مالیاتی و کارشناسان مالیاتی و حسابرسان مالیاتی و همچنین اعضاء هیأت سه نفری موضوع بند ۳ ماده ۹۷ این قانون و سایر مأموران که

طبق این قانون در امر وصول مالیات دخالت دارند و نیز کسانی که با حفظ سمت و وظایف مأموران مزبور را انجام میدهند و تعقیب آنها.

ب - تحقیق در جهات اخلاقی و اعمال و رفتار افراد مذکور.

پ - اعلام نظر نسبت به ترفیع مقام تشخیص و نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی در هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی.

ت - اقامه دعوی علیه مؤدیان و مأموران مالیاتی که در این قانون پیش‌بینی شده است.

ماده ۲۶۵ -

جهات ذیل موجب شروع رسیدگی و تحقیق خواهد بود:

الف - شکایت ذینفع راجع به عدم رعایت مقررات این قانون.

ب - گزارش رسیده از مراجع رسمی.

پ - مواردی که از طرف وزیر امور اقتصادی و دارایی و یا هیأت عالی انتظامی مالیاتی ارجاع شود.

ت - مشهودات و اطلاعات دادستانی انتظامی مالیاتی.

تبصره - دادستان انتظامی مالیاتی موارد مذکور در این ماده را مورد رسیدگی قرار می‌دهد و حسب مورد پرونده را بایگانی یا قرار منع تعقیب صادر و یا ادعا نام تنظیم و به هیأت عالی انتظامی مالیاتی تسلیم می‌نماید و در موارد صدور منع تعقیب نیز مراتب باید به هیأت عالی انتظامی مالیاتی اعلام شود. هیأت مذکور در صورتی که قرار منع تعقیب صادره را منطبق با موضوع تشخیص ندهد رأساً نسبت به رسیدگی اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۶۶ -

مرجع رسیدگی به تخلف افراد مذکور در ماده ۲۶۲ این قانون مرکب است از دو نفر اعضای هیأت عالی انتظامی غیر از رئیس هیأت و یک نفر از اعضای شورای عالی مالیاتی بنابه معرفی رئیس شورا، مرجع مذکور طبق مقررات این قانون و قانون رسیدگی به تخلفات اداری و سایر مقررات موضوعه نسبت به موضوع ارجاعی رسیدگی و رأی به براءت یا محکومیت صادر مینماید. رأی مزبور ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ رأی از طرف کارمند مورد تعقیب و همچنین دادستانی انتظامی مالیاتی قابل تجدید نظر است. مرجع تجدید نظر مرکب از سه نفر عضو که عبارتند از رئیس هیأت عالی انتظامی مالیاتی، رئیس شورای عالی مالیاتی و یکی از اعضای هیأت عالی انتظامی به انتخاب رئیس هیأت عالی انتظامی که در رأی بدوی دخالت نداشته باشد. رأی مرجع تجدید نظر قطعی و لازم‌الاجراء است.

تبصره - هر گاه هر یک از اعضای هیأت عالی انتظامی مالیاتی خواه در مرحله بدوی یا تجدید نظر سابقه صدور رأی یا هر نوع اظهار نظری نسبت به موضوع طرح شده داشته باشند وزیر امور اقتصادی و دارائی حسب مورد یک نفر دیگر را در آن مورد تعیین خواهند نمود.

ماده ۲۶۷ -

تخلفات انتظامی اعضای شورای عالی مالیاتی و اعضای هیأت عالی انتظامی بدستور وزیر امور اقتصادی و دارائی در دادگاه اختصاصی اداری مرکب از یکی از رؤسای شعب دیوان عالی کشور بمعرفی رئیس دیوان عالی کشور، رئیس کل دیوان محاسبات و یکی از معاونین وزارت امور اقتصادی و دارائی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارائی مورد رسیدگی قرار میگیرد که بر طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری و سایر مقررات مربوط رسیدگی و رأی بر براءت یا محکومیت صادر خواهد نمود. این رأی قطعی و لازم‌الاجراء است.

ماده ۲۶۸ -

در مواردیکه بموجب قوانین و مقررات مالیاتی بسبب معاملاتی که در دفتر اسناد رسمی انجام میشود تکالیفی بعهدہ صاحبان دفتر گذارده شده است تخلف آنان از انجام تکالیف مذکور بوسیله دادستانی انتظامی مالیاتی تعقیب خواهد شد. محاکمه و مجازات سر دفتر متخلف در مرجع صلاحیتدار مذکور در قانون دفاتر اسناد رسمی بعمل خواهد آمد ولی دادستان انتظامی مالیاتی علاوه بر تسلیم ادعا نامه میتواند از وجود یکی از مأموران تشخیص برای ادای توضیحات لازم در مرجع مزبور استفاده نماید.

ماده ۲۶۹ -

تخلف اعضاء هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی در انجام تکالیفی که بموجب قوانین و مقررات مالیاتی بعهدہ هیأت‌های حل اختلاف گذارده شده است با اعلام دادستانی انتظامی مالیاتی در دادسرای انتظامی قضات مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت. در مورد قضاوت بازنشسته و نیز نمایندگان موضوع بند ۳ ماده ۲۴۴ این قانون به تخلف آنان با اعلام دادستانی انتظامی در محاکم دادگستری رسیدگی و به مجازات متناسب محکوم خواهند شد.

ماده ۲۷۰ -

مجازات تخلف مأمورین تشخیص و نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی در هیأت‌های حل اختلاف در موارد زیر عبارتست از:

- ۱ - هر گاه بعد از تشخیص مالیات و غیر قابل اعتراض بودن آن معلوم شود که مأموران تشخیص و یا نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی عضو هیأت حل اختلاف مالیاتی از روی تعمد یا مسامحه بدون توجه به اسناد و مدارک مودی و بدون تحقیقات کافی درآمد مودی را کمتر یا بیشتر از میزان واقعی تشخیص داده‌اند علاوه بر جبران خسارت وارده به میزانی که شورایعالی مالیاتی تعیین مینماید متخلف به مجازات اداری حداقل سه ماه و حداکثر پنجسال انفضال از خدمات دولتی محکوم خواهد شد.
- ۲ - در مواردیکه مالیات مودیان بر اثر مسامحه و غفلت مأموران تشخیص مشمول مرور زمان یا غیر قابل وصول گردد جز در مورد اظهار نامه هائی که در اجرای ماده ۱۵۸ این قانون رسیدگی به آن الزامی نیست مقصر بموجب رأی هیأت عالی انتظامی از خدمت مالیاتی بر کنار و حسب مورد به مجازات متناسب مقرر در قانون رسیدگی به تخلفات اداری محکوم خواهد شد.

ضمناً نسبت به زیان وارده به دولت به میزانی که شورایعالی مالیاتی تشخیص میدهد متخلف مسوولیت مدنی داشته و وسیله دادستان انتظامی مالیاتی در دادگاههای حقوقی دادگستری باین عنوان دعوای جبران ضرر و زیان اقامه خواهد شد و در صورت وجود سوء نیت متهم وسیله دادستانی انتظامی مالیاتی مورد تعقیب جزائی قرار خواهد گرفت.

مأموران تشخیص که امر مالیاتی مختوم را مجدداً مورد اقدام قرار دهند بموجب حکم هیأت عالی انتظامی به انفضال از خدمات دولت از یکالی چهار سال محکوم میشوند و در مواردیکه با دادن گزارش خلاف واقع در امر مالیاتی تعمداً وسایل تعقیب مودیان را که بی تقصیرند فراهم سازند بموجب حکم دادگاههای دادگستری به حبس از ششماه تا دو سال محکوم میشوند. دادگاهها خارج از نوبت به این جرایم رسیدگی خواهند نمود.

این حکم شامل مأموران تشخیصی نیز خواهد بود که در موارد مذکور در مواد ۱۵۶ و ۲۲۷ و ۲۳۹ این قانون بطور کلی بعد از صدور برگ تشخیص در هر مرحله ای که باشد، بابت فعالیت دیگر مودی اعم از اینکه از همان نوع باشد یا نوع دیگر بدون بدست آوردن مدرک مثبت یا در خارج از مهلت مرور زمان مالیاتی موضوع مواد ۱۵۶ و ۱۵۷ این مطالبه نمایند.

تبصره - تشریفات رسیدگی به تخلفات و مجازات آنها جز در مواردیکه مقررات خاصی برای آن در این قانون پیش بینی شده است مطابق قانون رسیدگی به تخلفات اداری خواهد بود.

ماده ۲۷۱ -

در مورد رد دفاتر و اسناد و مدارک مودی هر گاه هیأت سه نفری موضوع بند ۳ ماده ۹۷ این قانون در یکسال مالیاتی بیش از یک پنجم نظریات حوزه مالیاتی را با نوبت اضافی) مردود اعلام نماید مأموران تشخیص مربوط برای مدت یکسال و در صورت تکرار بطور دائم از اشتغال در رده مأموران تشخیص منفصل خواهند شد.

[امضاء]

قانون فوق مشتمل بر دویست و هفتاد و یک ماده و دویست و یازده تبصره در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ سوم اسفند ماه یکهزار و سیصد و شصت و شش مجلس شورای اسلامی بتصویب رسیده است با توجه به عدم وصول نظر شورای نگهبان در مهلت قانونی ابلاغ میگردد.
رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی